

Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади
(СІАЗ) НБУВ
тел. /факс: 524-25-48
e-mail: siaz@pochta.ru

Україна: події, факти, коментарі
2008
№ 23
ЗМІСТ

Коротко про головне

У Верховній Раді підписано коаліційну угоду між БЮТ, НУ – НС та Блоком Литвина

Аналітика

І. Вишневська, наук. співроб.

Горький вкус урожая

А. Потіха, наук. співроб.

Соціально-економічний розвиток західних областей України

В. Копоть, мол. наук. співроб.

Україна – Казахстан: стан та перспективи взаємовідносин

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб.

Антикризисные мероприятия в России: планы и перспективы

Прогноз на перспективу в публікаціях ЗМІ

Діяльність органів державної влади

Політика

Економіка

Соціальна сфера

Події: експертні оцінки розвитку

Коментарі спеціалістів на звернення громадян *

Наука – суспільству

Міжнародне співробітництво в галузі науки і освіти

Загальна характеристика наукової і науково-технічної діяльності

Практичні впровадження науково-дослідних і проектно-технічних напрацювань

Робота та діяльність науково-дослідних установ

Біотехнології

Освіта та кадрове забезпечення в Україні

Наука і влада

Проблеми інформатизації

Матеріали Міжнародної наукової конференції

“Проблеми гармонізації новітніх та традиційних бібліотечно-інформаційних ресурсів”

О. Ісаєнко, мол. наук. співроб.

Завдання, головні напрями та модель корпоративного бібліотечного інформаційного обслуговування

До уваги держслужбовця

Л. Мацкевич, завсектору

Нові надходження до НБУВ

Коротко про головне

У Верховній Раді підписано коаліційну угоду між БЮТ, НУ – НС та Блоком Литвина

У Верховній Раді підписано коаліційну угоду між БЮТ, НУ – НС та Блоком Литвина.

Свої підписи під угодою поставили лідер фракції БЮТ І. Кириленко, лідер фракції Блоку Литвина І. Шаров та уповноважений від НУ – НС Б. Тарасюк.

За словами экс-голови фракції НУ – НС В. Кириленка, до останнього моменту були неузгодженими 3 питання.

“Стосовно членства в НАТО – є відповідний закон (про засади зовнішньої та внутрішньої політики), який треба виконувати. Але ми записали, що вступ до НАТО здійснюється за рішенням референдуму”, – сказав він.

“Застереження блоку Литвина щодо ринку землі передбачає, що ринок буде діяти після ухвалення відповідних актів”, – додав В. Кириленко.

“У питанні щодо учасників національно-визвольних змагань – ми ухвалимо відповідний закон, який передбачатиме бачення усіх учасників цих змагань за тисячолітню історію”, – пояснив він.

В. Кириленко підкреслив, що парламент працює ефективно, ухвалюючи рішення понад 230 голосами.

“При розгляді законопроектів у другому читанні ми будемо враховувати позиції інших фракцій. Називати їх опозицією язик не повертається, з огляду на ситуацію, що склалася в країні”, – сказав він.

Підставою для підписання коаліційної угоди стали відповідні рішення БЮТ і Блоку Литвина, а також рішення НУ – НС, ухвалене у вівторок зранку, яка 37-ма голосами схвалила текст коаліційної угоди (*Українська правда* (<http://www.pravda.com.ua>). – 2008. – 16.12).

Аналітика

І. Вишнеvsька, наук. співроб.

Горький вкус урожая

Сельскохозяйственный 2008 г. ознаменовался рекордным урожаем зерновых – 54,25 млн т. Это более чем в два раза превышает внутреннее потребление зерна, которое, по данным Украинской зерновой ассоциации, составляет около 26 млн т. Порадовала земледельцев и нынешняя урожайность – в среднем 35,2 ц/га, что является одним из наивысших показателей за всю

историю независимости Украины. Однако качество зерна нового урожая оказалось довольно низким.

По данным начальника Государственной инспекции по качеству сельскохозяйственной продукции и мониторингу ее рынков В. Мельника, из 26,9 млн т пшеницы, собранной в Украине в 2008 г., 63 % составляет фуражное зерно – V и VI класса. При этом зерна V класса – 12,5 %, VI класса – 50,8 %. Эксперты отмечают, что снижение качества зерна – оборотная сторона возросшей урожайности. Среди факторов, понизивших качество зерна на региональном уровне, – ливневые дожди в Западной Украине и поражение посевов клопом-черепашкой. По словам В. Мельника, количество зерна, пораженного этим вредителем, составляет 3–10 %. При этом география поражения в этом году значительно расширилась: помимо традиционных южных регионов, были выявлены случаи поражения в центральных областях и в отдельных районах Харьковской и Луганской областей. Причина такого бедствия – в несвоевременной обработке посевов. Продовольственной пшеницы I класса в урожае всего 21,9 тыс. т, II класса – 106,7 тыс. т, III класса – 957,7 тыс. т, IV класса – 2,162 млн т.

Общий объем продовольственного зерна в Украине в этом году составляет 8,2 млн т (2,4 млн т – III класс, 5,4 млн т – IV класс), включая и переходящие остатки – около 2 млн т. Это полностью удовлетворяет внутреннюю потребность (с учетом семенного фонда).

По прогнозам экспертов, экспортный потенциал этого года составляет, как минимум 23 млн т зерновых, из которых пшеницы – 12 млн т, ячменя – 6 млн т, кукурузы – 4,5 млн т. Такие объемы сулили аграриям значительные доходы. Однако вместо финансового благополучия урожай принес аграриям целый ряд проблем.

Главная из них – проблема сбыта. «Продать зерно – большая проблема на сегодняшний день, потому что есть хороший урожай, но нет хорошей цены, и всех аграриев сегодня волнует один вопрос: сможем ли заработать? Речь идет как о производителях, так и собственно о государстве, потому что ожиданий от этого урожая было очень много», – отметил генеральный директор АМАКО В. Скоцик.

Перенасыщенность рынка привела к существенному падению цен на все виды зерновых. Если в начале маркетингового года максимальная цена на пшеницу III класса на внутреннем рынке составляла 280 долл. за 1 т, то к концу октября – уже около 150 долл. за 1 т. По данным Ассоциации «Украинский клуб аграрного бизнеса», в августе – ноябре минимальные цены на пшеницу III класса снизились на 40 % – до 710 грн/т, на фуражную – на 44 %, до 420 грн/т, ячменя – на 43 %, до 550 грн/т. При таких ценах сельхозпроизводители вынуждены продавать свою продукцию с убытками, отмечает руководитель группы экспертов ассоциации В. Лапа, поскольку средняя себестоимость производства в текущем году составила 500–750 грн/т в

зависимости от культуры. Таким образом, выручить значительные средства от продажи зерна аграриям не удастся.

Чтобы не допустить обвала цен на внутреннем рынке, государство было вынуждено увеличить закупки зерновых. Так, на середину октября в государственный продовольственный резерв Аграрным фондом было закуплено 1,18 млн т зерновых и еще 1,5 млн т продовольственной пшеницы и ржи – в региональный резерв. Это практически вдвое превышает прошлогодний объем закупок. Кроме того, продолжается залоговая закупка зерна у производителей. Всего на эти цели в Госбюджете было предусмотрено 2250 млн грн, сообщили в Минагрополитики. Однако даже такие значительные закупки не смогли улучшить ценовую ситуацию.

Цены в Украине снижаются не только из-за переполнения внутреннего рынка, но также и под влиянием мировых тенденций. По данным ООН, производство зерна в мире в нынешнем году увеличилось на 4,9 % в сравнении с прошлым годом. Только в одной Европе прирост составил рекордные 23 % – до 478,6 млн т. Как результат, в течение октября цены по фьючерсным контрактам на пшеницу на французской бирже MATIF снизились со 185 евро за 1 т до 155,5 евро за 1 т, а в ноябре упали еще ниже – до 141 евро/т. Одна тонна продовольственной пшеницы на FOB сегодня стоит всего 195 долл. Цена фуражной пшеницы, которой преимущественно и торгует Украина, в ноябре и вовсе упала со 140–150 до 110–120 долл./т.

При таких мировых ценах украинских хлеборобов не спасет даже экспорт, на который они в начале сезона возлагали большие надежды. В частности, за январь – сентябрь 2008 г. при благоприятной ценовой ситуации из Украины было экспортировано зерновых культур на 2,564 млрд долл. (плюс 241,6 %). Доходы зернотрейдеров могли быть существенно большими, если бы не запрет на вывоз зерна, введенный правительством в минувшем году (по данным Всемирного банка, от введения такой меры только с сентября 2007 по апрель 2008 г. сельскохозяйственный комплекс понес убытков на сумму около 2 млрд долл.). По данным Кабинета Министров, с начала 2008/09 маркетингового года Украина экспортировала почти 11 млн т зерна, в том числе около 5 млн т пшеницы против 0,9 млн т за весь минувший сезон. Наибольший экспорт пришелся на сентябрь, когда цены на мировых биржах начали обваливаться, – было продано 2,8 млн т зерновых. Падение цен привело к значительному сокращению объемов экспорта, хотя в абсолютных цифрах они и превышали показатели прошлого года. Так, в октябре экспорт упал до 2 млн т, а в ноябре было экспортировано не более 1 млн т зерна. По прогнозам экспертов, нет оснований ожидать активизации экспорта в декабре, поскольку в настоящее время трейдеры практически не проводят закупок зерновых. Директор агентства «Про Агро» Н. Верницкий отмечает, что сейчас отгрузки осуществляются лишь по уже существующим контрактам, тогда как новые сделки практически не заключаются, что объясняется в первую очередь снижением мировых цен на

пшеницу. Причем тенденция дальнейшего удешевления сохраняется, что стимулировало покупателей отложить закупки в расчете на дальнейшие скидки. «Мировой рынок – это рынок покупателя, который, благодаря высокому предложению зерновых, может позволить себе фильтровать поставщиков», – говорит эксперт отрасли В. Лапа.

Следует отметить, что сложности с экспортом украинского зерна связаны не только с ценовой ситуацией на мировом рынке. С 27 октября Еврокомиссия ввела заградительные таможенные ставки на ввоз украинского зерна сроком на два года: 95 евро за 1 т пшеницы, на ячмень – 93 евро/т, рожь и сорго – 24,16 евро/т, кукурузу – 8,68 евро/т. До конца маркетингового года в рамках квоты Украина может ввести в ЕС только 628 тыс. т пшеницы со ставкой пошлины 12 евро, причем эта квота уже практически выбрана.

Такой шаг со стороны Евросоюза, после того как Украина вступила во Всемирную торговую организацию, стал очень неожиданным. Украинские операторы надеялись, что со вступлением в ВТО для них упростится доступ на мировые рынки, в том числе благодаря тому, что правительство не сможет, как раньше, ограничивать экспорт, а продукция не будет подвергаться жесткому квотированию со стороны стран-членов ВТО. Эксперты прогнозировали, что в результате Украина войдет в тройку лидеров стран-экспортеров уже в этом году. Однако Евросоюз, пытаясь защитить собственных производителей зерна, первым пошел на применение мер, за которые недавно неоднократно критиковал украинское руководство.

Руководитель аналитической группы проекта «Немецко-украинский аграрный диалог» Института экономических исследований и политических консультаций Хайнц-Вильгельм Штрубенхофф считает, что введение заградительных пошлин – абсолютно ненужная мера и от нее лучше отказаться. «ЕС вот уже десятилетия как проводит свою аграрную политику на условиях рыночной экономики. Это шаг назад, и ЕС, принимая такие меры, должен спросить себя, не придерживается ли он политики двойных стандартов. То, что Евросоюз требует от своих торговых партнеров, то есть равноправной торговли, он также должен демонстрировать и сам», – подчеркивает эксперт.

После введения пошлин экспорт зерна в страны Евросоюза становится убыточным. Потому крупнейшие зернотрейдеры, такие как «Нибулон», «Кернел-Груп» и др., уже прекратили отгрузки в Европу. «Мы временно отказались от этого направления, – сообщил В. Куницкий, начальник внешнеэкономического отдела компании «Нибулон». – Поставки в условиях дополнительной налоговой нагрузки не имеют смысла. Чтобы зерно осталось конкурентоспособным, его стартовую цену нужно удешевить настолько, что продажа будет убыточной». «Европа защищает внутренний рынок от дешевого зерна из России и Украины, для нас этот рынок закрылся», – утверждает глава компании «Нибулон» А. Вадатурский.

Для Украины это означает значительные убытки, так как доля европейского рынка составляет около 30 % всего экспорта зерна. Вместе с тем обращает на себя внимание тот факт, что импортные пошлины Европейский Союз ввел на зерно среднего и низкого качества, основными поставщиками которого на европейский рынок являлись США, Россия и Украина. Импорт высококачественной пшеницы никто не ограничивал. Не секрет, что в этом году доля фуражного зерна в урожае увеличилась во всем мире, но у нас она составляет более 60 %. По словам А. Вадатурского, «в мире фураж не нужен, зерно из Украины и России из-за качественных показателей очень дешевое, не зря от него защищает свой рынок Евросоюз».

Именно из-за низкого качества зерна Украина продолжает терять рынки сбыта. Так, с 20 ноября Египет ввел мораторий на импорт зерновых из Украины до конца текущего маркетингового года. Зерно нынешнего урожая, по заявлению египетских мукомолов, не подходит для выпечки хлеба, так как отличается крайне низкими показателями по клейковине и белку. Возобновление поставок возможно для партий лишь следующего сбора. В прошлом году Египет занимал второе место среди всех получателей отечественных зерновых (после Турции). С начала текущего сезона GASC (египетский государственный импортер) закупил 886 тыс. т украинской пшеницы (около 7 % украинского экспорта). Возместить объемы, поставляемые в Египет, по мнению экспертов, будет сложно. «Это самый емкий рынок в том регионе», – отмечает эксперт В. Лапа. Таким образом, уже в середине маркетингового года Украина потеряла почти 37 % внешних рынков.

Вместе с тем эксперты предполагают, что это может быть не последняя потеря в нынешнем сезоне. О низком качестве украинского зерна уже заговорили в Пакистане. Местные мукомольные предприятия даже были вынуждены приостановить переработку либо использовать биодобавки для улучшения качества муки из причерноморского зерна, а именно – украинских партий. По решению местного правительства в отношении большей части привезенной из Украины пшеницы будут проведены повторные лабораторные анализы. Также неудовлетворительными признал качественные показатели нашего зерна Тунис, забраковав несколько судов.

В то же время эксперты отмечают, что занижение качественных показателей при продаже партии технически невозможно и нынешние претензии к качеству закупленного украинского зерна могут быть признаком недобросовестной конкуренции. «Традиционно проводится двухсторонний анализ партии зерна – и продавцом, и покупателем. При этом определяются ключевые показатели, основные для хлебопечения – клейковина, белок и т. п. В любом случае покупатель знает, что он покупает и что он получает за уплаченную цену, – говорит М. Колесник, эксперт консалтинговой компании «ААА». – Нынешние заявления могут быть следствием изначального желания сэкономить при закупке зерна. Теперь же, когда подошло время его

переработки, покупатели выставляют претензии». При этом участники рынка не опасаются падения спроса на украинский продукт из-за заявлений о его невысоком качестве, отмечая, что на международную торговлю в первую очередь сегодня влияет фактор экономического кризиса. «Наше зерно дешевое, и для многих импортеров это приоритет. Просто сейчас – из-за кризиса в мировых экономиках – нет активной торговли для всего рынка зерна», – отметил один из трейдеров.

Следует отметить, что львиная доля экспорта украинской пшеницы и ячменя приходится на страны Северной Африки и Ближнего Востока: Египет, Тунис, Марокко, Турцию, Израиль, Саудовскую Аравию, Иорданию, Сирию, Иран и т. д. И хотя этот рынок остается достаточно емким, сбыт фуражной пшеницы там тоже осложняется. После того как стоимость кукурузы и фуражной пшеницы практически уравнилась, азиаты предпочитают покупать кукурузу.

Кроме того, по мнению экспертов, здесь Украине предстоит еще вступить в конкурентную борьбу с Россией, которая в последние два года, когда в Украине действовал запрет на вывоз зерна, активно осваивала эти рынки.

Вместе с тем Украина действительно может проиграть в этой борьбе, если Россия реализует свой план по введению прямого субсидирования экспорта зерновых в 2009 г. Планируется, что доплата составит 40 долл. на тонне. Такое удешевление российского зерна сводит к нулю шансы Украины продать собственный продукт, считают участники рынка. По их мнению, субсидирование Россией экспорта еще больше снизит мировые цены, и тогда украинское зерно будет на 20–30 долл. дороже мировых цен, а значит, полностью утратит свою конкурентоспособность. Ситуацию ухудшает тот факт, что Украина, являясь членом ВТО, не может ввести аналогичный механизм, который бы уравнивал шансы сторон. Вместе с тем государство должно принять меры для стимулирования экспорта, ввиду наличия существенных излишков зерна.

Генеральный директор Украинской зерновой ассоциации В. Клименко считает, что в первую очередь правительство должно обеспечить ускорение возмещения НДС компаниям-экспортерам (задолженность только перед пятью зернотрейдерскими компаниями на сегодня превышает 600 млн грн) и снизить тарифы на перевозку зерновых до уровня на 1 января 2008 г., фумигацию, оплату ветеринарных услуг. В настоящее время это делается в России, где тоже собран рекордно высокий урожай. В. Клименко отмечает, что за последний год стоимость услуг по подготовке агропродукции к экспорту и осуществлению экспорта поднялась в цене на 70–80 %. Так, стоимость железнодорожных перевозок за девять месяцев увеличилась на 80 %, дополнительные сборы – на 73 %, ветеринарные сертификаты – на 79 %, карантинные сертификаты – на 43 %. «Цены на зерновые падают, а стоимость услуг динамично растет в цене», – подчеркивает эксперт. Если удастся их привести в соответствие к уровню цен

на зерно, то снизится и себестоимость продукции, а следовательно, повысится конкурентоспособность украинских зерновых на мировых рынках. В то же время аналитики отмечают, что если снижения цен еще можно добиться, то с ускорением возмещения НДС в нынешней экономической ситуации вряд ли получится. Более того, может случиться так, что возмещать НДС в первом полугодии 2009 г. вообще не будут по причине отсутствия средств в госбюджете. А это, в свою очередь, означает, что украинское зерно может просто выпасть из мирового рынка.

С учетом всех перечисленных выше факторов, по мнению экспертов, планы экспортировать в 2008/09 МГ 23 млн т зерна осуществить не удастся. Объем экспорта не превысит 13–15 млн т зерновых. По более оптимистичным прогнозам – может дотянуть до 17 млн т, если рынок оживится с начала нового года ввиду традиционных факторов сезонного повышения спроса и ввиду вероятного уменьшения посевных площадей под будущей урожай.

Такие же прогнозы часть экспертов дают и относительно развития ситуации на внутреннем рынке. Они ожидают, что в середине зимы цены на зерно начнут постепенно повышаться, а потому рекомендуют зернопроизводителям придержать урожай, чтобы выручить за свою продукцию больше денег. В то же время другие специалисты, наоборот, прогнозируют еще большее снижение внутренних цен на зерновые к концу зимы – началу весны, т. к. аграрии начнут активно торговать в преддверии весенней посевной кампании.

В то же время, независимо от будущей конъюнктуры рынка, одна из важнейших задач, стоящих перед зернопроизводителями, – сохранить собранное зерно. Ввиду огромного урожая – эта задача не из легких. По данным Украинской зерновой ассоциации, на сегодня единовременная мощность сертифицированных складов в стране составляет только 27 млн т. При этом практически все элеваторы частные, многие из них принадлежат маслоперерабатывающим предприятиям, которые отказываются принимать зерно на хранение – они готовят их к приему семян подсолнечника. Поэтому значительная часть урожая хранится в слабоприспособленных помещениях, а какая-то часть и вовсе под открытым небом.

Ситуация осложняется тем, что большинство аграриев не имеют средств оплатить услуги элеваторов из-за низких объемов продаж. Кроме того, на фоне значительного снижения цен на зерно расценки на хранение и погрузку зерновых в среднем по стране возросли на 68 %, а в отдельных регионах в два раза. Например, стоимость хранения зерна на предприятиях ГАК «Хлеб Украины» (емкость элеваторов ГАК – 3,76 млн т) составляет от 9 до 14 грн в месяц за тонну. Это, в свою очередь, увеличивает себестоимость зерна.

Чтобы помочь аграриям сохранить урожай, правительство предлагает, начиная с 1 ноября и до конца маркетингового года (июль 2009 г.), компенсировать 70 % запротokolированной стоимости хранения зерна на сертифицированных элеваторах. Эта мера предусмотрена в антикризисном

законопроекте. По мнению эксперта консалтингового агентства «ААА» М. Колесник, более чем вдвое удешевив стоимость хранения, удастся снизить цену зерна в дальнейшем, минимизировав в себестоимости составляющую расходов на хранение, что позволит сохранить конкурентоспособность цены. Эксперты считают, что с введением компенсации властям придется оплачивать хранение порядка 20 млн т зерновых. По их расчетам, на эти мероприятия потребуется 700 млн грн. Правда, в предложенном законопроекте оговаривается, что плата за хранение должна составлять 0,5 % от минимальной закупочной цены, то есть не более 2,5 грн за 1 т. Поэтому есть сомнения, что предприятия, предоставляющие услуги по хранению зерна, согласятся на предложенные государством условия. Поскольку предлагаемая сумма компенсации минимум в четыре раза ниже ныне существующих цен. Тем не менее, большинство экспертов уверены, что такая мера несколько облегчит положение зернопроизводителей.

Еще одной действенной мерой со стороны украинского правительства, направленной как на то, чтобы помочь селянам сохранить урожай, так и на то, чтобы пополнить рынок финансовыми средствами, является введение механизма залоговых закупок зерна. «Понимая проблему падения цены на мировых рынках на зерно, мы приняли решение, что все деньги, которые сейчас остались в Аграрном фонде, будем тратить не на 100-процентную оплату и покупку зерна, а на так называемую залоговую закупку, когда мы покупаем не окончательно, а берем в залог зерно по такой цене, которая может покрыть себестоимость», – отметила Премьер-министр Ю. Тимошенко. Как уточняют в министерстве, такая схема более выгодна и правительству, и аграриям, которые потом, при лучшей ценовой ситуации на рынке, смогут выкупить свое зерно обратно по залоговым ценам с учетом минимального процента. «Механизм залоговых закупок действенный. Он устраивает заемщиков, получающих средства под 8,7 % годовых», – уточнил министр аграрной политики Ю. Мельник. Минимальная залоговая цена установлена приказами Минагрополитики с коэффициентом 0,6, или 60 %. В частности, залоговая цена продовольственной пшеницы III класса составляет около 750 грн за 1 т, кукурузы, в зависимости от класса, 650–708 грн за 1 т. По словам Ю. Мельника, на сегодня аграрии подали заявки на получение займов под залог зерна примерно на 500 млн грн. Это является рекордным показателем за все время осуществления таких закупок. По данным министерства, кроме этого, на эти цели в распоряжении Аграрного фонда остается еще 400 млн грн. Всего же на закупку зерновых государство выделило в этом году 3,5 млрд грн.

По мнению участников рынка, такая мера действительно может помочь, в первую очередь тем, кому хранить зерно негде. Однако пока непонятно, каким будет механизм возврата зерна аграриям. В то же время они утверждают, что продажа госоператору сейчас является одним из основных источников реализации зерновых, поскольку частные игроки рынка не проводят активных

закупок из-за недоступности кредитных ресурсов и неблагоприятной рыночной конъюнктуры на мировом рынке.

Важным шагом навстречу хлеборобам стало также недавнее решение Кабинета Министров о содействии в пролонгации кредитов до 1 июня 2009 г. и удешевлении банковских процентных ставок для аграриев. Для этого правительство намерено предоставлять доплату всем банкам, которые пролонгируют кредиты для аграриев. На эти цели КМ готов направить 700 млн грн. По словам Ю. Тимошенко, условия, под которые рефинансируются коммерческие банки для пролонгации кредитов аграриям, включают в себя сохранение процентных ставок, имеющих на сегодняшний день, а после снижения учетной ставки НБУ – снижение процентных ставок, а также сохранение класса кредита без каких-либо новых требований и дополнительных залогов.

Большинство экспертов позитивно оценивают этот шаг, отмечая, что он будет способствовать как стабилизации банковского сектора, так и недопущению кризисных явлений в АПК. Аграрии вынуждены сбывать свой урожай по очень низким закупочным ценам, чтобы расплатиться с банками по кредитам. Однако нынешняя низкая ликвидность рынка не позволяет аграриям выручить достаточное количество средств для погашения текущей задолженности перед финучреждениями, которая составляет около 16 млрд грн. Отсрочка по выплате кредитов даст аграриям возможность сэкономить средства для проведения посевных кампаний.

Однако руководитель аналитического отдела консалтингового агентства «ААА» М. Колесник считает, что пролонгирование кредитов является все-таки немного запоздалым решением. Большинство банков пересмотрело проценты аграриям до завершения текущих кредитов еще в сентябре (до начала кризиса в агросекторе), повысив их в среднем до 25–30 % годовых против 13–15 % в прошлом году. Эксперт считает, что ставки могут быть снижены только до докризисного уровня: «Возможно, это будет что-то среднее между тем, что сейчас, и тем, что было в августе – сентябре», – предположила она. Однако, по словам М. Колесник, на законодательном уровне правительство не может заставить банки снизить процентные ставки.

Вместе с тем М. Колесник утверждает, что пролонгацию и выдачу кредитов необходимо предоставлять не сельхозпроизводителям, а перерабатывающей промышленности, которая должна иметь деньги для закупки сырья и, таким образом, стимул для его закупки у аграриев. «От того, что аграриям пролонгировали кредиты, и у них при этом никто ничего не покупает, даже через три или через пять месяцев им вернуть кредит будет нечем, – считает эксперт. – Нужно спасать не нижнее звено, а верхнее звено, которое будет тянуть за собой все остальное».

Отдельные эксперты высказывают мнение, что предусмотренных в антикризисном законопроекте мер недостаточно для преодоления последствий

кризиса в аграрном секторе. «Складывается впечатление, что министерство противостоит не мировому кризису, а неурожаю – используемый инструментарий практически идентичен тому, что применялся в неблагополучный 2003 г., – говорит генеральный директор ООО «Укрзернопром-Агро» Е. Ленг. – Среди таких инструментов – пролонгация кредитов хозяйствам и выделение средств из бюджета для залоговых закупок. Сегодня, когда украинский аграрий столкнулся с целым рядом негативных факторов (в числе которых падение цен на основную продукцию растениеводства ниже себестоимости), этого явно недостаточно». По его мнению, необходимо применить современные монетарные инструменты, которые бы стимулировали банковскую систему страны к кредитованию аграрных хозяйств. В частности, правительство намерено направить порядка 10 млрд грн аграриям на засеивание пашен. Вместо этого, считает он, селу можно выделить в 20 раз меньше средств – порядка 500 млн грн, однако сформировать из этих средств резервный фонд при правительстве для покрытия банкам возможного невозврата кредитов в аграрном секторе в 2009 г., и таким образом «повысить аппетит банков» к кредитованию аграрной сферы.

Вместе с тем, несмотря на испытываемый аграриями финансовый голод, они уже завершили осеннюю посевную кампанию. По данным Минагрополитики, площади посевов озимых в этом году сохранились на уровне прошлого года – 8 млн га. Но участники рынка говорят, что реальная ситуация несколько иная. По словам Е. Ленга, реально в стране было посеяно озимых на 10–15 % меньше показателя прошлого года. Кроме того, сев проведен во многих хозяйствах с нарушением технологий – селяне внесли недостаточное количество минеральных удобрений – на треть меньше, чем в 2007 г., ввиду недостатка средств на их приобретение. Это, по прогнозам аналитиков рынка, сократит на выходе урожай озимых в 2009 г., а кроме того, негативно скажется на качестве урожая. Если в урожае нынешнего года фураж составляет более 63 %, то в урожае озимых следующего года его доля может увеличиться до 90 %, считают эксперты.

Однако если с осенне-полевыми работами аграрии еще справились, то проведение будущей весенней кампании вызывает большие опасения. Если ликвидность банковской сферы к февралю не повысится, многие агрохозяйства не смогут взять кредиты для проведения весенней посевной. В результате объем посевных площадей может сократиться в среднем на 30–35 %, подсчитали в аналитическом агентстве «ААА». Кроме того, учитывая, что переходящие запасы зерна этого года могут составить порядка 15 млн т, агрохозяйства сознательно пойдут на еще большее уменьшение площадей под зерновые.

Если правительство не примет оперативные меры по поддержке зернопроизводителей, то Украина рискует вообще провалить весеннюю посевную. Об этом в ходе пресс-конференции заявил генеральный директор ООО «Укрзернопром-Агро» Е. Ленг. Средств в селе на проведение весеннего

комплекса работ нет. Если средства не будут найдены, аграрии не смогут закупить необходимое количество минеральных и органических удобрений, следовательно, не будет проведена правильная посевная. Это значит, что кроме уменьшения урожая вследствие сокращения посевных площадей, будет значительно снижено качество зерновых. В частности, Е. Ленг предупреждает, что вполне вероятным является прогноз в 5 % продовольственной пшеницы. Большинство экспертов прогнозируют урожай будущего года на уровне 45 млн т при благоприятных погодных условиях, в том числе пшеницы – около 20–23 млн т. Таким образом, если сельские жители не смогут провести качественный сев, урожай продовольственной пшеницы может составить всего чуть более 1 млн т, что не покрывает даже внутренней потребности. В результате чего Украине придется импортировать зерно для продовольственных целей.

Если эти прогнозы оправдаются, то фактор дефицитности продовольствия в 2009 г. взвинтит на него цены. По некоторым прогнозам, стоимость буханки хлеба к концу 2009 г. может достигнуть уровня 15 грн. Вместе с тем украинские аграрии от этого не выиграют, поскольку цена фуража останется достаточно низкой из-за того, что спрос на него в мире постоянно падает, а внутренний рынок, в том числе по причине упадка животноводства, не в силах переработать большие объемы непродовольственного зерна. Таким образом, перспективы зернопроизводителей на сегодняшний день выглядят довольно мрачно. Без государственной поддержки, убеждены эксперты, украинский АПК не выживет.

Поэтому развитие системы кредитования села является одной из основных стратегических задач, наряду с увеличением государственной бюджетной поддержки и привлечением инвестиций в отрасль. По экспертным оценкам, в 2009 г. господдержка аграрного сектора должна составить около 15–16 млрд грн. Глава государства В. Ющенко пообещал приложить все усилия, чтобы эти средства были предусмотрены при разработке Госбюджета-2009.

Эксперты обращают внимание на то, что эта цифра значительно выше предусмотренной условиями вступления в ВТО. По словам заместителя министра аграрной политики В. Завалевской, «ВТО ограничивает поддержку АПК в рамках 3 млрд 40 млн грн, в то время как ранее сумма поддержки составляла около 10 млрд грн. Но сумму дотаций можно увеличить более чем на 20 млрд грн по другим программам поддержки, предусмотренным торговой организацией», – заявила она.

Следует отметить, что в странах ВТО государственная поддержка сельхозпроизводителей довольно существенна. Французские аграрии, например, ежегодно получают более 9 млрд евро, в Великобритании эта цифра составляет почти 2,7 млрд евро, Германия по объему получаемых для аграрного сектора средств находится на третьем месте с суммой 5,5 млрд евро. Если же говорить о субсидиях, то в расчете на гектар пашни американские фермеры получают 250 долл., европейские – более 400. Украинские же аграрии получают всего 100 грн дотации на гектар озимой пшеницы. Напомним также, что,

вступаючи в ВТО, Україна добровільно відмовилась субсидувати експорт сільськогосподарської продукції, в той час як уряди країн – членів Євросоюзу надають таку підтримку своїм експортерам. За словами Н. Присяжнюка, голови Комітету Верховної Ради України з аграрних питань і земельних ресурсів, протокол Всесвітньої організації торгівлі для вітчизняного АПК не достатньо успішний. Міністерство аграрної політики і Кабмін зобов'язані працювати над покращенням встановлених умов. За думкою більшості експертів, українському уряду потрібно прийняти ряд законів і підзаконних актів для підтримки вітчизняного агропромислового комплексу і відкрити експортно-орієнтовані можливості нашої держави. Адже аграрний сектор – одна з найбільш перспективних експортних галузей і при правильній державній політиці Україна може по праву повернути собі статус житниці Європи.

А. Потіха, наук. співроб.

Соціально-економічний розвиток західних областей України

В умовах економічної кризи багато хто звертає увагу на стан справ у регіонах. По закінченні III кварталу більшість обласних адміністрацій відзвітували про розвиток своїх регіонів, наголосивши на проблемах та намітивши шляхи їх вирішення. Зокрема, за інформацією Хмельницької обласної адміністрації, в області в січні – жовтні 2008 р. порівняно з відповідним періодом минулого року обсяги промислового виробництва зросли на 3,4 % (у січні – жовтні 2007 р. – на 16,3 %). Значного приросту досягнуто на підприємствах металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів (78,3 %), целюлозно-паперового виробництва; видавничої діяльності, хімічного виробництва (46,2–50,8 %), легкої промисловості (22,6 %), виробництва машин та устаткування (18,6 %). Водночас не досягнуто рівня січня – жовтня 2007 р. на підприємствах з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, транспортних засобів та устаткування, з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води (на 8,7–20,5 %).

За січень – жовтень 2008 р. підприємствами реалізовано промислової продукції (робіт, послуг) на 8,6 млрд грн, з неї продукції переробної промисловості – на 6,5 млрд грн. Обсяг продукції сільськогосподарства за січень – жовтень 2008 р. в усіх категоріях господарств (у порівнянних цінах 2005 р.) зріс проти січня – жовтня 2007 р. на 3,4 %, у т. ч. у сільськогосподарських підприємствах – на 25,4 %, у господарствах населення – скоротився на 5,7 %.

Станом на 31 жовтня поточного року зернові та зернобобові культури (включаючи кукурудзу) скошено та обмолочено на площі 502,7 тис. га, що на 6,9 % більше, ніж за аналогічний період минулого року. Із зібраної площі господарствами усіх категорій одержано 1,7 млн т зерна (у початково оприбуткованій вазі), що на третину більше, ніж за минулий рік. Таке зростання валового збору зумовлено підвищенням продуктивності зернових культур – у середньому з 1 га обмолоченої площі зібрано по 33,7 ц зерна (на 6,7 ц більше, ніж торік). Кукурудзи на зерно обмолочено лише 38 % площ, що підлягають до збирання, при цьому урожайність порівняно з відповідною датою минулого року дещо зросла і становила 52,8 ц з 1 га. Повільні темпи збирання цукрових буряків (фабричних) та зменшення посівних площ більш як в 1,5 раза, призвели до скорочення загального виробництва цієї культури порівняно з минулим роком майже на третину – отримано 811,8 тис. т, проте продуктивність солодких коренів на 10,8 % більша, ніж торік (391 ц з 1 га).

У січні – жовтні 2008 р. у господарствах усіх категорій області вироблено 52,1 тис. т м'яса (у живій вазі), 550,4 тис. т молока, 220,7 млн шт. яєць усіх видів, що менше порівняно із січнем – жовтнем 2007 р. відповідно на 5,8 %, 1,9 % та 28,6 %.

У січні – жовтні 2008 р. підприємствами області виконано будівельних робіт на суму 811,2 млн грн, що на 2,0 % менше порівняно з відповідним періодом минулого року. Скоротили обсяги будівництва підприємства 11 регіонів області.

У січні – вересні 2008 р. у розвиток економіки області спрямовано 3 455,7 млн грн капітальних інвестицій. Найвагомішу частку з них – 90,4 %, або 3 122,5 млн грн – становлять інвестиції в основний капітал, які порівняно із січнем – вереснем 2007 р. зросли на 54,2 %. Основним джерелом інвестування залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 63 % усіх обсягів капіталовкладень. Частка коштів державного й місцевих бюджетів становила 4,2 %, залучених і запозичених коштів (кредитів банків та інших позик, коштів іноземних інвесторів та інвестиційних фондів) – майже 20 %.

Капітальні вкладення в житлове будівництво становили 524,2 млн грн, що на 10,7 % більше, ніж за січень – вересень 2007 р. Їх частка в загальному обсязі становила 16,8 % (у січні – вересні 2007 р. – 22,5 %).

Транспортом області (з урахуванням автомобільних перевезень, виконаних фізичними особами-підприємцями) у січні – жовтні 2008 р. перевезено 7,2 млн т вантажів, що в 1,3 раза більше, ніж у січні – жовтні 2007 р., та виконано вантажообіг в обсязі 1 555,2 млн ткм (у 1,7 раза більше). Послугами пасажирського транспорту скористалися 134,9 млн пасажирів, виконано пасажирську роботу в обсязі 1 181,7 млн пас. км, що відповідно на 11,9 % та 7,7 % менше порівняно з відповідним періодом минулого року. Основними

перевізниками пасажирів, як і в минулому році, залишаються фізичні особи-підприємці.

Обсяги експорту зовнішньої торгівлі товарами за січень – вересень становили 332,6 млн дол. США, імпорту – 447,6 млн дол. Порівняно із січнем – вереснем 2007 р. експорт збільшився на 36,2 %, імпорт – у 1,8 раза. Від’ємне сальдо зовнішньоторговельного балансу області становило 115,0 млн дол. (за січень – вересень 2007 р. – позитивне в 0,8 млн дол.). Зовнішньоторговельні операції з товарами область здійснювала з партнерами із 86 країн світу.

Обіг роздрібною торгівлі (до якого включено товарообіг підприємств роздрібною торгівлі, розрахункові дані щодо обсягів продажу товарів на ринках і фізичними особами-підприємцями) за січень – жовтень 2008 р. становив 8971,4 млн грн, що на 24,4 % більше обсягу за відповідний період минулого року. У структурі обігу роздрібною торгівлі на організовані та неформальні ринки припадало 34,7 %. Обіг ресторанного господарства (з урахуванням обороту фізичних осіб-підприємців) проти січня – жовтня 2007 р. збільшився на 16,5 % і становив 236,4 млн грн

За січень – жовтень 2008 р. обсяг реалізованих не фінансових послуг (у ринкових цінах, включаючи ПДВ) становив 1 211,9 млн грн. У загальному обсязі реалізованих послуг майже третина припадає на послуги пошти та зв’язку, 23,2 % – на послуги транспорту.

Індекс інфляції в жовтні 2008 р. відносно вересня по області становив 102,1 %, відносно грудня 2007 р. – 119,2 % (у попередньому році – відповідно 104,2 % та 112,8 %). За період від початку року продукти харчування та безалкогольні напої подорожчали на 23,4 %. У межах 24,4–38,8 % зросли ціни на рибу та продукти з риби, олію та жири, м’ясо та м’ясопродукти, але найбільше (у 2,9 раза) – на рис. На 16,1–33,4 % подорожчали послуги охорони здоров’я, ресторанів та готелів, транспорту, освіти; на 8,4–9,2 % – предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла, одяг і взуття, відпочинок і культура, житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива. Індекс цін виробників промислової продукції в жовтні 2008 р. відносно вересня становив 100,7 % (у відповідному місяці минулого року – 100,6 %).

За січень – жовтень п. р. приріст цін виробників у промисловості області становив 19,3 %: у добувній промисловості – 23,5 %, переробній – 14,0 %, у виробництві та розподіленні електроенергії, газу та води – 30,2 %.

Станом на 1 жовтня 2008 р. загальна сума дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств та організацій області (крім малих підприємств та бюджетних установ) становила відповідно 4 358,0 млн грн та 4 618,0 млн грн. За період з початку 2008 р. загальні обсяги дебіторської заборгованості збільшилися на 33,6 % (1 095,3 млн грн), кредиторської заборгованості – на 32,2 % (1 124,9 млн грн).

Середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника за січень – вересень 2008 р. порівняно з відповідним періодом 2007 р. зросла на

40,5 % і становила 1389 грн, що перевищує розміри соціальних гарантій: у 2,1 раза – розмір прожиткового мінімуму для працездатної особи (649 грн) і у 2,6 раза – розмір мінімальної заробітної плати (525 грн). За цей же період реальна заробітна плата, яка залежить від зростання цін на товари та послуги, збільшилася на 7,8 %.

Більш високі темпи приросту заробітної плати зафіксовано в сільському господарстві (62,5 %), фінансовій діяльності (43,2 %), на підприємствах транспорту та зв'язку (42,8 %), а також в організаціях, які надають комунальні та індивідуальні послуги, займаються діяльністю у сфері культури та спорту (42,7 %). Найбільш оплачуваними в січні – вересні 2008 р. залишалися працівники фінансових установ та підприємств з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води, розмір оплати праці яких перевищив середній показник по області майже у два рази.

Водночас заробітна плата працівників рибальства та рибництва, готельно-ресторанного господарства, а також текстильного виробництва; виробництва одягу, хутра та виробів із хутра не перевищувала 60 % середньообласного показника. Станом на 1 жовтня 2008 р. загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати порівняно з початком року зменшилася на 12,7 % до 14,3 млн грн та становила 3,5 % фонду оплати праці, нарахованого за вересень. Основна частка боргу не виплачена підприємствами промисловості (58,6 %) та сільського господарства (17,6 %), у регіональному аспекті майже половина всього боргу утворена на підприємствах Полонського району (27,2 %) та м. Шепетівка (21,1 %).

Заборгованість працівникам економічно активних підприємств відносно 1 січня поточного року зросла на 13,5 % та на 1 жовтня 2008 р. становила 3,8 млн грн. На початок жовтня 2008 р. вчасно не отримали заробітну плату 1,6 тис. осіб, або 0,6 % від загальної кількості штатних працівників економічно активних підприємств. Кожному з зазначених працівників не виплачено в середньому 1726 грн, що на 16,5 % більше середньої заробітної плати за вересень п. р.

На 1 листопада 2008 р. у державній службі зайнятості на обліку перебувало 20 тис. не зайнятих трудовою діяльністю громадян, з яких 19 тис. мали офіційний статус безробітних. Рівень зареєстрованого безробіття становив 2,4 % постійного населення в працездатному віці, що на 0,1 % більше, ніж рік тому.

За повідомленнями підприємств, установ та організацій, кількість вільних робочих місць і вакантних посад на 1 листопада 2008 р. становила 1,5 тис., що на 7,0 % більше, ніж на відповідну дату минулого року. Навантаження на одне вільне місце становило 13 осіб.

Службою зайнятості області в січні – жовтні 2008 р. працевлаштовано 35,1 тис. осіб, проходили професійне навчання в навчальних закладах усіх типів 6,9 тис. безробітних, що відповідно на 0,9 % та 10,3 % більше, ніж рік тому. Середній розмір допомоги в жовтні 2008 р. порівняно з відповідним місяцем

попереднього року зріс на три чверті і становив 464,51 грн, що дорівнює 85,2 % законодавчо встановленого в цьому періоді мінімального рівня заробітної плати (545 грн).

У січні – жовтні 2008 р. субсидії на відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг призначено 31,3 тис. сімей (85,1 % від загальної кількості сімей, що звернулися) на суму 1,9 млн грн. Середня сума призначеної субсидії на одну сім'ю в жовтні 2008 р. становила 105,8 грн. Крім того, для 22,9 тис. сімей призначено субсидії готівкою для відшкодування витрат на придбання скрапленого газу та твердого палива на 11,8 млн грн.

Протягом січня – жовтня п. р. населенням області сплачено за житлово-комунальні послуги, включаючи погашення боргів попередніх періодів, 355,6 млн грн (103,5 % нарахованих за цей період сум), у тому числі у жовтні – 32,1 млн грн (84,1 %). Заборгованість населення з оплати житлово-комунальних послуг у жовтні зросла майже на 10,0 % і на 1 листопада 2008 р. становила 66,7 млн грн.

На 1 жовтня 2008 р. в області проживало 1 344,1 тис. осіб. Упродовж січня – вересня поточного року чисельність наявного населення скоротилась на 6,2 тис. осіб. Зменшення населення відбулося виключно за рахунок природного скорочення. Порівняно із січнем – вереснем 2007 р. природне скорочення зменшилося з 6,4 до 6,2 особи на 1 тис. жителів.

Органами внутрішніх справ та прокуратури області в січні – жовтні п. р. зареєстровано 7022 злочини, що на 4,3 % менше, ніж за відповідний період 2007 р. Тяжкі та особливо тяжкі злочини становлять 34,2 %. Від злочинних дій постраждали 3883 особи (у січні – жовтні 2007 р. – 4432 особи). Виявлено 4277 осіб, що підозрювалися в скоєнні злочинів, 144 – неповнолітні.

В Івано-Франківській області за січень – серпень 2008 р. до бюджетів усіх рівнів (за оперативними даними) сплачено податків, зборів та інших обов'язкових платежів (без трансфертів) у сумі 2 309,0 млн грн, що більше порівняно з відповідним періодом 2007 р. на 461,4 млн грн (25,0 %). Із них до місцевих бюджетів області (без трансфертів) надійшло – 808,9 млн грн, що становить 110,6 % (+77,7 млн грн) до затвердженого плану на вісім місяців п. р. Порівняно з аналогічним періодом минулого року доходи місцевих бюджетів зросли на 145,2 млн грн (21,9 %), у тому числі до: загального фонду – відповідно 642,1 млн грн, або 109,7 % (+56,7 млн грн) до плану на січень – серпень, і більше на 165,7 млн грн (34,8 %).

Виконання затверджених планових показників на вісім місяців п. р. щодо доходів загального фонду забезпечено всіма районами та містами обласного значення: спеціального – 166,8 млн грн, 114,4 % (+21,0 млн грн), і менше на 20,6 млн грн (11,0 %).

Затвержені планові показники на вісім місяців п. р. щодо доходів спеціального фонду не виконано бюджетами міст обласного значення: Івано-

Франківська – 89,0 %, або недоодержано 6,6 млн грн, Калуша – 87,1 % (2,0 млн грн) та Долинського району – 79,9 % (0,8 млн грн).

За звітний період по області забезпечено виконання планових показників, доведених Міністерством фінансів України та затверджених місцевими радами стосовно доходів, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів – відповідно на 109,0 % (+46,6 млн грн) та на 107,6 % (+39,7 млн грн). Фактично надійшло 563,1 млн грн, і більше проти надходжень за січень – серпень 2007 р. на 141,1 млн грн (33,4 %).

До державного бюджету по області сплачено – 1 500,1 млн грн, що становить 105,5 % (+78,3 млн грн) від плану на січень – серпень п. р., у тому числі до загального фонду – 1 368,6 млн грн, або 113,6 % (+164,4 млн грн). Порівняно з відповідним періодом минулого року надходження зросли відповідно на 316,2 млн грн (26,7 %) та 427,3 млн грн (45,4 %).

Перевиконання планових показників щодо доходів державного бюджету забезпечено, в основному, за рахунок надходжень рентної плати за нафту, що видобувається в Україні (+78,1 млн грн), рентної плати за газ, що видобувається в Україні (+7,7 млн грн), податку на додану вартість із ввезених на територію України товарів (+153,1 млн грн), ввізного мита (+9,4 млн грн), збору за забруднення навколишнього природного середовища (+14,1 млн грн), сплати збору при відчуженні легкових автомобілів (+23,6 млн грн).

Водночас за звітний період не забезпечено виконання планових показників щодо доходів спеціального фонду державного бюджету – 60,4 %, або недоодержано 86,1 млн грн, що зумовлено недонадходженням коштів за акцизний збір з вироблених в Україні нафтопродуктів у сумі 133,7 млн грн, у зв'язку з зупинкою діяльності в I кварталі п. р. одного з найбільших платників області ВАТ “Нафтохімік Прикарпаття” через відсутність сировини (нафти).

Надходження доходів загального фонду державного бюджету, за рахунок яких здійснюється перерахування дотації вирівнювання області, становили 1 527,7 млн грн, або 110,3 % від плану на січень – серпень, і зросли порівняно з відповідним періодом минулого року на 494,8 млн грн (47,9 %).

Видатків загального та спеціального фонду бюджету області за січень – липень 2008 р. проведено в сумі 1 842,3 млн грн, або 51,9 % до уточненого плану на рік, з яких видатки загального фонду становили 1 693,4 млн грн, спеціального – 148,9 млн грн. Порівняно з відповідним періодом минулого року видатки загального фонду зросли на 433,5 млн грн, або 34,4 %, спеціального – на 39,5 млн грн, або 36,2 %. Основна питома вага в загальному обсязі видатків (без субвенцій з державного бюджету) належить видаткам на виплату заробітної плати – 74,9 %, або 993,1 млн грн, проплата за енергоносії – 5,9 %, або 79,1 млн грн, харчування – 2,8 %, або 37,5 млн грн, медикаменти – 1,7 %, або 23,8 млн грн. Станом на 1 серпня п. р. залишалася невиплаченою заробітна плата працівникам бюджетних установ, що фінансуються за рахунок місцевих бюджетів, у сумі 480,0 тис. грн.

Згідно з інформацією Головного управління економіки Львівської обласної державної адміністрації, у січні – серпні 2008 р. обсяг виробництв промислової продукції на Львівщині зріс на 9,3 % порівняно з аналогічним періодом минулого року. У тому числі на підприємствах переробної промисловості обсяг виробництва зріс на 12,2 %, на підприємствах добувної промисловості – на 8,2 % та на підприємствах із розподілення електроенергії, газу і води – на 2,8 %. Найбільша частка в обсягах реалізованої продукції в зазначений період належала виробництву харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (21,9 %), машинобудуванню (11,4 %), виробництву та розподіленню електроенергії, газу і води (16,3 %). Загалом обсяги виробництва промислової продукції зросли у 16-ти районах із 20-ти та у семи містах із дев'яти міст обласного значення.

Протягом січня – серпня цього року індекс обсягів валового виробництва сільськогосподарської продукції становив 102,7 % (за аналогічний період 2007 р. цей показник становив 101 %). У галузі рослинництва на 1 вересня 2008 р. зібрано 664,9 тис. т зерна, урожайність – 29,5 ц з га. Крім того, завершено посів озимого ріпаку, тривав збір кукурудзи, картоплі та овочів.

У галузі тваринництва виробництво м'яса зросло на 5 %, а поголів'я птиці та свиней зросло відповідно на 11,5 % і на 0,8 %. За вказаний період на Львівщині обіг роздрібною торгівлю збільшився за порівнянними цінами на 18 %. Також було виконано будівельних робіт на 2,04 млрд грн, зріс і обсяг вантажних та пасажирських перевезень – відповідно на 0,2 % та на 6,1 %.

Протягом січня – серпня цього року у Львівській області функціонувало 114 тис. суб'єктів малого бізнесу, що на 10 % більше, ніж у попередньому році. Середньомісячна заробітна плата одного працівника, зайнятого в економіці Львівщини, у вказаний період становила 1 669,02 грн. Водночас чисельність безробітних в області порівняно з вереснем 2007 р. зменшилася на 13,4 % і на 1 вересня 2008 р. становила 30,4 тис. осіб.

Впродовж січня – вересня 2008 р. послуг обласної служби зайнятості потребувало 92,4 тис. незайнятих громадян, що на 7,8 тис. осіб (або 7,8 %) менше, ніж за відповідний період минулого року. Тобто триває скорочення обсягів відвідувачів центрів зайнятості. Це зумовлено насамперед недостатньою якістю пропонованих вакансій з низькою заробітною платою.

У січні – вересні поточного року про наявність 51,6 тис. вільних робочих місць та вакантних посад службу зайнятості поінформувало близько 10 тис. працедавців. Із загальної кількості усіх заявлених вакансій вдалося укомплектувати лише 60 % (або 31,0 тис. од.), на рівні відповідного періоду попереднього року, рівень забезпечення робочою силою збільшився з 77,1 до 78,7 %, середня тривалість укомплектування вакансій зменшилася з дев'яти до восьми календарних днів.

Станом на 1.10.2008 р. кількість актуальних вакансій становила 4,8 тис. одиниць, у тому числі: 3,1 тис. – для робітників (64,7 %); 1,1 тис. – для

службовців (22,8 %); 0,6 тис. – для тих, хто не має професії та спеціальної підготовки (12,5 %). Відтак, на одне вільне робоче місце претендують 10 осіб без професії та службовців і п'яти робітників (загалом в області навантаження на одне вільне місце становило сім осіб, на рівні відповідного періоду торік). Із загальної кількості вакансій, які пропонувалися працедавцями упродовж січня – вересня цього року, 41,3 % становили вакансії з заробітною платою, меншою за прожитковий мінімум (649 грн), і лише 5,8 % – вакансії з заробітною платою вищою за середню зарплату в області (1 619,07 грн).

Центрами зайнятості упродовж січня – вересня 2008 р. надавалися соціальні послуги 14,2 тис. осіб цієї категорії громадян (15,3 % всіх незайнятих громадян), з яких працевлаштовано 3,9 тис. осіб. Рівень працевлаштування згаданої категорії громадян збільшився з 26,4 до 27,9 %. Заходами активної політики зайнятості охоплено 7,3 тис. осіб (51,3 %), проти 6,9 тис. осіб (44,6 %) у січні – вересні 2007 р. Серед соціально незахищених осіб працевлаштовано на дотаційні робочі місця 473 особи, що становить 42,2 % від загальної кількості безробітних, працевлаштованих на дотаційні робочі місця (1122 особи). Рівень використання заброньованих робочих місць у січні – вересні поточного року становив 55,2 %.

Щодо пенсійного забезпечення, то, як інформує Львівська обласна адміністрація, пенсійні виплати на Львівщині в поточному році забезпечено в повному обсязі. 5 листопада 2008 р. проведено розширену колегію Головного управління Пенсійного фонду України у Львівській області, на якій розглянуто підсумки роботи за дев'ять місяців поточного року. План власних надходжень коштів до бюджету Пенсійного фонду виконано на 103,8 %.

За звітний період призначено 24 459 пенсій згідно з Законом України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” та спеціальними законами. Проведено 36,3 тис. перерахунків пенсій працюючим пенсіонерам з урахуванням стажу, заробітної плати, відповідно до ч. 4 ст. 42 Закону України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне забезпечення”. На 1168 осіб підготовлені та розглянуті в комісіях документи для призначення пенсій за особливі заслуги перед Україною.

З 1 жовтня цього року перераховано пенсії 640 тис. пенсіонерам з урахуванням величини оцінки одного року страхового стажу – 1,35 % та зміни прожиткового мінімуму для непрацездатних громадян.

У зв'язку з реалізацією ухвалених законодавчих актів та урядових рішень стосовно підвищення рівня пенсійного забезпечення середній розмір пенсійних виплат одержувачів пенсій, які перебувають на обліку в області, становить з 1 жовтня 2008 р. 809 грн 06 коп. Пенсійні виплати в області в поточному році забезпечено в повному обсязі і у встановлені терміни.

На колегії відзначено стабільну роботу органів Пенсійного фонду у Львівській області у 2008 р. та визначено заходи щодо забезпечення виконання

завдань з наповнення бюджету Пенсійного фонду, сталого фінансування пенсійних виплат та забезпечення жорсткого режиму економії.

Рівненська держадміністрація також запевняє, що план надходжень до скарбниці Пенсійного фонду в Рівному з початку року виконано на 104 %. Надійшло понад 573 млн грн, що на 23 млн більше запланованого. Про це 12 листопада повідомив начальник управління Пенсійного фонду України в Рівному М. Німчук. У Рівному налічується 50 з половиною тисяч пенсіонерів. Усі вони, як зазначає М. Німчук, своєчасно отримали пенсійні виплати. „Управління є самодостатнім підрозділом. Якщо в жовтні виплачено 46,6 млн грн, то до пенсійного бюджету мобілізовано за цей період 63,5 млн грн, або 36,2 млн більше від потреби”, – зазначив М. Німчук.

За його словами, сприяє активізації надходжень до бюджету управління Пенсійного фонду й зменшення заборгованості платників. За 10 місяців поточного року вона скоротилася майже на 3 млн грн, або на 30 % відносно стану на початок року.

За інформацією ЗМІ, станом на початок листопада нарахування пенсій мешканцям Волинської області проводиться своєчасно і без затримок. Про це повідомив начальник Головного управління Пенсійного фонду у Волинській області П. Філіпчук.

За словами посадовця, управління, згідно з аналізом роботи з початку року, перевиконало обласний план власних надходжень фонду на 104 % від очікуваного. До кінця поточного року фонд планує зібрати 1 млрд 483 млн власних коштів.

Як зазначив П. Філіпчук, банківські установи області, а також поштові відділення не порушують терміни виплати пенсій адресатам. „У нинішніх кризових економічних умовах органи пенсійного управління будуть докладати максимум зусиль для того, щоб пенсіонери не відчували на своїх плечах наслідків діючої ситуації”, – заявив очільник обласного Пенсійного фонду.

За його словами, станом на 1 листопада на пенсійному обліку у Волинській області перебуває 270 тис. осіб. Розмір середньої пенсії становить 764 грн 11 коп., у той час як граничний рівень найменшої пенсійної виплати становить 544 грн. Як повідомив П. Філіпчук, станом на 1 жовтня цього року, у результаті зміни коефіцієнту трудового стажу на 1,35 %, розмір пенсії збільшився майже на 125 грн.

Проте, як інформують регіональні ЗМІ, на середину листопада 17 волинських підприємств різної форми власності заборгувало органам Пенсійного фонду України близько 13,9 млн грн відповідних нарахувань. Це підтвердив П. Філіпчук.

За його словами, найбільшу частку боргу щодо нарахувань до фонду оплати праці серед державних організацій становлять підприємства вугільної промисловості. Загальна сума боргу в цій галузі ставить близько 3 млн 426 тис. грн. Найбільшим підприємством-боржником у цьому секторі економіки є ВП

шахта № 9 „Нововолинська” ДП „Волиньвугілля”, яке заборгувало державі близько 1 млн 328 тис. грн.

У п’ятірку найбільших підприємств-боржників Волині, крім підприємств вугільної галузі, потрапили Луцький шовковий комбінат „Волтекс” (сума боргу становить 2 млн 528 тис. грн), ВАТ „Володимир-Волинський цукровий завод” (755 тис. грн), ЗАТ „Волинський шовковий комбінат” (467 тис. грн) та державне підприємство „Цуманське лісове господарство” (273 тис. грн).

Серед підприємств недержавної форми власності заборгованість перед Пенсійним фондом України мають ПП „Ампер-1”, ВАТ „Голобський комбінат хлібопродуктів”, ПП „Антон-Авто”, ПП „Антон-Зодчий”, ТзОВ „Ковельський житловий будівельний комбінат”.

Залишається складною ситуація в областях, які постраждали в результаті паводку. Це питання на постійному контролі вищих посадовців. Як інформують ЗМІ, Президент України В. Ющенко продовжує активно цікавитися тим, як здійснюються відновлювальні роботи в постраждалих районах, зокрема Прикарпатті. Голова обласної державної адміністрації М. Палійчук безпосередньо доповідає В. Ющенку про стан справ у регіоні. Нещодавно, під час розмови з Президентом України обговорювалися питання відбудови житла для постраждалих від повені, ремонт автомобільних шляхів та мостів, що з’єднують населені пункти. Також головою облдержадміністрації було порушено питання щодо персональної відповідальності керівників районів за темпи, якими здійснюється освоєння коштів, виділених на ліквідацію наслідків стихії. М. Палійчук через незадоволеність тим, як ліквідовуються наслідки стихії у Галицькому районі, запропонував Президенту України В. Ющенку звільнити з посади чинного голову Галицького району В. Крука. Загалом же, як зазначив М. Палійчук, всі відновлювальні роботи в області здійснюються згідно з затвердженими графіками. Основна увага приділяється відбудові житла для людей, що в результаті повені втратили свої будинки.

За словами глави держави В. Ющенка щодо стану справ з ліквідації наслідків повені й нормалізації життя в шести західних областях країни, на 4 листопада із 32 завдань, визначених у рішенні РНБО від 19 серпня, залишилися невиконаними 14. Про це В. Ющенко зазначив на засіданні РНБО.

У стадії відбудови – більше половини зруйнованих стихією будинків. Не закінчено поточний і капітальний ремонт пошкоджених будівель; не відновлено проїзд 58 мостами, зруйнованими під час повені. Затримується виплата людям компенсації за житло, яке вони втратили внаслідок стихійного лиха (обсяг – 124 млн грн). Не профінансовано 350 млн грн на будівництво нових та капітальний ремонт існуючих дамб і захисних споруд. „Окрім цього, органи Генеральної прокуратури виявили численні випадки зловживання коштами, виділеними для ліквідації наслідків стихійного лиха”, – сказав Президент.

За його словами, за внесеними документами прокурорського реагування запобігли незаконному використанню 48,9 млн грн бюджетних коштів. „Відтак,

я гостро ставлю питання про відповідальність і уряду, і керівників місцевих обласних і районних адміністрацій за ситуацію”, – заявив В. Ющенко.

Президент наполягає, щоб у проекті Державного бюджету на наступний рік були чітко визначені обсяги фінансування заходів для нормалізації життя в постраждалих районах.

У МВС також повідомляють про випадки зловживання чиновниками щодо державних дотацій на ліквідацію наслідків паводку. За їх даними, з 239 млн грн, виділених на цю мету, частина грошей пішла „наліво”.

Президент України вже доручив Генеральній прокуратурі і Рахунковій палаті взяти під контроль витрачання бюджетних коштів, що виділяються на боротьбу з наслідками стихії в шести західних областях.

У Контрольно-ревізійному управлінні відзначають, що порушення тільки по Івано-Франківській області, яка постраждала в результаті стихії найбільше, становили близько 22,5 млн грн. Більшість випадків пов’язана з завищеною оцінкою нанесених стихією збитків. Так, до списку об’єктів, які підлягають ремонту в Калуші, потрапили 16 об’єктів, які в результаті стихії абсолютно не постраждали. На ремонті одного тільки моста місцева влада могла „заробити” більше 1 млн грн.

Влада Рожнятівського району зажадали з державного бюджету на відновлення доріг у декількох селах відразу 4 млн грн. Як з’ясувалося, в актах сільських комісій сума була завищена майже на 1 млн грн. Чиновники домовляються з потерпілими, змінюють категорію зруйнованого будинку і економлять на цьому.

За словами мешканців деяких сіл, за окрему платню чиновники готові змінити категорію, до якої належить зруйнований будинок. За першу категорію найбільша компенсація, і на цьому багато хто прагне заробити. Махінації зі зміною категорій зруйнованих будинків помічені і в Івано-Франківській області. Зокрема, районна комісія села Підпечери запропонувала перевести з другої категорії в третю відразу 11 будинків. Це дало б змогу б „заощадити” майже 165 тис. грн.

Міністр внутрішніх справ Ю. Луценко відзначив численні маніпуляції зі списками потерпілих, яким повинні компенсувати збитки від паводку. Часто в них опиняються жителі сіл, які померли 2–3 роки тому. Дійшло до того, що деякі співробітники райдержадміністрацій вписують у списки своїх родичів. Наприклад, у селі Клубовці (Івано-Франківська область) незаконну компенсацію в розмірі 5 тис. грн отримала дружина секретаря сільради.

На компенсаціях заробляють і потерпілі. У департаменті зв’язків з громадськістю Івано-Франківського управління МВС поінформували, що виявили факт завищення площ пошкоджених внаслідок паводку посівів. Одне з підприємств вказало суму компенсації 600 тис. грн. Після перевірки виявилось, що реальний збиток становив 325 тис.

Проте чиновники заперечують інформацію ЗМІ про значні зловживання. У деяких областях уже проведені перевірки, і вони не підтвердили наявності зловживань. Зокрема, прокуратура Тернопільської області, спільно з контролюючими, правоохоронними органами, провела перевірки дотримання органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання вимог законодавства при подоланні наслідків стихії. „В області немає жодної справи, де би підтверджувалося те, що хтось, у приватних цілях, вкрав хоч одну копійку „паводкових коштів”, – зазначив голова облдержадміністрації Ю. Чижмарь.

Голова ОДА також відзначив, що і комісія Кабміну, і обласна прокуратура не виявили в області фактів розкрадання коштів, призначених для ліквідації наслідків стихійного лиха. Однак обласна держадміністрація спільно з правоохоронними органами і надалі буде контролювати процес відновлювальних робіт. Але потрібно розуміти, що є логіка прийняття рішень і є дві правди. Якщо стихією затопило перший поверх, то ремонт даху вважається нецільовим використанням коштів. „Але для чого ремонтувати підлогу, якщо протікає дах? І краще бути справжнім господарем, ніж справжнім буквоїдом”, – зауважив Ю. Чижмарь.

Керівник області також наголосив, що взяті Кабміном обіцянки набагато вищі, ніж можливості. Було видано постанову № 765, якою передбачалися кошти на облаштування шкіл і дитсадків у зоні паводку, але за цією постановою досі не профінансовано жодної копійки. Не фінансуються і роботи з відселення 460 домогосподарств області із зон можливого затоплення. І Кабмін наразі нічого конкретного сказати не може. Добре, що ці питання на контролі у Президента України В. Ющенка і сьогодні Кабмін готує новий проект бюджету на 2009 р. з його правками. „Тобто ремонтні та відновлювальні роботи на об'єктах, які постраждали внаслідок стихійного лиха, будуть продовжені після Нового року. А перед холодами потрібно-таки відійти від політики, а повернутися до господарських питань. Зробити все можливе, аби люди зимували в теплі, мали що їсти, аби готовими були лікарні та ФАПи тощо. Словом, аби люди відчували себе захищеними”, – зазначив керівник області.

Як поінформував голову облдержадміністрації Ю. Чижмаря прокурор Тернопільської області І. Мельничук, фактів привласнення, розкрадання бюджетних коштів або інших зловживань з боку посадових осіб державних адміністрацій не виявлено.

У свою чергу перший віце-прем'єр-міністр О. Турчинов заявляє, що на сьогодні не існує жодної проблеми з фінансуванням робіт з подолання наслідків стихійного лиха, яке сталося в шести західних регіонах влітку цього року. За його словами, уряд не має заборгованості перед місцевими бюджетами, оскільки до копійки перерахував місцевим бюджетам заплановані кошти. Про це повідомляє Управління у зв'язках зі ЗМІ Секретаріату Кабінету Міністрів України.

О. Турчинов підкреслив, що обсяг фінансування був безпрецедентним і адекватним тим проблемам, які виникли внаслідок стихійного лиха. „Тепер ці кошти від місцевої влади повинні дійти до людей”, – зазначив він.

Перший віце-прем'єр-міністр нагадав, що для подолання наслідків стихії уряд додатково виділив з Резервного фонду КМУ 1,2 млрд грн. Окрім того, за його словами, уряд вчасно, у повному обсязі, перерахував субвенції місцевим бюджетам у сумі 2 млрд 320 млн грн.

За словами О. Турчинова, з урахуванням залишків коштів на рахунках місцевих адміністрацій, а також додатково перерахованих урядом цього тижня 331 млн грн, наразі на рахунках органів місцевої влади розміщено понад 900 млн грн. „Тобто жодних проблем з фінансуванням не існує, головне, щоб цей ресурс був використаний за призначенням”, – зауважив він.

Водночас О. Турчинов зазначив, що головна проблема полягає в тому, що не завжди ці кошти ефективно використовувалися. За його словами, Контрольно-ревізійне управління виявило порушення щодо використання коштів на суму 89 млн грн.

Коментуючи стан виконання відновлюваних робіт та програм, за які відповідав уряд, перший віце-прем'єр повідомив, що наразі в постраждалих населених пунктах на 100 % відновлено електроенергію, газопостачання, водопостачання, зв'язок, відновлена робота залізничного транспорту, відремонтовано дороги загального користування: „Немає жодного населеного пункту, який би мав проблеми зі зв'язком або транспортним сполученням”.

За словами О. Турчинова, існують певні проблеми з відновленням комунальної інфраструктури через зволікання зі строком введення в експлуатацію будинків. Однак за це питання відповідає безпосередньо місцеве керівництво.

Однак поки чиновники перекладають провину один на одного, а успіхи приписують собі, від проблем страждають пересічні громадяни, які вже готові до акцій протесту. Зокрема, понад 30 мешканців сіл Тарасівці, Драниця та Костичани Новоселицького району Чернівецької області, яких рішенням районної комісії переведено з першої до другої категорії потерпілих від повені, пікетували 5 листопада в Чернівцях облдержадміністрацію, вимагаючи перегляду цього рішення.

Мешканці сіл Тарасівці, Драниця та Костичани Новоселицького району запевняли, що районна комісія перевела їх з першої до другої категорії потерпілих, навіть не оглянувши їхні будинки. Вони переконані, що це зроблено за чієюсь вказівкою, щоб недоплатити їм компенсації.

З обуреними громадянами зустрівся голова ОДА В. Куліш та начальник обласного штабу з ліквідації наслідків стихійного лиха В. Усик. Зустріч відбувалася за зачиненими дверима. Після її завершення В. Куліш запевнив, що представники обласної комісії побувають у кожного з громадян, які не погоджуються з рішенням районної комісії щодо визначення статусу

потерпілого, оглянуть стан будинку, господарських споруд та присадибних ділянок та визначать завдані збитки.

Він звернув увагу на те, що в Новоселицькому районі, де найдовше трималася вода, дійсно доводиться переглядати категорії потерпілих, оскільки багато будинків зруйнувалися не одразу, а через місяць-два після відходу води. Таких мешканців переведено з другої категорії до першої. Однак, на думку В. Куліша, є й випадки, коли люди, отримавши кошти на відбудову житла за другою категорією, зумисне нічого не робили і, звичайно, стан їх будинків погіршився (*Соціально-економічне становище Хмельницької області // www.adm-kt.gov.ua. – 2008. – 17.11; Хмельницький – деловой // www.biz.km.ua. – 2008. – 12.11; Микола Палійчук доповів Президенту України про хід ліквідації наслідків стихії // www.if.gov.ua. – 2008. – 19.09; У найбільш незахищеному стані на Рівненщині перебувають лежачі та незрячі діабетики // Західна інформаційна корпорація (www.zik.com.ua). – 2008. – 14.11; На Львівщині зростає загальний рівень працевлаштування // www.loda.gov.ua. – 2008. – 22.10; Украинские чиновники наживаются на наводнении // Корреспондент.net (www.korrespondent.net). – 2008. – 20.08; Губернатор Тернопільщини готовий відповісти “за кожен зайвий кілометр дороги” // ZAXID.NET. – 2008. – 19.11; Тимошенко не винна, – Турчинов // Zaxid.net. – 2008. – 12.11; Рівненські пенсіонери вчасно отримують пенсії // Західна інформаційна корпорація (www.zik.com.ua). – 2008. – 12.11; У Волинській області пенсії нараховують вчасно // Волинська правда (www.pravda.lutsk.ua). – 2008. – 17.11).*

В. Копоть, мол. наук. співроб.

Україна – Казахстан: стан та перспективи взаємовідносин

16 грудня Казахстан – важливий партнер України в Азії – відзначав День незалежності. Партнерство України з Республікою Казахстан формується традиційно: через політичні, економічні та культурні зв'язки цих держав. В його основі – розуміння високого потенціалу, місця та ролі Казахстану й України у світовій політиці, усвідомлення перспектив взаємовигідного співробітництва.

Проведення Року Казахстану в Україні у 2007 р. і Року України в Казахстані у 2008 р. стало підтвердженням важливості й ефективності двосторонньої взаємодії та відкрило нові можливості для розвитку всебічних зв'язків і поглиблення партнерства.

Під час офіційного відкриття Року України в Казахстані Президент Н. Назарбаєв у своєму виступі наголосив: „Ми з нетерпінням чекали на відкриття Року України в Казахстані. Ця подія знаменує нову главу в нашій

багатовіковій дружбі”, і висловив упевненість, що дружні зв’язки між Україною та Казахстаном будуть міцніти і в майбутньому.

Н. Назарбаєв також підкреслив, що за останні роки українсько-казахстанське співробітництво вийшло на новий рівень. „За час свого президентства В. Ющенко доклав до цього особливі зусилля”, – відзначив він. На переконання глави Республіки Казахстан, Україна та Казахстан повинні відкрити нові шляхи співробітництва.

У свою чергу Президент України неодноразово наголошував на динамічному розвитку двосторонніх відносин, звертаючи увагу на великі подальші перспективи. „Пропонуємо посилити наш діалог як важливий міст між Європою та Центральною Азією”, – відзначив він.

Зустрічі на найвищому рівні говорять про політичну волю до співробітництва і спільне бажання до взаємовигідного розвитку політичних, торговельно-економічних та культурних відносин. Такому рівню взаємовигідного співробітництва відповідає й солідна договірно-правова база, яка налічує понад 80 документів.

Основні домовленості, досягнуті в ході переговорів під час офіційного візиту Президента Казахстану Н. Назарбаєва до Києва в лютому 2007 р., відображені в „Дорожній карті-2” – План дій Казахстан – Україна на 2007–2008 рр. Документ спрямований на зміцнення співробітництва в транспортному секторі, паливо-енергетичних, агропромислових, аерокосмічних, наукових та військово-технічних галузях. 15 квітня 2008 р. сторони доповнили „Дорожню карту-2” міждержавним протоколом про створення міжнародної енергетичної компанії для будівництва парогазових електростанцій, НПЗ, розробки місць родовищ і видобутку вуглеводню.

У рамках Року України в Казахстані представники обох держав регулярно проводили спільні урядові зустрічі, семінари, конференції, круглі столи, під час яких обговорювалися питання зовнішньої політики обох держав, співробітництва, бізнесу та економічної підтримки, націлені на розвиток торговельно-економічного співробітництва, вивчення та доопрацювання двосторонньої договірно-правової бази, сприяння казахстанським бізнес-структурам, інститутам розвитку, компаніям в експорті продукції в Україну. Здійснюється централізований збір інвестиційних пропозицій.

Приміром, у квітні 2008 р. делегація міністерств промислової та аграрної політики України відвідала Казахстан. Було запропоновано зразки сільськогосподарської техніки, обговорювалися питання взаємодії, виробництва екологічно чистих продуктів, впровадження новітніх технологій.

У вересні Посольство Республіки Казахстан в Україні у Львові спільно з Почесним консульством РК у м. Львів провели інвестиційний форум „Україна – Казахстан. Нові можливості для бізнесу”. Мета форуму – розвиток економічних відносин між Казахстаном і західними регіонами України, а також сприяння встановленню нових зв’язків між підприємствами двох країн. У заході взяли

участь Надзвичайний та Повноважний Посол РК в Україні А. Жумабаєв, Почесний консул РК у Західній Україні Г. Маслюк, представники Секретаріату Президента України, центральних і місцевих органів влади, ділових і громадських кіл.

24 жовтня в Києві був організований бізнес-семінар „Просування експортної продукції підприємств Казахстану на український ринок. У заході взяли участь представники Міністерства індустрії та торгівлі РК, ТПП України, Українського союзу промисловців і підприємців (УСПП).

Необхідно також відзначити успішну роботу казахстанських підприємців та банкірів в Україні. Так, група казахстанських інвесторів (інвестиційна група „Євразія-Україна” і представництво „БанкТуранАлем” в Україні) на основі партнерства придбали солідний пакет акцій Національної акціонерної страхової компанії „Оранта” і Українського кредитно-торгового банку, який тепер має назву „БТА банк”.

З перспективною ініціативою звернулася до України Національна залізнична компанія „Казахстан темір жоли” (КТЖ). Ідеться про пропозицію створення контейнерного потягу за маршрутом Одеса – Казахстан – Середня Азія – Китай.

Як повідомляється в прес-релізі Міністерства транспорту і зв'язку України, за наслідками переговорів, що відбулися 1 грудня між казахстанською стороною, операторами контейнерних перевезень і адміністрацією Одеського морського торгового порту, при останньому була створена робоча група щодо реалізації проекту.

Згідно з прес-релізом, намічений залізничний маршрут довжиною 3 тис. км пройде територією шести країн: України, Росії, Казахстану, Таджикистану, Киргизії та Китаю.

Робоча група проведе розширене засідання в січні 2009 р., на нього будуть запрошені експедиторські компанії і контейнерні оператори України, Казахстану і РФ. На засіданні планується, зокрема, обговорити результати маркетингових досліджень.

Утім, як повідомила прес-аташе Одеського морського торгового порту О. Гиряєва, вже попередній моніторинг ринку показав, що потенційні клієнти порту зацікавлені відправляти з Одеси і Іллічівська до Середньої Азії контейнери з продуктами харчування, запчастинами для автомобілів, товарами народного споживання з Ізраїлю, Туреччини, Єгипту і Сирії залізницею.

Увагу оглядачів привернув круглий стіл, який відбувся 22 жовтня в Алмати в рамках Року України в Казахстані, – „Перспективи партнерства України і Казахстану в нових геополітичних і гео економічних умовах”, організований Посольством України, Національним інститутом стратегічних досліджень при Секретаріаті Президента України та Казахстанським інститутом стратегічних досліджень при Президенті Республіки Казахстан. У заході взяли участь понад 50 вчених, політологів, дипломатів, бізнесменів. Учасники круглого столу

заявили, що Казахстан надає важливого значення розвитку євроінтеграційних процесів в Україні і намагається об'єднати зусилля, щоб спільно здійснити стрімкий ривок вперед.

Посол А. Жумабаєв підкреслив, що Казахстан, у рамках майбутнього головування в ОБСЄ у 2010 р., прагне до налагодження тісних зв'язків з європейськими країнами, у тому числі у сфері економіки. Реалізується спеціальна програма „Шлях до Європи”. Україна відіграє важливу роль в європейському векторі міжнародного співробітництва Казахстану.

Підбиваючи підсумок круглого столу, посол України М. Селівон відзначив, що це перша спроба обміну думками між українськими та казахстанським експертами з питань двосторонніх відносин, і закономірно вона має загальний характер, щоб окреслити сучасні позиції і визначити відповідні точки подальших тематичних обговорень.

Оглядачі звертають увагу на те, що Україна як стратегічний партнер Казахстану має один з найвищих коефіцієнтів транзитності своєї території. Через її територію проходять зручні трансконтинентальні напрямки вантажопотоків. Співробітництво у сфері морського транспорту цікаве з точки зору використання українських портів.

У цьому контексті спостерігаються зрушення в роботі з забезпечення експорту казахстанського зерна через порти Чорного моря в Україні. Так, 23 жовтня голова правління казахстанського холдингу „КазАгро” А. Смаїлов повідомив про те, що Казахстан, відмовившись від планів будівництва зернового терміналу в грузинському місті Поті, розглядає можливість будівництва такого ж об'єкта в одному з чорноморських портів України. За його словами, „для подальшого розвитку інфраструктури експорту зерна передбачається будівництво зернових терміналів у порту Чорного моря в Україні в 1 млн т на рік”. Таке прагнення до інвестицій в українсько-казахстанські взаємовідносини лише сприятиме подальшому розвитку міждержавного співробітництва.

Подальше зближення України з Європою в частині об'єднання енергетичних систем створює для Казахстану додаткові можливості стосовно просування економічних інтересів у європейський регіон.

На думку Надзвичайного і Повноважного Посла РК в Україні А. Жумабаєва, транспортування нафти через Україну є важливим аспектом двосторонньої співпраці з Україною, який повністю вписується в ідею „багатовекторності” експорту казахстанської нафти, адже Казахстан має великі запаси вуглеводневої сировини (до 10 млрд т нафти і родовища газу, що вимірюються трильйонами кубометрів) і зацікавлений у розвитку українських нафтопроводів і газопроводів, морських портів для транспортування каспійської нафти на світовий ринок. „Хочу сказати – нафти всім вистачить. Ми плануємо видобувати щорічно по 100 млн т до 2010 р. За таких обсягів сировини всі зручні та ефективні напрями експорту і транзиту будуть задіяні. У цьому

контексті нафтопровід Одеса – Броди є досить перспективним шляхом до ринків Східної і Центральної Європи, що збільшуються, особливо в разі його продовження до Гданська. Технічні характеристики цієї магістралі зараз уважно вивчаються казахстанськими фахівцями та зарубіжними компаніями, які працюють на нашому нафтовому ринку”, – заявив посол.

Водночас Президент Казахстану Н. Назарбаєв заявив, що його країна потенційно зможе забезпечити потребу України в енергоносіях, але такі дії мають бути узгоджені з Москвою. Говорячи про можливість заповнення нафтопроводу Одеса – Броди казахстанською нафтою, він відзначив, що таке рішення неможливе без погодження з російською стороною. На необхідності враховувати позицію Росії наголошував і перший заступник Казахстанського інституту стратегічних досліджень С. Кушкумбаєв, за словами якого, переговорний процес стосовно нафтопроводу Одеса – Броди триває не один рік і, „звичайно, це питання має приносити користь не лише Україні й Казахстану, але й іншим країнам, у тому числі й Росії”.

Відомий казахстанський політолог М. Лаумулін заявив, що якщо Україна прагне максимально інтегруватися в Європу, то в Казахстані, „незважаючи на прийняття багато в чому декларативної концепції „Шлях у Європу”, розуміють, що цей шлях дуже довгий і взагалі навряд чи коли-небудь буде подоланий”. А в перспективах розвитку відносин України й Казахстану найголовніше – фактор „третього відсутнього”: які б плани вони не будували, з позицією Росії доведеться рахуватись.

У цьому контексті симптоматичним є факт непідписання Казахстаном разом з Туркменією декларації за підсумками IV Енергетичного саміту, що відбувся в Баку в середині листопада. Документ заклав основу диверсифікації енергопоставок на Захід в обхід Росії. Країни, що приєдналися до декларації, вважаючи важливим продовження політики, спрямованої на диверсифікацію шляхів поставок нафти і газу з каспійського басейну на світові і європейські ринки, висловили підтримку реалізації проектів зі створення багатовекторної інфраструктури транспортування і транзиту азербайджанського природного газу на регіональні та європейські ринки для якнайповнішого задоволення потреб держав-учасниць. Разом з тим у декларації констатується, що „реалізовані енергопроекти з диверсифікації джерел і шляхів транспортування нафти й природного газу значною мірою сприяють подальшому зміцненню регіональної співпраці”. При цьому особливе значення надається запуску „нафтопроводу Одеса – Броди в системі Євразійкого нафтотранспортного коридору для поставок нафти на європейські ринки”. Причини непідписання Казахстаном цієї декларації не повідомляються, хоча висловлюється припущення стосовно небажання дратувати Росію.

Така позиція Казахстану може завадити прийняттю принципового рішення про транспортування нафти територією України та можливості участі в експлуатації нафтопроводу Одеса – Броди. Фахівці стверджують, що така

ситуація навколо використання нафтопроводу вигідна в першу чергу Москві, яка й надалі матиме змогу диктувати Україні та Казахстану свої умови постачання та транспортування казахстанської нафти та газу в Україну та Європу.

Незважаючи на це, оглядачі наголошують на тому, що економічні відносини з Україною є одними з пріоритетних у зовнішній політиці Казахстану, оскільки Україна – це один із шляхів казахстанських товарів та послуг на європейський ринок. Так, зовнішньоторговельний оборот між Республікою Казахстан та Україною за січень – серпень 2008 р. (дані Держкомстату України) становив 3,2 млрд дол. Обсяг експорту Казахстану в Україну становив 2,1 млрд дол. Імпорт товарів з України в Казахстан становив 1,1 млрд дол.

Структура імпорту товарів з України:

- 1) машини та обладнання – 338 млн дол.;
- 2) метали – 348 млн дол.;
- 3) готові продовольчі вироби – 224 млн дол.;
- 4) переробна індустрія – 167 млн дол.;

Всього: 1,1 млрд дол. Експорт товарів з Казахстану:

- 1) нафта та нафтопродукти – 1,7 млрд дол.;
- 2) метал – 245 млн дол.;
- 3) готові продовольчі вироби – 8,5 млн дол.;
- 4) переробна індустрія – 20 млн дол.;
- 5) машини та обладнання – 17 млн дол.

Всього: 2,1 млрд дол.

Нагадаємо, що за підсумками 2007 р. двосторонній товарообіг становить 3,025 млрд дол. (2,6 % у загальному обсязі зовнішньоторговельного обігу РК). Казахстан посів сьоме місце серед торгових партнерів України у світі. Імпорт товарів з України становив 1,433 млрд дол. Експорт товарів з Казахстану до України становив 1,591 млрд дол., і його частка в спільному товарообігу становить 53 %. За обсягами імпорту продукції з країн світу в Україну Казахстан посідає шосте місце.

Перспективні напрями подальшого співробітництва України і Казахстану в економічній сфері були окреслені під час восьмого засідання Спільної українсько-казахстанської міждержавної комісії з економічного співробітництва, яке проводилось 6 листопада в Астані на виконання Плану заходів щодо проведення Року України в Республіці Казахстан.

За наслідками переговорів у Казахстані підписаний протокол восьмого засідання міждержавної комісії. Відповідно до документа, передбачається створення трьох спеціальних робочих груп у паливно-енергетичному комплексі, сфері сільськогосподарського машинобудування, транспорті, яким доручено в стислі терміни розробити питання реалізації ряду конкретних завдань і підготувати проекти відповідних двосторонніх документів.

Під час засідання сторони констатували поступальний розвиток економічного співробітництва між обома країнами, стали позитивну динаміку зростання обсягів взаємної торгівлі, яка за дев'ять місяців цього року порівняно з аналогічним періодом 2007 р. збільшилася на 60 % і досягла 3,1 млрд дол. Разом з тим наголошувалося, що рівень співпраці не повною мірою відповідає економічному потенціалу України і Казахстану.

Комісія також підсумувала виконання протокольних рішень сьомого засідання, яке відбулося 11 грудня 2007 р. у Києві, успіхи, яких вдалося досягти, були позитивно оцінені. Обговорювався і ряд питань про створення зони вільної торгівлі між країнами, розширення співпраці в паливно-енергетичному комплексі, сфері транзитних перевезень, сільському господарстві й сільськогосподарському машинобудуванні, мирному освоєнню космосу, у галузі туризму і спорту.

Підсумовуючи роботу засідання Спільної комісії, міністр палива і енергетики України Ю. Продан, який очолив українську делегацію, відзначив, що досягнуті результати повною мірою відповідають домовленостям Президентів В. Ющенко і Н. Назарбаєва, які закріплені в підписаному ними Плані дій Україна – Казахстан на 2007–2008 рр., і стануть хорошою платформою для реалізації існуючого потенціалу двох країн.

Перспективним виглядає і співробітництво Казахстану і України в науково-технічній та освітній сферах. Важливим аспектом є підготовка технічних кадрів для Казахстану, де існує дефіцит спеціалістів та технологій у сферах металообробки, машинобудування, в авіаційній та космічній галузях, зокрема, як Україна володіє потужною науковою та промисловою базами.

У контексті активізації наукової взаємодії двох країн 4 жовтня в Астані в рамках Року України в Казахстані відбулася Міжнародна науково-практична конференція „Україна – Казахстан: минуле, сьогодення, майбутнє”, організована Посольством України, Асоціацією „Українці Казахстану” та Національним євразійським університетом ім. Л. М. Гумільова. У роботі конференції взяли участь українські та казахстанські вчені, дипломати, активісти українських національно-культурних центрів, представники державних установ, викладачі та студенти університету, широкої громадськості, ЗМІ.

За підсумками форуму його учасники прийняли Резолюцію конференції, в якій констатували високий рівень українсько-казахстанських відносин, актуальність обговорюваних питань і внесли конкретні пропозиції щодо активізації співробітництва. Серед них відзначено необхідність ширше проводити спільні наукові дослідження з обговорюваних проблем, вивчити можливість відкриття в Астані філії Національного університету ім. Т. Г. Шевченка та направлення на навчання до України кращих казахстанських студентів.

Також у рамках наукового співробітництва 5–6 липня цього року в Києві відбулася зустріч керівників Національних космічних агентств двох країн за участю представників підприємств та організацій космічної галузі. Було розглянуто ряд спільних проектів у рамках Державної програми космічної діяльності в Республіці Казахстан до 2020 р., питання підготовки кадрів, створення супутникової навігації, моніторингу інформації від космічних апаратів.

Щодо культурно-гуманітарної взаємодії, то під час круглого столу на тему: „Досвід і проблеми становлення державної мови: Казахстан і Україна”, організованому Комітетом з мов Міністерства культури й інформації Казахстану, Посольством України та Центром гуманітарних досліджень „Парасат”, який відбувся 19 вересня 2008 р., Надзвичайний та Повноважний Посол України в РК М. Селівон відзначив, що українсько-казахстанські відносини переживають новий розквіт. „Мене втішає відродження відносин у гуманітарній сфері, відбуваються різноманітні заходи на території України та Казахстану. У цьому контексті зустрічі казахстанських та українських вчених, присвячених ролі державної мови і завданням, що сприяють широкому застосуванню в суспільстві, мають дуже результативний характер”, – резюмував посол України. Відзначимо, що за результатами круглого столу учасники прийняли рекомендації, в яких українські та казахстанські вчені відзначили доцільність подальшого обміну досвідом у сфері мовного будівництва і функціонування державної мови.

У форматі проведення Року України в Казахстані 20 листопада в рамках відкритого уроку Україна і Казахстан – траєкторія дружби, що проходив у музеї Першого Президента Республіки Казахстан в Астані, відбулась зустріч українських дипломатів з молоддю, що навчається, цієї країни.

Учні столичних шкіл в українському і казахському національному одязі розповідали про історію України, її історичне минуле, про часи українського козацтва, дружні відносини з Казахстаном. Була розіграна сценка – уявна зустріч Тараса Шевченка з видатним казахстанським кюйші Курмангази.

Посол України М. Селівон у свою чергу розповів під час уроку про українсько-казахстанські відносини, культуру нашого народу, діяльність у Казахстані українських національно-культурних центрів. Нагадуючи про проведення Року України в Казахстані, український дипломат підкреслив мету заходів, які пов’язані з ним. Зокрема, відзначив посол, це бажання краще взнати один одного, оскільки, окрім намірів глав держав щодо поглиблення двосторонніх відносин, потрібно, щоб бажання було і в наших народів. Особливий інтерес викликала розповідь українського дипломата про роки, які діючий президент Казахстану провів у Дніпродзержинську, опановуючи професією металурга. Він розповів, що в Україні зберігають добру пам’ять про президента Казахстану, а Н. Назарбаєв завжди з теплом ставиться до України, до тих людей, які дали йому путівку в життя, допомогли загартувати характер.

Підсумовуючи, М. Селівон звернув увагу школярів на те, що найбільший подарунок, який батьки змогли їм дати, – це незалежність наших держав, до якої завжди прагнули обидва народи. “Ваше найголовніше завдання – зберегти її, зробити все, щоб наші країни з кожним роком ставали міцнішими, щоб дружба між нашими народами зміцнювалася і поглиблювалася”, – порадив підростаючому поколінню посол України.

Після закінчення уроку присутні змогли ознайомитися з виставкою експонатів про українсько-казахстанські відносини, навчання Н. Назарбаєва в Дніпродзержинську, а також побачити фотографії, книги Т. Шевченка, подарунки В. Ющенка Президенту Казахстану на згадку про дружні відносини між двома державами і народами.

Помітною подією у сфері культурного співробітництва має стати анонсований проект зі створення фільму про Президента РК Н. Назарбаєва. Сюжет фільму буде розповідати про роки навчання лідера Казахстану в Україні в Дніпродзержинську. Сценарій майбутньої картини ще ненаписаний, проте відома її назва – „Червона ріка” (саме такий відтінок має в Дніпродзержинську ріка Дніпро, коли металургійний завод виплавляє сталь). Зйомки частково проходять у Дніпродзержинську, решта – у Казахстані.

У цілому аналіз взаємовідносин двох країн дає підстави для висновку стосовно наявності невикористаного потенціалу та перспективності розвитку двостороннього взаємовигідного співробітництва та взаємодії, зокрема у питанні протидії проявам світової фінансової кризи. Водночас інтенсифікація відносин між Україною і Казахстаном вимагає врахування багатьох чинників економічного й політичного характеру, а також специфіки сьогоденної геополітичної ситуації.

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб.

Антикризисные мероприятия в России: планы и перспективы

Финансовый кризис продолжает оказывать негативное влияние на российскую экономику. Темпы ее роста в IV квартале могут упасть с 9,5 до 6,5 %, а рост ВВП в 2008 г. снизится до 7,3 % против 8,1 % в 2007 г. – такой прогноз дает Минэкономразвития. Однако, как заявляют российские власти, страна встречает мировой кризис подготовленной и накопившей резервы, и если правильно ими распорядиться, то из кризиса Россия может выйти с новой крепкой экономикой.

Антикризисные меры российского государства четко сформулированы в заявлениях президента РФ Д. Медведева и премьера В. Путина, а также воплощены в соответствующих постановлениях правительства и Государственной думы. Эти меры можно разделить на три составляющие.

Во-первых, это массированная финансовая поддержка банковской системы страны, так как именно банки кризис затронул наиболее болезненно. Во-вторых – поддержка реального сектора экономики путем приоритетного развития отечественных компаний и наиболее экономически эффективных предприятий самых разных отраслей российской промышленности. В-третьих, способствование развитию малого и среднего бизнеса.

В рамках осуществления плана спасения банковской системы общий объем государственной поддержки российской финансовой системы составит около 6 трлн руб., или 13,6 % ВВП. Предусмотрено предоставление Банком России беззалоговых кредитов на срок до шести месяцев, для чего будут внесены поправки в закон о ЦБ. Эта мера бессрочная, и время ее действия не будет ограничено. “Любой российский банк или компания смогут обратиться во Внешэкономбанк для получения кредита на погашение задолженности перед иностранными кредиторами по кредитам, привлеченным до 25 сентября текущего года”, – говорится в заявлении премьер-министра РФ.

Другая мера по поддержке ликвидности банковского сектора, объявленная В. Путиным, – разрешение Банку России выдавать кредиты коммерческим банкам без залога. При этом средства банкам выдаются в виде рублевых кредитов сроком до 10 лет под фиксированную процентную ставку и никакого дополнительного обеспечения не предполагают. По словам главы правительства, ЦБ будет строго следить за финансовым состоянием банков, которым будут предоставляться такие кредиты. Также Центробанку РФ будет предоставлено право компенсировать финансовым организациям часть возможных убытков от кредитования других организаций, то есть за счет государства будут уменьшены риски по кредитованию.

Кроме того, государством четко определены банки-получатели бюджетной помощи. Это государственные банки ВТБ и Россельхозбанк, Сбербанк, формально принадлежащий Банку России, и частный Газпромбанк. Почему были выбраны именно эти банки? Скорее всего, основным фактором, повлиявшим на выбор российского правительства, стало то, что руководство в этих банках политически и организационно полностью подконтрольно власти и никаких самостоятельных действий предпринять не в состоянии.

Следующие шаги по укреплению финансовой сферы были сформулированы в утвержденном 7 ноября 2008 г. председателем правительства РФ В. Путиным “Плане действий, направленных на оздоровление ситуации в финансовом секторе и отдельных отраслях экономики”, состоящем из 55 пунктов. В Плане все меры выражены в виде очередных поручений министерствам и профильным ведомствам. Сроки для начала конкретной реализации “оздоровительных мероприятий” определены жесткие – от одного до пяти месяцев, а продолжительность их действия может быть установлена в отдельных случаях до 2011 г. Первый раздел назван “Развитие финансовой и

банковской системы” и включает в себя меры по надзору и санации, а также дальнейшему развитию названных систем.

Как отмечает издание “Коммерсант”, в тексте указанного документа есть сразу две новации, ставящие План в ряд антикризисных документов крупных стран. Прежде всего, это подготовка к февралю 2009 г. участников рынка ценных бумаг к рефинансированию ЦБ с передачей ЦБ прав регулятора по этим компаниям. Речь, по сути, идет о уже реализованном в США снятии барьеров между инвестиционным банкингом и банковской сферой.

Вторая мера – подготовка с декабря 2008 г. документов по расширению инвестирования пенсионных накоплений граждан до 1967 г. рождения или так называемых средств “молчунов” – граждан, которые не выбрали управляющую компанию для своих пенсионных накоплений, их деньги лежат в ВЭБе. Таким образом, наблюдается явное намерение правительства поддержать после завершения острой фазы кризиса быстрое восстановление финансовых рынков, в том числе за счет ослабления денежной политики и допуска инвестбанков к деньгам Банка России.

Кроме того, предусмотрено усиление контроля со стороны Банка России за работой органов управления банками, получивших господдержку; возможность назначения специального представителя ЦБ РФ, а также ряд других решений.

Наиболее эффективной мерой в банковском секторе эксперты признают повышение ставки рефинансирования Банка России с 11 до 12 %. Отток рублевых денежных средств со счетов физических лиц в октябре этого года в выборке из 32 российских банков составил 9,2 %, причем данная тенденция была отмечена даже в Сбербанке, где в октябре было изъято приблизительно 80 млрд руб. частных вкладов. В настоящее время российские власти гарантируют защиту 98,5 % вкладов в банках страны. Об этом заявил премьер-министр РФ В. Путин. По его словам, сегодня государство гарантирует полный возврат вкладов на сумму до 700 тыс. руб. Поможет ли данная мера восстановить доверие к банковской системе, неизвестно, но это один из инструментов в нынешнем арсенале ЦБ, способных хоть как-то нормализовать ситуацию.

Антикризисный пакет российского правительства по поддержке реального сектора экономики предполагает прежде всего поддержку внутреннего спроса путем приоритета при закупках отечественных товаров перед иностранными производителями. Банкам рекомендуется приоритетное кредитование таких отраслей, как автомобилестроение, сельхозмашиностроение, авиационные перевозки, жилищное строительство. Государственная помощь гарантирована банковскому сектору, сельскому хозяйству, жилищному строительству, автомобилестроению и сельскохозяйственному машиностроению, оборонно-промышленному, сырьевому и транспортному комплексам.

В ближайшее время правительство также пересмотрит ставки ввозных таможенных пошлин по широкому перечню товаров. На иномарки, например, до пяти лет, пошлины повысятся с 25 до 30 %, также автомобилестроители получат субсидии на возмещение части затрат на уплату процентов по кредитам, полученным в российских кредитных организациях в 2008–2009 гг., направленным на технологическое перевооружение.

Предлагается также защитить российских товаропроизводителей путем поднятия пошлин на поставки металлопроката, труб, цемента из Украины, Китая и Турции для исключения демпинговых цен и недобросовестной конкуренции и одновременного принятия мер по регулированию цен на данные товары на внутреннем рынке, чтобы ограничить их рост.

Государственная поддержка также гарантирована отечественным компаниям, ориентированным на экспорт. Так, предоставлены госгарантии на экспортные операции в машиностроении и поставлена задача продумать страхование экспорта в сельском хозяйстве. “Сейчас очень важно сформировать условия для поддержки экспорта и на федеральном, и на региональном уровнях, стимулировать и освоение, и расширение новых рынков, – отметил президент РФ Д. Медведев, заявив, что это должна быть целая система продвижения отечественной продукции. – Особенно в условиях, когда государства, несмотря на всякого рода призывы, все равно будут предпринимать протекционистские меры”.

Напомнив о прошедшем в Вашингтоне саммите “Группы 20”, на котором обсуждались коллективные шаги и ответственность в преодолении финансового кризиса, Д. Медведев заявил, что Россия готова выполнять свои обязательства. Хотя при этом она намерена блокировать ошибочные решения, принимаемые в других странах. “В ряде случаев мы зависим от того, какие решения принимаются в других странах, особенно в крупных экономиках”, – пояснил президент. Он отметил, что Россия должна свои национальные интересы сочетать с имеющимися возможностями и преимуществами.

Немаловажную роль сыграет и повышение внутреннего спроса на продукцию отечественных товаропроизводителей в целях предотвращения падения объемов производства путем формирования государственного заказа и создания государственного резерва на продукцию, которая может быть использована в крупных инфраструктурных проектах. Указанные меры, принятые на федеральном уровне, позволят предотвратить резкое снижение объемов производства предприятий реального сектора экономики и увольнение работников, а также не допустить череду взаимных неплатежей по принципу “домино”.

Тем отечественным производителям, кому деньги не достанутся напрямую, предложат воспользоваться госгарантиями, процедуры получения которых обещают упростить. Поставщикам российских товаров будут предоставлены ценовые преференции в размере от 5 до 25 % при размещении государственного

заказа. Также правительство обещает заранее огласить планы по госзаказам и изменить условия авансирования “мероприятий, предусмотренных федеральной целевой программой и гособоронзаказом”.

Так, В. Путин предлагает дополнительно выделить из бюджета в 2009–2010 гг. более 50 млрд руб. для предупреждения банкротств оборонных предприятий. По его словам, кризис не должен повлиять на оборонные программы России, оборонные предприятия имеют длительный цикл производства. Поэтому он считает необходимым увеличить субсидирование процентных ставок по кредитам, предоставляемым оборонным предприятиям, и направить дополнительные бюджетные средства на их поддержку. Также оборонные предприятия смогут провести допэмиссию акций и облигаций с их последующим выкупом “уполномоченными организациями”, что позволит привлечь дополнительные средства на развитие.

Для содействия развитию производящего сектора будут заморожены тарифы на электроэнергию и железнодорожные перевозки сроком на два года.

Среди отдельных отраслей запланировано оздоровление жилищного строительства, сельского хозяйства, автомобиле- и машиностроения, ОПК, сырьевого сектора и транспортного комплекса.

В частности, комплекс мер по стимулированию рынка жилищного строительства предполагает увеличение в 2009 г. объемов рефинансирования ипотечных кредитов по линии Агентства по ипотечному жилищному кредитованию, приобретение готового жилья эконом-класса за счет средств, предусмотренных в рамках Программы “Выполнение государственных обязательств по обеспечению жильем категорий граждан, установленных федеральным законодательством”, а также за счет средств федерального бюджета, предусмотренных Минобороны для обеспечения жильем военнослужащих. Запланировано приобретение жилья регионами для переселения граждан из аварийного жилищного фонда с использованием средств госкорпорации “Фонд содействия реформированию ЖКХ”. В частности заявлено, что правительство РФ направит 83 млрд руб. на покупку более 40 тыс. типовых квартир.

Кроме того, премьер В. Путин предложил увеличить в два раза – до 2 млн руб. – сумму вычета, с которой граждане, покупающие или строящие собственное жилье, будут уплачивать налоги. Таким образом, подчеркнул В. Путин, граждане сэкономят по 260 тыс. руб. Он также считает необходимым придать этой норме обратную силу, т. е. она должна вступить в силу с 1 января 2008 г. Подоходный налог должен быть пересчитан, а излишне уплаченные деньги возвращены гражданам из бюджета, считает российский премьер.

Чтобы не допустить сокращения объемов возводимого и сдаваемого в эксплуатацию жилья, достигнуты договоренности с производителями стройматериалов по стабилизации и снижению цен, а также изменению условий оплаты. Речь идет о рассрочках, товарном кредите и других механизмах.

Еще одним направлением поддержки строительного бизнеса в рамках антикризисных мер является сокращение сроков выдачи разрешительной документации для жилищного строительства. На сегодняшний день с момента подачи заявки на предоставление земельного участка до получения разрешения на строительство проходит 190 дней, при наличии земельного участка – 120. Уменьшение этих сроков позволяет сократить цикл возведения зданий и сдачи их в эксплуатацию, а также накладные расходы, которые несут подрядчики. Это снижает затраты на строительство и соответственно сказывается на цене квадратного метра. Задача, которая ставится на 2009 г., – дойти до 140 дней по выдаче разрешений.

Предполагается, что выполнение названных мероприятий в определенной степени смягчит последствия финансового кризиса для строительной отрасли. Основная задача – не допустить снижения объемов вводимого жилья и стабилизацию цен.

Предусмотрены преференции и для ресурсодобывающей отрасли. В частности, экспортная пошлина на нефть может быть снижена на 23–48 %. Эта мера облегчит положение нефтяников, так как сейчас они жалуются на то, что вынуждены платить пошлины, рассчитанные из учета прежней высокой цены на нефть.

Авиаперевозчикам и топливным компаниям гарантируют недискриминационный доступ к объектам инфраструктуры топливозаправочных комплексов в аэропортах, авиакомпаниям предоставят возможность отсрочки таможенных платежей за купленные самолеты и комплектующие к ним.

Аграриям обещают внести в приоритеты Банка развития сельское хозяйство, поддержание объема кредитования в рамках госпрограммы до 2012 г., субсидирование процентных ставок, дополнительную капитализацию “Россельхозбанка” и “Росагролизинга” – “в случае необходимости”, а также сокращение тарифных квот на импорт птицы и свинины в 2009 г.

Автопрому и производителям сельхозтехники будут частично субсидироваться проценты по кредитам, правительство рассмотрит корректировку импортных таможенных пошлин для поддержки конкурентоспособности отечественных компаний.

Будет обращено внимание на малый и средний бизнес, развитие которого в России весьма затруднено, и поэтому его роль в экономике государства слишком мала по сравнению с развитыми странами мира. В. Путин пообещал увеличить кредитование таких предприятий через банки с участием государственного капитала, а также предоставить льготные условия аренды федерального имущества. Субъекты малого и среднего предпринимательства получают доступ к госзаказам, размещаемым госкорпорациями и естественными монополиями.

Премьер-министр РФ предлагает дать регионам право снижения налогообложения для малого бизнеса на 10 % – до 5 %, дифференцируя налог в зависимости от вида бизнеса и других показателей. “В апреле мы вернемся к рассмотрению вопроса оптимизации налоговой системы”, – заявил он.

Также В. Путин обнародовал ряд предложений по либерализации налогового законодательства в РФ, что, по мнению правительства, поможет субъектам российской экономики сгладить негативные последствия кризиса. Налоговым службам необходимо уменьшить сроки возврата НДС, заявил премьер-министр. По его словам, до конца 2008 г. необходимо снизить до минимума текущую задолженность по НДС, заявленную к возмещению из бюджета. Глава правительства также предлагает с 1 января 2009 г. снизить ставку налога на прибыль на 4 % за счет федеральной части этого налога. По словам В. Путина, “это решение позволит не платить налог с прибыли, существующей пока только на бумаге”. Он подчеркнул, что это позволит российским компаниям не заниматься “бесплатным кредитованием государства”.

Государство признает, что кризис будет иметь и социальные последствия, о чем свидетельствует появление в антикризисном плане раздела “Поддержка рынка труда и социальная поддержка граждан”. Правительство понимает, что у государства нет возможностей напрямую воздействовать на частные субъекты экономики, чтобы заставить их не сокращать персонал и зарплаты. Максимум, что госструктуры могут обещать, – это “горячие линии” и “предувольнительные консультации”, а также более активную политику в сфере занятости населения и увеличение размера максимальной величины пособия по безработице. В частности, В. Путин считает необходимым с 1 января 2009 г. дополнительно увеличить пособие по безработице на 1,5 тыс. руб., таким образом максимальный размер пособия по безработице в РФ будет составлять 4,9 тыс. руб. Премьер подчеркнул, что это предложение по увеличению пособия по безработице будет сделано в дополнение к уже заявленному росту пособия на 8,5 % со следующего года. В дальнейшем правительство будет следить за ситуацией на рынке труда, по возможности размер пособия по безработице может быть скорректирован.

“Россия – социальное государство и даже в условиях глобального экономического кризиса будет выполнять свои социальные обязательства перед гражданами”, – заявил президент РФ Д. Медведев на съезде “Единой России”. В свою очередь премьер-министр РФ В. Путин пообещал сделать все, чтобы не допустить экономического шока, защитить вклады граждан в банках и обеспечить интересы дольщиков при строительстве жилья.

Большое внимание в системе антикризисных мер уделено поддержке регионов России. Д. Медведев считает, что местные администрации должны сконцентрироваться на двух вещах. Во-первых, каждый регион должен иметь собственный план действий в условиях кризиса, поскольку у каждого

российского региона присутствуют свои особенности экономического развития. Во-вторых, регионы должны уделять особое внимание развитию малого и среднего бизнеса. “Программы поддержки малого и среднего бизнеса должны быть в самом лучшем смысле этого слова радикальными”, – посоветовал Д. Медведев. Он также сообщил, что принято решение об увеличении программ поддержки малого бизнеса из федерального бюджета. Те средства, которые предоставляются, будут увеличены в 2,5 раза. В три раза возрастет программа кредитования малого бизнеса, осуществляемая Внешэкономбанком.

Глава российского государства предложил в антикризисные планы регионов страны обязательно вводить меры, которые способствовали бы не просто выходу из кризисного состояния, но и появлению в местных экономиках основ новой инновационной модели развития. Более того, эти экономики должны сразу настраиваться на жесткую конкурентную борьбу на внутреннем и на внешнем рынках. То есть, предлагается определенный сценарий действий – одновременное движение навстречу друг другу “снизу и сверху”. Только в этом случае выделяемые федеральным центром 5 трлн руб. на стабилизационные мероприятия в регионах имеют шанс не “провалиться в очередную дыру”. “Если понадобится – эту сумму увеличат, но будут жестко контролировать использование этих денег”, – уточнил при этом Д. Медведев.

Он также дал понять главам субъектов РФ, что разработанные федеральным центром антикризисные меры должны неукоснительно выполняться в регионах, так как результативность этих мер может быть обеспечена только при консолидации усилий центра и регионов в этом направлении. В частности, президент РФ обеспокоен обострением ситуации в сфере занятости. Он призвал регионы организовать мониторинг сферы занятости, а также заявил о необходимости на местах анализировать ситуацию на рынке труда. Глава государства обязал субъекты РФ увеличить финансирование программ в сфере занятости и пообещал регионам РФ финансовую поддержку в борьбе с воздействиями мирового кризиса, подчеркнув, что проблема наполнения региональных бюджетов является первоочередной.

По информации СМИ, в региональных администрациях созданы комиссии по преодолению последствий мирового финансового кризиса. Заседания региональных комиссий проходят в закрытом режиме. Власти объясняют это нежеланием “сеять панику среди населения”. Известно, что в ходе заседаний антикризисных комиссий обсуждаются вопросы состояния потребительских рынков, состояния отдельных сфер экономики, доходов бюджета и ситуация на рынке труда. Однако точные данные, в первую очередь о сокращениях на предприятиях, власти предпочитают не разглашать.

По оценкам экспертов, антикризисный пакет российского правительства – это сочетание административных и рыночных мер. В то же время главная идея антикризисных мероприятий – усиление роли

государства в управлении экономикой. Государство не только предоставило деньги банкам, но и указало, на что их потратить. Адресные субсидии конкретным банкам и определенным отраслям экономики содержат, по некоторым мнениям, “коррупциогенный” характер с элементами лоббирования интересов отдельных людей. Поэтому проблема очередного антикризисного пакета мер в том, что неизвестны критерии, по которым будут выбирать нуждающихся в помощи. До сих пор потоки антикризисных миллиардов регулируются в ручном режиме, через многочисленные совещания в Белом доме. Скорее всего, эта практика продолжится, что накладывает на правительственных чиновников дополнительную ответственность.

Кроме того, ставится под сомнение эффективность протекционистских мер, которые, по мнению экономистов, могут привести к ограничению конкуренции и, как следствие, повышению уровня цен на продукцию, как для внешнего, так и для внутреннего, российского, потребителя. Конечно же, это ведет к повышению уровня доходов предприятий в защищаемых секторах, но на практике означает фактическое перераспределение ресурсов: из кармана конечного потребителя средства будут перетекать в данные сектора. Такие меры, как считают эксперты, не могут являться частью долгосрочной экономической политики, так как они не стимулируют создание новых производств, не помогают диверсификации экономики, расширению производства новых товаров и созданию добавленной стоимости в реальном секторе, поэтому целесообразно некоторые из таких мер пересмотреть.

Возникает также проблема со сроками выполнения антикризисных мер. СМИ констатируют, что реализация 55 мероприятий “Плана действий, направленных на оздоровление ситуации в финансовом секторе и отдельных отраслях экономики” потребует подготовки и принятия 28 федеральных законов, 22 постановлений и распоряжений правительства, а также 17 ведомственных нормативных актов. Все это предстоит сделать либо до конца этого года, либо в первые месяцы следующего. При этом основная нагрузка ложится на Минэкономразвития, которому вместе с другими структурами исполнительной власти, госкорпорациями и Банком России предстоит разработать и согласовать 51 документ. Зная уровень мобильности российской бюрократии, план с этой точки зрения уже на старте можно признать трудновыполнимым.

Одна только реализация предложения о совершенствовании регулирования несостоятельности небанковских финансовых организаций требует изменений сразу в нескольких федеральных законах. Есть немалые сомнения в продуманности и таких правительственных мер, как, например, расширение инвестирования пенсионных накоплений “молчунов”, допуск профессиональных участников рынка ценных бумаг к операциям рефинансирования Банка России, поддержка инвестиционных программ естественных монополий и госкорпораций.

Мероприятия по социальной поддержке тоже вызывают некоторые вопросы. Намерение увеличить размер максимальной величины пособия по безработице неизбежно столкнется с необходимостью новых долгосрочных трат. Если сбудется прогноз МВФ, по которому рост ВВП России в этом году составит 6,8 %, а в 2009 г. – 3,5 %, то в следующем году безработица может возрасти на 6,6 %, или на 5 млн человек.

Учитывая размеры выплат, величину прожиточного минимума трудоспособного населения, а также то, что средний срок поиска работы сегодня равен шести месяцам, увеличение максимального пособия по безработице хотя бы до уровня прожиточного минимума только в будущем году потребует не менее 37,5 млрд руб. Поэтому очередное перераспределение бюджетных средств может произвести эффект “дырявого ведра”: кризис еще не закончится, а резервы уже будут потрачены. Уже сегодня в российской экономике все идет не так хорошо, как хотелось бы. В то время как объем государственной помощи банковской системе уже превысил 2 трлн руб., эти деньги ушли практически только в банки. Компании же реального сектора получили помимо рассрочки НДС лишь обещания снизить экспортные пошлины на нефть.

Причин здесь несколько, но главной остается одна – на фоне продолжающегося падения цен на нефть и металлы практически любой российский бизнес вынужден ориентироваться на пессимистические прогнозы. В таких условиях предприятия могут рассматривать только варианты сокращения производства и инвестиций, и государство не сможет здесь ничего изменить. В результате ликвидность не доходит до реального сектора не из-за нежелания банковской системы кредитовать, а из-за отсутствия спроса на весьма дорогие кредиты. Главная антикризисная задача сегодня – сформировать спрос в экономике через несырьевой сектор. Механизм здесь только один – активное финансирование строительства инфраструктурных объектов. К сожалению, пока речь идет лишь о рефинансировании долгов и целевой поддержке отдельных отраслей, что может быть эффективно лишь в краткосрочной перспективе.

Возможно, вскоре правительству придется разрабатывать третий антикризисный план, содержащий меры по улучшению предпринимательского климата, борьбу с инфляцией, ужесточение ответственности за коррупционные и экономические преступления.

Вместе с тем есть мнения, что в России ситуация не будет катастрофичной, так как ее экономика держится в основном на природных ресурсах, объем потребления которых вряд ли сократится столь значительно, что государство не сможет финансировать бюджет и инвестиционные программы. Более того, стабилизационный фонд пока еще велик – на полгода-год серьезных интервенций на рынке, как это происходит сегодня, его должно хватить. Кроме того, размеры российской экономики меньше европейской, и выход из кризиса

должен произойти быстрее, чем в Европе. При правильной политике выход произойдет в первом полугодии 2009 г., надеются экономисты. Но все зависит от правительства – если будет либерализована курсовая политика, приостановлен отток капитала, то темпы роста будут большими. Если ничего не менять, то и прогнозируемый в 2009 г. 3-процентный рост ВВП можно считать оптимистичным.

Прогноз на перспективу в публікаціях ЗМІ

Діяльність органів державної влади

Президент Украины В. Ющенко убежден, что Украина подпишет соглашение об ассоциации с Европейским Союзом в 2009 г. во время шведского председательства в ЕС. Об этом глава Украинского государства сказал на совместной пресс-конференции с Президентом Литовской Республики В. Адамкусом в Вильнюсе.

Президент Украины отметил, что сегодня “мы находимся в прекрасной фазе работы над соглашением”. Он убежден, что это будет одно из наиболее сильных соглашений, которое когда-либо подписывал Европейский Союз.

В частности, он рассказал, что это соглашение среди прочего будет включать создание зоны свободной торговли между Украиной и ЕС. Также в этом соглашении отдельный раздел будет посвящен взаимодействию Украины и ЕС в сфере политики безопасности.

Также, по словам В. Ющенко, сегодня существует ряд документов, которые будут характеризовать высокий уровень интеграции Украины в ЕС в случае их реализации. В частности, он рассказал, что уже начались переговоры об установлении безвизового режима, по поводу объединения энергетических систем, а также о едином воздушном пространстве между Украиной и Европейским Союзом (*Вовремя.info* (<http://www.vovremya.info>). – 2008. – 9.12).

* * *

Президент В. Ющенко виступає за розробку програми з завершення будівництва недобудованого житла.

Про це він повідомив під час зустрічі з керівництвом Державної іпотечної установи, Національного банку і Міністерства фінансів.

Для реалізації подібної програми, за словами Президента, кошти може бути акумульовано через механізм випуску цінних паперів Кабінетом Міністрів і ДІУ.

“За допомогою цінних паперів уряду, ДІУ можна акумулювати ресурси для цього”, – сказав В. Ющенко.

Президент думає, що в рамках такої програми мають добудовуватися об'єкти житлової нерухомості зі ступенем готовності не менше ніж 75 %.

Президент висловив надію на якнайшвидшу реалізацію цієї програми (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2008. – 10.12).

* * *

Уряд має намір домогтися розширення ринків збуту українських товарів шляхом посилення позиції України під час проведення переговорів щодо вступу до Світової організації торгівлі інших країн.

Про це йдеться в розпорядженні уряду від 3 грудня.

Цим розпорядженням Кабмін затвердив план заходів щодо зменшення від'ємного сальдо в зовнішній торгівлі.

“Дотримання твердої позиції України під час проведення переговорів щодо вступу до СОТ інших країн”, – сказано в дорученні Міністерству економіки.

Кабмін також доручив Мінекономіки, Міністерству промислової політики, Міністерству аграрної політики за участі Національної академії наук до 2009 р. розробити комплекс заходів щодо розвитку двостороннього торгово-економічного співробітництва з метою збільшення обсягів експорту.

Крім того, Кабмін має намір домогтися зниження обсягів імпорту, який шкодить українським товаровиробникам, зокрема за рахунок підвищення ставок ввізного мита на такі товари і введення тимчасового автоматичного ліцензування імпорту товарів, які мають значний обсяг приросту й ознаки споживчого попиту (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2008. – 4.12).

* * *

Кабинет Министров намерен дополнительно выделить 400 млн грн на выплату компенсаций вкладчикам бывшего Сбербанка СССР за обесцененные сбережения, вложенные до 1992 г. Об этом говорится в сообщении пресс-службы первого вице-премьер-министра А. Турчинова.

На своем заседании правительственный Комитет по вопросам экономической политики поддержал соответствующий проект постановления Кабмина “О внесении изменений в постановление Кабинета Министров Украины от 9 января в 2008 г. № 1” (относительно компенсации потерь от обесценивания денежных сбережений).

Кроме этого, комитет одобрил проект распоряжения Кабмина “Об утверждении плана безотлагательных мероприятий по предотвращению возникновения негативных последствий для агропромышленного комплекса, определенных влиянием мирового финансового кризиса”.

Распоряжение предусматривает утверждение плана безотлагательных мероприятий по созданию условий, которые бы предотвратили негативное влияние мирового финансового кризиса на агропромышленный комплекс (*Главлред (http://www.glavred.info)*. – 2008. – 4.12).

* * *

Кабинет Министров Украины включил в список предприятий, чьи акции подлежат продаже в 2009 г., 67,79 % пакет акций ОАО “Укртелеком”. Об этом говорится в распоряжении Кабмина.

Как отмечается в распоряжении, номинальная стоимость 67,79 % пакета “Укртелекома” составляет 3 млрд 173,6 млн грн (*FINANCE.UA* (<http://news.finance.ua>). – 2008. – 9.12).

* * *

Кабинет Министров Украины включил в список предприятий, чьи акции подлежат продаже в 2009 г., 75,22 % пакет акций ОАО “Турбоатом”.

Номинальная стоимость 75,22 % “Турбоатома” составляет 79 млн 454 тыс. грн (*Главред* (<http://www.glavred.info>). – 2008. – 8.12).

* * *

Кабинет Министров Украины включил в список предприятий, подлежащих подготовке к продаже в 2009 г., Криворожский горно-обогатительный комбинат окисленных руд.

Об этом говорится в распоряжении Кабмина.

Сметная стоимость строительства КГОКОРа, которое началось в 1985 г., составляет 2,4 млрд долл., из которых освоено 1,65 млрд долл. Доля Украины – 56,4 %, Румынии – 28 %, остальные принадлежат Словакии. Сейчас строительная готовность комбината составляет 66 %. Для завершения строительства и введения в эксплуатацию первой очереди комбината необходимо около 200 млн долл. (*Главред* (<http://www.glavred.info>). – 2008. – 8.12).

* * *

Кабинет Министров Украины внес акции четырех санаториев и одного пансионата в список предприятий, подлежащих продаже в 2009 г. Об этом сказано в распоряжении Кабмина.

Согласно документу, на продажу планируется выставить 15,51 % акций ОАО “Санаторий «Псел»” (номинальной стоимостью 463,71 тыс. грн), 8,84 % акций ОАО “Чернобаевский районный санаторий и детский оздоровительный центр «Сосенка»” (152,47 тыс. грн), 11,71 % акций ЗАО “Санаторий профилакторий «Золотые пески»” (1 млн 340 тыс. грн), 9,24 % акций ЗАО “Пансионат «Космос»” (169,74 тыс. грн) и 1,58 % акций ООО “Санаторий «Карпаты»” (295 тыс. грн) (*Главред* (<http://www.glavred.info>). – 2008. – 8.12).

* * *

Кабинет Министров Украины утвердил перечень предприятий, подлежащих подготовке к продаже в 2009 г.

Согласно распоряжению, продаже подлежит в том числе ряд крымских государственных предприятий, среди которых комбинат “Черноморский”, Керченский судоремонтный завод, а также Севастопольский хлебокомбинат им. С. Кирова. При этом Севастопольский хлебокомбинат планируется продать как целостный имущественный комплекс.

Также Кабмин утвердил продажу в следующем году акций Феодосийской судостроительной компании “Море”, отеля “Ореанда” (г. Ялта), Феодосийского приборостроительного завода, завода “Молот” (г. Севастополь), Керчьрыбпрома и др.

Своим распоряжением правительство поручило Фонду госимущества Украины обеспечить продажу акций, утвержденных в перечне предприятий и организаций, подготовку к продаже государственных предприятий и компаний, а также предложить условия приватизации объектов, касающихся их продажи вместе с земельными участками (*Новости Крыма (<http://news.allcrimea.net>). – 2008. – 11.12*).

* * *

Кабінет Міністрів України разом з Національним банком України вивчають можливості підтримки інвесторів будівництва готелів до Чемпіонату Європи з футболу 2012 р.

Про це повідомив віце-прем’єр-міністр І. Васюник на розширеному засіданні національних координаторів України та Польщі з питань підготовки до Євро-2012.

“Уряд визначився в умовах кризи і обмеженого доступу до кредитних ресурсів на 2009 р. передбачити заходи підтримки інвесторів (будівництва готелів до Євро-2012) для своєчасного завершення цих об’єктів”, – сказав І. Васюник. Він додав, що постійно наголошує на необхідності підтримки таких “декількох сотень інвесторів”.

За словами віце-прем’єра, такі заходи можуть бути різними. Зокрема, зауважив він, уряд може погашати з бюджету кредитні ставки таким інвесторам (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2008. – 9.12*).

* * *

Міністерство фінансів України виступає за надання позичальникам можливості переведення валютних кредитів в гривневі й за поетапне зниження нормативу адекватності капіталу банків з 10 % до 8 %.

Відповідні пропозиції закріплені в проекті меморандуму про спільні дії Національного банку України (НБУ), комерційних банків і Мінфіну з врегулювання проблем повернення кредитів населенням.

Проект документа підготовлений за підсумками наради Мініфіну, 40 комерційних банків, представників Світового банку, НБУ і Міжнародного валютного фонду (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2008. – 9.12).

* * *

Министерство экономики Украины прогнозирует, что в 2009 г. темпы роста ВВП снизятся до «минус» 5 %, инфляция будет на уровне 9,5 %. Об этом сообщил министр экономики Б. Данилишин.

По его словам, такими являются прогнозные макропоказатели на 2009 г., которые планируется рассмотреть и утвердить на заседании Кабмина (*Главред (http://www.glavred.info)*). – 2008. – 10.12).

* * *

Министерство праці й соціальної політики заявляє про неможливість підвищення мінімальної заробітної плати до рівня прожиткового мінімуму із січня 2009 р.

Про це на парламентських слуханнях, присвячених дотриманню конституційних гарантій трудових прав громадян, сказав заступник міністра праці й соціальної політики В. Оніщук.

“Через світову фінансову кризу, яка охопила й Україну, немає можливості встановити мінімальну заробітну плату на рівні прожиткового мінімуму для працездатної особи, хоч це й передбачалося здійснити вже з початку наступного року”, – сказав він.

Він нагадав, що розмір зарплати на 2009 р. буде встановлюватися відповідно до індексу інфляції, що передбачено Законом “Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи й про внесення змін до деяких законодавчих актів України” (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2008. – 10.12).

* * *

Министр по чрезвычайным ситуациям В. Шандра не исключил возможности новых взрывов на складе боеприпасов в городе Лозовая Харьковской области, “если военные до лета не ликвидируют угрозу в Лозовой”, сообщает пресс-служба МЧС.

“Все, что от нас зависит, мы сделали – вокруг арсенала создана 500-метровая зона безопасности. Однако внутри самой части опасность так и не ликвидирована”, – сказал глава МЧС.

Тем временем, по словам министра, “военные гарантируют, что в Лозовой осколки снарядов в любом случае не будут вылетать за пределы военной части”.

В. Шандра подчеркнул, что “крайне необходимым” является выделение средств на охрану, поддержание в безопасном состоянии, и на утилизацию избыточного вооружения, которое осталось в Украине от Советского Союза

(Кулик А. Министр прогнозирует новые взрывы на украинских складах боеприпасов // Комсомольская правда в Украине. – 2008. – 8.12).

* * *

Министерство транспорта и связи предлагает повысить тарифы на распространение периодической прессы по подписке в среднем на 28 % с 1 января 2010 г.

Об этом говорится в проекте приказа Минтрансвязи “Об утверждении тарифов на получение и распространение отечественных периодических печатных изданий по подписке”.

Согласно проекту приказа, Минтрансвязи предлагает повысить стоимость приема подписки на периодические издания с 0,7 до 0,9 грн сроком на 1 месяц, с 1,65 до 2,1 грн – на 2–3 месяца, с 2 до 2,55 грн – на 4–6 месяцев и с 3,05 до 3,90 грн – на 7–12 месяцев (*FINANCE.UA (<http://news.finance.ua>). – 2008. – 11.12).*

* * *

Кабинет Министров Украины дополнил перечень зарубежных дипломатических учреждений Украины, в составе которых образуются культурно-информационные центры.

В частности, культурно-информационный центр Украины будет создан при Посольстве Украины в Испании (*Главред (<http://www.glavred.info>). – 2008. – 5.12).*

* * *

Министерство аграрной политики Украины закончило разработку закона об органическом земледелии. Его должны принять в начале будущего года. Тогда же на полках наших магазинов появятся маркированные органические продукты (*Рингис А. Экологически чистые продукты подводят под статью закона // Киевские ведомости. – 2008. – 11.12).*

* * *

Министерство внутренних дел прогнозирует обострение криминогенной ситуации в обществе в случае продолжения финансового и экономического кризиса. Об этом говорится в сообщении пресс-службы МВД.

“На постоянном мониторинге и в поле зрения министерства тенденции, которые связаны с элементами кризиса финансовой и экономической сферы. По нашим экспертным расчетам, мы не исключаем, что если такие тенденции будут продолжаться, то это может привести и к определенному обострению криминогенной ситуации в нашем обществе”, – сказал заместитель министра внутренних дел В. Мармазов.

Он также отметил, что органы внутренних дел максимально подготовлены к возможному обострению криминогенной ситуации (*Главред* (<http://www.glavred.info>). – 2008. – 5.12).

* * *

Украина и Европейский Союз планируют провести конференцию доноров для модернизации украинской газотранспортной сети в марте.

Об этом сообщил вице-премьер-министр по вопросам европейской и международной интеграции Г. Немыря (*Главред* (<http://www.glavred.info>). – 2008. – 8.12).

* * *

В 2009 г. украинская армия будет проводить учения в два раза интенсивнее, нежели в предыдущем. Об этом на пресс-конференции в Киеве заявил начальник Генштаба Украины С. Кириченко (*Крымский А. Куда полетят ракеты? // Столичные новости.* – 2008. – 9–15.12).

* * *

Якщо в цьому році Міністерство оборони закупило близько півсотні автомобілів Кременчуцького автомобільного заводу, то в наступному для українського війська планують придбати вже більше тисячі таких великоваговиків. Адже йтиметься про реалізацію масштабного плану переозброєння нашої армії, згідно з яким її базовим автомобілем стане саме вітчизняний “КрАЗ” (*Неїжмак В. “КрАЗ” служитиме без “дембеля” // Україна молода.* – 2008. – 10.12).

* * *

Депутаты от БЮТ Н. Королевская и В. Крайний, депутат от Партии регионов В. Горбаль и депутат от КПУ А. Бабурин предлагают продлить действие Закона “О развитии автомобильной промышленности Украины” до 2013 г. включительно.

Об этом говорится в законопроекте № 3430 “О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины (относительно минимизации влияния финансового кризиса на развитие автомобилестроения и других отраслей отечественной промышленности)”.

Указанным законопроектом предусматривается, что “временно, со дня вступления в силу Закона Украины “О развитии автомобильной промышленности Украины” до 31 декабря 2008 г., ввозная пошлина не взимается при ввозе на таможенную территорию Украины предприятиями по производству автомобилей, мотоциклов и/или комплектующих изделий и запасных частей, которые действуют в соответствии с Законом Украины “О развитии автомобильной промышленности Украины”, товаров и

комплектующих изделий, которые используются этими предприятиями для производства автомобилей, мотоциклов, комплектующих изделий и запасных частей, страной производства которых является Украина, а также для строительства, реконструкции, технического оборудования и/или переоборудования производственных мощностей, создания и/или модернизации объектов производства”.

Зарегистрированным в ВР законопроектом также предусматривается “до 1 января 2011 г. установить, что закупка товаров, работ и услуг за государственные средства осуществляется у отечественных производителей этих товаров, работ и услуг (юридических и физических лиц), кроме товаров, которые не производятся в Украине”.

Проектом закона также предлагается отнести производство автомобилей, оборудования, комплектующих изделий; разработку и внедрение новейших технологий для составления и изготовления автомобилей к стратегическим направлениям инновационной деятельности (*FINANCE.UA* (<http://news.finance.ua>). – 2008. – 6.12).

* * *

Комітет з питань науки і освіти рекомендує парламенту прийняти проект постанови про відзначення 125-річчя від часу заснування Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”.

Необхідність прийняття проекту постанови, на думку його авторів, народних депутатів В. Камчатого та В. Полохала, зумовлена тим, що Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут” з моменту створення став невід’ємною частиною науково-технічної, інтелектуальної та культурної історії України.

Згідно з проектом постанови, підкреслили члени Комітету, 125-річчя від дня заснування університету пропонується відзначити у серпні – вересні 2010 р.

Окрім того, парламент рекомендує Кабінету Міністрів України утворити організаційний комітет з підготовки і проведення заходів щодо відзначення цієї річниці (*Сайт ВРУ* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2008. – 8.12).

* * *

Національна комісія регулювання електроенергетики вивчає можливість запровадження єдиної ціни на газ в Україні. Про це повідомив голова НКРЕ В. Кальченко.

“Сьогодні ми розглядаємо питання щодо міксу газу для підприємств теплокомуненерго і газу власного видобутку для побутових споживачів, щоб ціна була єдиною”, – повідомив він.

При цьому додав, що таке рішення не приймається одночасно і ще потребує детальних обговорень (*Овдієнко Н. Можуть ввести єдину ціну на газ // Голос України. – 2008. – 4.12).*

Політика

Россия будет добиваться согласия Украины на базирование Черноморского флота в Севастополе после 2017 г. Еще до этой даты ЧФ будет усилен новой военной техникой и кораблями. Об этом во время визита в Симферополь заявил депутат Госдумы РФ, председатель подкомитета по военно-техническому сотрудничеству М. Ненашев.

“Мы будем всеми законными средствами добиваться того, чтобы Россия и после 2017 г. осталась в Севастополе и других населенных пунктах Крыма, где сейчас базируется Черноморский флот. Мы будем также развивать базы в Краснодарском крае и Ростовской области, но это не значит, что флот должен уйти из Севастополя”, – заявил М. Ненашев.

Депутат также отметил, что в ближайшие годы ЧФ будет усилен новыми кораблями.

“Корабли будут поступать в установленном порядке. До этого были уступки (украинской стороне) в надежде на взаимопонимание, но ЧФ будет не сокращаться, а укрепляться”, – подчеркнул парламентарий.

По его мнению, Россия имеет право на поддержание боеготовности ЧФ на должном уровне.

“Кроме украинского МИДа, никто не ставил под сомнение право Черноморского флота на базирование в Севастополе. Да и заявления дипломатов о выводе флота были дезавуированы Премьером и Президентом Украины. Если же Большой договор будет нарушаться, то встанет вопрос о его расторжении. А в первом пункте этого документа говорится о признании существующих границ. То есть, может возникнуть вопрос, например, о местных референдумах (о вхождении в состав Украины), судах и прочих последствиях. Мы знаем, как Крым и некоторые другие регионы, относящиеся сейчас к Украине, вошли в состав этого государства. И мы будем разговаривать языком права”, – добавил М. Ненашев (*Новый Регион (<http://www.nr2.ru>). – 2008. – 8.12).*

* * *

В ближайшие месяцы в Черноморском регионе ожидается обострение обстановки из-за планов М. Саакашвили при поддержке Запада взять реванш за поражение в войне за Южную Осетию. В этих условиях “военная реформа”, затеянная министром обороны РФ А. Сердюковым и предусматривающая сокращение состава Черноморского флота, является

недопустимой. Об этом заявил экс-командующий Черноморским флотом адмирал В. Комоедов (*Радченко С. Настроение – ниже ватерлинии // Столичные новости. – 2008. – 9–15.12*).

* * *

НАТО проводит переговоры с Украиной, Россией, Беларусью и странами Центральной Азии о возможном использовании железных дорог этих государств для снабжения войск в Афганистане.

Об этом заявил представитель руководства НАТО Д. Аппатурай.

По его словам, осталось решить технические, а отнюдь не политические вопросы.

Проект, названный Пути сообщения, обсуждается уже два года. Снабжение международных сил в Афганистане проходит ныне через территорию Пакистана, где боевики часто нападают на транспортные колонны (*DailyUA (http://www.daily.com.ua). – 2008. – 11.12*).

* * *

В I квартале 2009 г. планируется подписать украинско-македонское межправительственное соглашение об упрощении визового режима.

Об этом шла речь на украинско-македонских переговорах по консульским вопросам, которые состоялись в Киеве.

Делегациями Украины и Македонии постатейно был проработан проект двустороннего межправительственного Соглашения об условиях взаимных поездок граждан.

Положениями этого Соглашения предусматривается, в частности, безвизовый въезд в Македонию граждан Украины, которые едут с целью деловых контактов, осуществления обмена в научно-технической, образовательной, культурной и спортивной сферах, журналистской деятельности, посещения родственников или знакомых.

Кроме того, была достигнута договоренность о бесплатном оформлении виз определенным категориям граждан, в частности, несовершеннолетним лицам, пенсионерам, инвалидам и тому подобное.

Согласно достигнутых договоренностей, проект этого Соглашения будет окончательно согласован в ближайшее время с тем, чтобы выйти на его подписание уже в I квартале следующего года (*Завтра (http://www.zavtra.com.ua). – 2008. – 5.12*).

* * *

В наступающем году в Крыму откроют почетное консульство Чешской Республики. Об этом сообщил посол Чешской республики в Украине Я. Башта.

По его словам, “в течение следующих месяцев мы подготовим все документы, чтобы здесь, в Крыму, Чешская Республика имела свой флаг” (*ИА REGNUM* (<http://www.regnum.ru>). – 2008. – 8.12).

* * *

Европейская комиссия обнародовала коммюнике о Восточном партнерстве с рядом стран, в частности с Украиной.

Документ предусматривает, что в ближайшее время будет отменена плата за шенгенские визы для украинских граждан.

Президент Еврокомиссии Ж.-М. Баррозу и комиссар ЕС по внешней политике Б. Ферреро-Вальднер на пресс-конференции смогли лишь описать основные параметры нового формата сотрудничества.

Восточное партнерство не гарантирует странам-участницам вступления в ЕС, но предоставляет им возможность интегрироваться в его экономическое и гуманитарное пространство, а главным итогом такой интеграции должно стать подписание договоров об ассоциации и создании зоны свободной торговли между ЕС и странами-участницами ВП. Как известно, Украина и ЕС уже ведут соответствующие переговоры, и, по прогнозам источников издания в Брюсселе, они могут завершиться в 2010 г.

Еврокомиссия декларировала, что страны ВП, подписавшие соглашение об облегчении визового режима, получают право на “изменение этих соглашений... путем введения в них нормы об отмене визового сбора для всех граждан”. Подсчеты ЕК показывают, что введение бесплатных виз для всех стран ВП приведет к совокупным потерям стран-членов ЕС в размере 75 млн евро в год, что не является для них критической суммой.

Однако источники в Еврокомиссии утверждают, что визовый раздел вызвал ожесточенные споры среди стран-членов ЕС. “В предыдущей версии документа была другая формулировка. Еврокомиссия предлагала зафиксировать, что переход к бесплатным визам произойдет в краткосрочной перспективе (до одного-двух лет) к безвизовому режиму – в среднесрочной (до трех-пяти лет). Но Германия, Франция и ряд средиземноморских стран выступили против этого”, рассказал собеседник, заверив, что в случае Украины нынешняя формулировка позволяет рассчитывать на скорую отмену визовых сборов (*FINANCE.UA* (<http://news.finance.ua>). – 2008. – 7.12).

* * *

У Вільнюсі Президенти України В. Ющенко та Литви В. Адамкус підписали “Дорожню карту” – рамковий документ, який визначає обриси та напрями співпраці між двома країнами на наступні два роки. Головний бізнес-інтерес України – енергетична співпраця: ми хочемо, аби Литва купувала в Україні електроенергію після того, як закриє свою Інгалінську АЕС, а також, щоб через її територію можна було експортувати електроенергію в інші країни

Північної Європи. Ця ідея не нова, але тільки зараз, за повідомленням прес-служби Президента України, вона може вийти на рівень експертного обговорення. Крім того, після закриття старої АЕС у Литві планують побудувати нову атомну станцію. Президент В. Ющенко підтвердив, що вітчизняні компанії “Атоменергомаш” та “Атомремсервіс” готові постачати спеціальне обладнання та виконувати роботи для нового атомного проекту Литви. Власне, це була тендерна пропозиція, “пролобійована” на найвищому рівні. Загалом, говорячи про економічну співпрацю, В. Ющенко відзначив хорошу динаміку взаємної торгівлі – вона зросла за останній рік на 90 % і до кінця року становитиме мільярд доларів.

«Дорожня карта» охоплює й інші стратегічні питання, з яких між Україною та Литвою немає різночитань, – розвиток демократії, двостороння взаємодія на шляху інтеграції нашої держави до євроатлантичних інституцій.

Як знак особливої поваги до українців влада Вільнюса пообіцяла наступного року відкрити тут пам’ятник Тарасові Шевченку (*Є “Дорожня карта”. Буде й дорога // Україна молода. – 2008. – 10.12).*

* * *

В ЦВК вважають, що наступні президентські вибори мають відбутися 27 грудня 2009 р.

Таку думку висловив член ЦВК А. Магера.

А. Магера повідомив, що згідно з новою Конституцією, вибори президента проводяться в останню неділю останнього місяця п’ятого року повноважень Президента.

“Дата не може бути в шостому році повноважень Президента. Відтак, для мене закономірним є те, що в період між 23 січня до 31 січня 2005 р. президентські повноваження здійснював ніхто інший як діючий Президент В. Ющенко”, – сказав він.

“Тому говорити про те, що січень не є перший місяць строку повноважень Президента є досить хибною точкою зору. Якщо ж беремо січень за перший місяць повноважень Президента, то, очевидно, останнім, дванадцятим місяцем, буде грудень. А остання неділя грудня – це 27 число”, – пояснив А. Магера (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2008. – 10.12).*

* * *

Председатель парламентского Комитета по вопросам национальной безопасности и обороны А. Гриценко обещает в течение ближайших двух недель презентовать общественную организацию, которая “совместными усилиями попытается навести в стране порядок”.

А. Гриценко на 99 % убежден, что досрочных парламентских выборов в следующем году не будет, поэтому говорит о блоке или партии, по его мнению, “нет смысла”.

По словам народного депутата, цель нового объединения – навести в стране порядок. “На улице кризис, системный и длительный. Ежедневно теряют работу до 7 тыс. человек. Это официальная статистика. Такими темпами на улице и без работы в следующем году могут оказаться 5 млн граждан. А увеличение безработицы на 1 % провоцирует рост преступности на 5–6 %. Чиновники работают день и ночь, проводя бесконечные совещания, но результатов люди не видят”, – сказал он.

Также А. Гриценко напомнил, что предложил создать главный антикризисный совет в государстве, который координировал бы действия правительства, Нацбанка, парламента, губернаторов и правоохранительных органов (*Провокация (www.provokator.com.ua). – 2008. – 4.12.*)

* * *

СДПУ(о) проведет свой съезд в феврале. Об этом заявил председатель СДПУ(о) Ю. Загородний.

“После новогодних праздников, – думаю, где-то в феврале, – мы съезд проведем. У нас накопилось достаточно много вопросов внутривнутрипартийной жизни, на которые необходимо ответить”, – сказал Ю. Загородний.

По его словам, “политбюро партии приняло решение съезд провести тогда, когда будет понятна ситуация с выборами” (*Вовремя.info (http://www.vovremya.info). – 2008. – 4.12.*)

Економіка

Цены на нефтепродукты продолжат снижаться. Этому будет способствовать пересмотр экспортной пошлины на нефть в России с 192,1 долл. до 117 долл. за т, что позволит нефтеперерабатывающим заводам закупать сырье на 15 % дешевле, а следовательно, снизить цены на свою продукцию на 10–12 %.

Падение розничных цен, связанных с традиционным снижением спроса в зимний период, может достигнуть 20 %. Помешать зимнему обвалу цен может лишь продолжение девальвации гривни, отмечают эксперты.

То, что экспортная пошлина на российскую нефть с 1 января может снизиться с 192,1 долл. до 117 долл. за т, заявил заместитель начальника отдела таможенных платежей минфина России А. Сакович.

Напомним, 100 % поставляемой в Украину нефти импортируется из России, которая пересматривает пошлину в зависимости от цены на нефтепродукты на мировых биржах за предшествующий квартал. За последние три месяца цена снизилась с 60 долл. до 40 долл. за баррель.

По мнению генерального директора одного из нефтеперерабатывающих заводов, “это позволит украинским НПЗ снизить цены на 10–12 %”.

Снижение цен на нефтепродукты может быть еще более существенным – традиционное потребление топлива в январе на 17–20 % ниже, подчеркнул эксперт Г. Рябцев (*Зимой цена бензина снизится ещё на 20 % // Комсомольская правда в Украине. – 2008. – 11.12*).

* * *

Следующая миссия Международного валютного фонда придет в Украину в середине января 2009 г. Об этом заявила руководитель миссии МВФ Д. Пазарбазиолу.

Она объяснила, что нынешний визит миссии был обусловлен тем, что Украина в этот раз получила доступ к ресурсам МВФ по сокращенной процедуре, которой предусматривается, что за месяц-два после принятия Советом директоров МВФ решения о предоставлении стране стабилизационного кредита, эту страну должна посетить миссия фонда, которая оценивает, как выполняется программа, как она воспринимается, какое к ней отношение и тому подобное.

По словам Д. Пазарбазиолу, принятие МВФ решения о предоставлении Украине следующего транша связано с выполнением определенных целевых показателей, которых наше государство должно достичь на конец года (*УРА-Информ (<http://ura-inform.com>). – 2008. – 11.12*).

* * *

Всемирный банк прогнозирует глобальную рецессию в 2009 г. Об этом говорится в докладе Всемирного банка. Глобальная рецессия коснется и богатых, и бедных стран, однако большее всего ударит по развивающимся странам.

В следующем году экономический рост в мире будет составлять 0,9 %, тогда как в 2008 г. он составлял 2,5 %, а в 2006 г. – 4 %. Это будет самый низкий показатель экономического роста с 1982 г. (0,3 %), говорится в докладе. При этом Всемирный банк считает, что глубокой глобальной рецессии нельзя будет предотвратить.

Экономика развивающихся стран будет расти в среднем на 4,5 % в следующем году, тогда как в 2007 г. прирост составлял 7,9 %. Для развивающихся стран такой медленный рост равноценен рецессии, считают экономисты Всемирного банка, ведь эти страны требуют быстро создавать новые рабочие места для своего населения, которое постоянно увеличивается. В результате десятки миллионов людей окажутся за чертой бедности, потеряв рабочие места.

Даже такие экономические гиганты как Китай и Индия потеряют темпы роста в 2009 г. Китайская экономика будет расти на 7,5 %, Индию ожидает прирост на 5,8 %. В прошлом году эти страны имели прирост 11,9 % и 9 % соответственно.

Финансовый кризис в США приведет к самой серьезной рецессии с времен Большой депрессии. Американские потребители не вернуться к старой практике потребления даже после того, как страна выйдет из кризиса. Также пострадает население стран, экспортирующих нефть, прогнозирует Всемирный банк (*Главед* (<http://www.glavred.info>). – 2008. – 10.12).

* * *

Глава Национального банка В. Стельмах уверен в способности банков справиться с проблемой невозврата кредитов путем реализации объектов залога по этим кредитам.

“Если пойдет массовое невозвращение кредитов, банки должны залог забрать и реализовывать. Я более чем уверен, что, например, если они возьмут автомобиль, учитывая, под какие проценты они давали на него кредит, остаточной стоимостью (предмета залога) они компенсируют (потери). Но на определенный период этот кредит будет проблемным”, – сказал глава НБУ.

Обеспокоенность НБУ, в частности, вызывают возможные неплатежи по валютным кредитам из-за резкого роста курса доллара (*FINANCE.UA* (<http://news.finance.ua>). – 2008. – 11.12).

* * *

НБУ обмежить термін рефінансування банків двома тижнями, щоб позбавити кредитні установи можливості за рахунок грошей НБУ скуповувати валюту, спекулюючи на її курсі.

У такий спосіб регулятор хоче знизити курс долара, не витрачаючи валютні резерви.

Крім того, НБУ планує змінити нормативи валютної позиції, тому що нинішні вимоги дають змогу банкам фальсифікувати статистичні дані.

Експерти вважають, що такі заходи Нацбанку змусять банки продавати надлишки доларів.

При цьому НБУ відзначив, що не має наміру більше рефінансувати банки, “накачуючи” їхню ліквідність на шкоду стабільності гривні.

“Нацбанк має право, а не зобов’язаний надавати кредити для рефінансування банку, якщо це не спричиняє ризиків для банківської системи”, – йдеться в листі банкам.

У листі НБУ, зокрема, повідомлялося, що правління Нацбанку ухвалило “здійснювати підтримку ліквідності банків ..., як правило, не більше ніж на 14 днів, залежно від щоденної ситуації, що склалася на грошово-кредитному ринку.

Це необхідно, щоб позбавити банки можливості спекулювати на валютному ринку за рахунок грошей НБУ.

Додатковим зняттям вільної гривневої маси з ринку можуть стати облігації Державної іпотечної установи (ДІУ), яка повідомила банкам про збільшення суми рефінансування НБУ, отриманої під заставу облігацій ДІУ.

Так, сума кредитів під облігації з держгарантіями підвищена з 90 % до 95 % їхньої номінальної вартості, а без гарантій – з 70 % до 85 %.

За твердженням голови одного з банків, про такі преференції ДІУ домовилася з НБУ, сподіваючись підвищити інтерес до облігацій перед їхнім розміщенням (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2008. – 10.12).*

* * *

Вітчизняна енергетика слідом за її промисловими споживачами ввійшла в піке економічної кризи. Найвразливішими ланками ПЕКу в період різкого падіння енергоспоживання виявилися теплова генерація і вугільна промисловість. Урятувати становище традиційним методом (“забрати і перерозподілити”) не вдасться – потрібні системні реформи (*Кильницький О. Ринок електроенергії: на шляху змін // Дзеркало тижня. – 2008. – 6–12.12).*

* * *

Резкое снижение спроса на услуги перевозчиков внесло свои коррективы в отечественную транспортную отрасль.

Кризисные явления первыми ощутили на себе грузовой автомобильный транспорт и “Укрзалізниця”, доходы которых стремительно сокращаются и грозят перерасти в значительные убытки. А уменьшение пассажиропотока может привести к банкротству некоторых украинских авиакомпаний (*Пархомчук Д. Докатались // Украинская инвестиционная газета. – 2008. – 7–14.12).*

* * *

Украинские порты завалены дорогой продукцией иностранного производства.

Если сейчас в магазинах продаются те импортные товары, которые предприниматели приобретали при старом курсе доллара, то в ближайшее время в розницу пустят партии, купленные уже по новому курсу “зеленого” (*Гончаренко А. Потребительские товары в ближайшее время могут подорожать // Комсомольская правда в Украине. – 2008. – 8.12).*

* * *

В Одесском морском торговом порту прошло совещание рабочей группы по реализации проекта запуска контейнерного поезда “Одесса – Казахстан – Средняя Азия – Китай”.

Как сообщила пресс-атташе порта Е. Гиряева, предварительный мониторинг рынка показал, что потенциальные клиенты порта заинтересованы

отправляют из Одессы и Ильичевска в Среднюю Азию контейнеры с продуктами питания, запчастями для автомобилей, товарами народного потребления из Израиля, Турции, Египта и Сирии по железной дороге. Инициатива создания нового маршрута принадлежит национальному управлению железных дорог Казахстана АО “Казакстан темир золи”.

Планируется, что железнодорожный маршрут протяженностью свыше 3 тыс. км объединит сразу шесть стран – Украину, Россию, Казахстан, Киргизию, Таджикистан и Китай. При этом время доставки грузов в контейнерах существенно сократится.

В январе 2009 г. на базе порта состоится расширенное совещание по обсуждению проекта, на которое приглашены представители экспедиторских компаний и контейнерных операторов Украины, Казахстана и России (*Запустят товарняк “Одесса – Китай” // Вечерние вести. – 2008. – 8.12).*

* * *

*За прогнозами аналітиків інвестиційної компанії Foyil Securities, до кінця нинішнього року експорт українських мінеральних добрив знизиться в середньому на 30 %. Найбільше постраждає ринок карбонату та аміаку. Ціна на ці добрива в жовтні становила 590–600 та 800–810 дол. за тону. Але вже в листопаді ціни на світовому ринку впали на 10 %. За даними Міністерства аграрної політики, у грудні варто очікувати зниження світових цін на мінеральні добрива в середньому на 100 дол. США за т на тиждень, що практично знецінить продукцію українських хімічних заводів. Це призведе до зменшення експорту українських мінеральних добрив, який до осені 2008 р. становив 80 % від загального обсягу виробництва. Внутрішній ринок карбонату та аміаку поки що тримається на рівні 3240–4000 грн за т. Міністерство аграрної політики запевнило виробників мінеральних добрив у тому, що на внутрішньому ринку ціни на їхню продукцію знижуватися не будуть (*Пестициди падають на цінове дно // Україна молода. – 2008. – 10.12).**

* * *

До кінця 2008 р. ВАТ “Кременчуцький сталеливарний завод” виконуватиме замовлення ОАО “Российские железные дороги». Для цього підписано двомісячний контракт на виготовлення 9 тис. т сталевих литва (60 % відсотків від потужностей підприємства). Від якості виготовленої продукції та терміну виконання роботи залежатиме укладання нової угоди та подальше співробітництво з РЖД. Про таке вирішення кризових проблем на КСЗ повідомляє корпоративне видання підприємства з посиланням на голову правління ВАТ “Кременчуцький сталеливарний завод” Д. Черненко.

За словами керівника сталеливарного заводу, скорочень робітників на підприємстві не заплановано. Працівникам, які були зайняті у виробництві дрібного та середнього литва, запропонована робота в ремонтних службах ВАТ.

Також на підприємстві тимчасово припинено працевлаштування нових робітників, окрім тих, які мають високий рівень кваліфікації... *(Курилов О. Кременчуцький сталеливарний працюватиме поки що на Росію // Новини Полтавщини (<http://www.regionnews.poltava.ua>). – 2008. – 2.12).*

* * *

Зернотрейдеры рассматривают возможность участия в программах Организации объединенных наций по поставкам зерна в Африку.

Об этом сообщил президент Украинской аграрной конфедерации Л. Козаченко.

Представители ООН провели ряд встреч как с представителями Кабинета Министров, так и с представителями конфедерации относительно участия украинских зернотрейдеров в программах ООН по поставкам зерна в африканские страны, в частности в Эфиопию.

По словам Л. Козаченко, ООН готово оплатить стоимость зерна, но ожидает от украинской стороны участия в оплате транспортных расходов по доставке данного зерна нуждающемуся африканскому населению, – это может быть помощь как со стороны государства, так и со стороны зернотрейдеров.

По словам президента УАК, Украина может рассчитывать на поставки 1 млн т своей продукции в Африку.

Он добавил, что участие зернотрейдеров в этих программах может послужить им хорошей рекламой на мировом рынке *(FINANCE.UA (<http://news.finance.ua>). – 2008. – 10.12).*

* * *

Власники вітчизняних свиноферм з острахом очікують проникнення на територію держави африканської чуми. У Ставропольському краю Росії ця хвороба набула загрозливих масштабів і найближчим часом може перейти на територію Донецької області – через те, що українські фермери не можуть притримуватися “закритого режиму” на своїх підприємствах. На сьогодні вакцини від африканської чуми не існує. Для людини ця хвороба не загрожує, але ветеринари побоюються, що після проникнення хвороби на територію України загине велика кількість свиней, що призведе до кризи в тваринницькому господарстві. Ветеринари припускають, що чума з далекого континенту може потрапити на нашу територію в контрабандній свинині *(Чума на нашу свиноферму // Україна молода. – 2008. – 10.12).*

* * *

В Таджикистане будет создано совместное предприятие (СП) по проектированию и изготовлению гидротурбинного оборудования для малых и средних ГЭС. Такими результатами подписанного протокола между

Министерством энергетики и промышленности Таджикистана и украинским ОАО “Турбоатом”.

В январе – феврале 2009 г. в Душанбе будут рассмотрены организационно-правовые вопросы по учреждению СП, а также будет обсуждена номенклатура оборудования для производства на СП (*Главред (http://www.glavred.info). – 2008. – 5.12).*

* * *

Массовые сокращения начались на Артемовском заводе по обработке цветных металлов (АЗОЦМ), входящем в корпорацию “Укрподшипник”. В ближайшее время предприятие планирует уволить 1,7 тыс. сотрудников. Это более половины штата.

Начальник управления труда и социальной защиты населения Артемовского горсовета И. Тишанинова говорит, что увольнения на предприятии связаны с резким сокращением объемов производства. “На АЗОЦМ идет сокращение производства основных видов продукции – медного и латунного проката, медной катанки и слитков. Остается практически только медная катанка”, – объясняет она, и добавляет, что подобные проблемы существуют сегодня и на других предприятиях. Поэтому Центр занятости Артемовска озабочен тем, как выплатить необходимое количество пособий по безработице и где взять для этого деньги (*Попова И. Массовые сокращения // Рабочая газета. – 2008. – 10.12).*

* * *

Киевсовет намерен утвердить единые условия строительства мусоросжигательных заводов на территории Киева. Соответствующий проект решения был предоставлен на рассмотрение фракцией ГАК и был одобрен членами постоянной комиссии Киевсовета по вопросам ЖКХ и ТЭК.

“...Мы хотим заложить такие условия, которые должны были бы соблюдаться при строительстве подобных объектов независимо от того, какая уже будет власть, ведь это объекты повышенной технологической и экологической безопасности”, – сказал лидер фракции ГАК в Киевсовете А. Пабат.

Он также уточнил, что речь идет не о конкретном мусоросжигательном заводе – “ТЭЦ на возобновительном топливе”, по которому Киевсовет уже принял решение, а о всех подобных объектах, которые планируется строить в столице.

Согласно обязательным условиям, предлагается принимать решение о строительстве мусоросжигательного завода исключительно по итогам общественных слушаний, также с учетом всех экологических последствий. Фирма, которая будет строить этот объект, должна иметь соответствующий опыт и реализованные ранее подобные проекты.

Данный объект должен соответствовать современным нормам и технологиям того времени, когда он будет строиться (*Главред (http://www.glavred.info). – 2008. – 8.12).*

* * *

Отопительный сезон в Макеевке после Нового года на грани катастрофы.

В городскую теплосеть поступило рекордно низкое число платежей – около 35 %. На данный момент с главным поставщиком газа коммунальному предприятию расплатиться нечем, даже за использованный газ. Об этом сообщает пресс-служба Макеевского горсовета.

На сегодня лимит газа у города – до 20 декабря. То, что в Макеевке не повторится Алчевск, в теплосети не гарантируют. Кредиты коммунальщикам брать негде, денег на оплату уже потраченного газа и на аванс нет. Несмотря на статистику теплосети, макеевчане уверяют, что за тепло платят исправно.

Кроме того, не исключено, что в ближайшие месяцы тепло для населения может стать еще дороже. Бюджетные организации уже с 1 января будут платить по новому тарифу (***В первый день Нового года коммунальщики обещают отключить отопление // Комсомольская правда в Украине. – 2008. – 11.12).***

* * *

Замість заробітної плати дніпропетровським металургам видаватимуть крупи, молочні продукти, олію, м'ясо й зерно.

Про це повідомив А. Крупський, перший заступник мера Дніпропетровська. За його словами, на металургійних заводах міста з робітниками розраховуватимуться продуктами, бо на підприємствах почалися проблеми з готівкою. Попиту на продукцію металургів немає, і вироблене залежується на складах. Мерія Дніпропетровська вже домовилася із сільгоспвиробниками, аби металурги купували в них харчі напряму і за цінами, нижчими від ринкових (***Худояр О. Металургам видаватимуть зарплату продуктами // Газета по-українськи. – 2008. – 10.12).***

* * *

Дніпропетровщина через економічну кризу призупиняє підготовку до Євро-2012 на 6–8 місяців, повідомляє голова Дніпропетровської облдержадміністрації В. Бондара.

Зокрема, за його словами, на щонайменше півроку згортають спорудження готелів, розважальних центрів та об'єктів інфраструктури.

Світова економічна криза, яка торкнулася України, заявив В. Бондар, позначилася на можливостях бізнесу інвестувати кошти у великі інфраструктурні проекти.

Ймовірно, за його прогнозом, добудова об'єктів місцевої інфраструктури форсованими темпами буде аж у 2012 р., в останні перед фіналом чемпіонату місяці.

Наразі найгостріша проблема підготовки до Євро-2012 у Дніпропетровську – реконструкція міжнародного аеропорту. Він наразі перебуває на межі банкрутства.

Не повністю відповідає вимогам УЄФА і нещодавно збудований стадіон: на ньому не вистачає місць для вболівальників (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2008. – 10.12).*

* * *

Відкоригований генеральний план Львова передбачає збільшення житлової площі у Львові на 3,5–4 млн м кв.

Про це на громадському обговоренні повідомив начальник архітектурно-планувальної майстерні № 2 ДІ “Містопроект” В. Дубина.

Загалом у Львові потрібно будувати більшу кількість житла, однак 3,5 млн м кв. – це те, що реально можна збудувати до 2025 р.

“У нас сьогодні припадає 17,6 м кв. на особу. Це досить мало. Генпланом передбачена середня житлова забезпеченість 27 м кв./особа. Потрібно ще 6–6,5 млн м кв. житла. Але такими темпами, як сьогодні воно будується, нам знадобиться ще понад 50 років. Тому реально побудувати вдасться 3,5–4 млн м кв.”, – поінформував В. Дубина.

Таким чином у межах міста вдасться розселити близько 675–770 тис. осіб, а в межах містобудівної системи “Великий Львів” ще 140–150 тис. осіб (*PRESSTIME (http://www.presstime.com.ua). – 2008. – 11.12).*

* * *

Голова Львівської ОДА М. Кміть запропонував Надзвичайному та Повноваженому Послові Китаю в Україні Чжоу Лі подати список будівельних компаній, які зацікавлені взяти участь у тендері на інвестування та будівництво нового терміналу аеропорту “Львів”. Про це очільник області повідомив під час зустрічі з представниками китайської делегації.

У свою чергу Чжоу Лі зазначив, що Китай зацікавлений співпрацювати з Львівською областю в рамках підготовки до чемпіонату з футболу “Євро-2012”, оскільки має великий досвід будівництва аеропортів, готелів та інших об'єктів інфраструктури до олімпіади в Пекіні. Подати список китайських компаній на участь у тендері М. Кміть запропонував якнайшвидше, оскільки залишилося мало часу та є багато охочих.

Крім того, М. Кміть під час переговорів пообіцяв китайським чиновникам, що за умови інвестування проектів Львівщини, спробує допомогти вирішити питання із зменшенням податкових зобов'язань на місцевому рівні. За його

словами, на сьогодні інвестиційні внески Китаю у Львівську область становлять приблизно 150 тис. дол., проте вони повинні обчислюватись «сотнями мільйонів доларів у нафтогазовій та вугільній промисловості (*PRESSTIME* (<http://www.presstime.com.ua>). – 2008. – 10.12).

* * *

Державний інститут “Украеропроект” розробить проект оцінки впливу на навколишнє природне середовище внаслідок продовження злітно-посадкової смуги Львівського аеропорту.

Відповідне рішення було ухвалено, під час наради керівництва Львівської ОДА, керівництва аеропорту “Львів”, Державіаадміністрації з керівниками Пустомитівської районної адміністрації, Сокольніцької сільської ради, представниками громадськості та духовенства села Сокольніки.

“Під час засідання було зроблено крок у напрямі порозуміння з територіальною громадою Сокольник у питаннях продовження злітно-посадкової смуги. Якщо науково буде доведено, що продовження смуги є безпечним для навколишніх територій та мешканців, тоді наступним кроком буде вирішення питання надання погодження селищною радою, а землю буде викуплено у власників, згідно з встановленим законодавством порядком”, – цитує заступника голови Львівської облдержадміністрації С. Таратуту прес-служба ЛОДА.

Як зазначає прес-служба, проект оцінки впливу на навколишнє середовище буде подано на погодження в Міністерство охорони здоров’я України (*PRESSTIME* (<http://www.presstime.com.ua>). – 2008. – 11.12).

* * *

Ялта ввела мораторий на виділення земельних участків до утвердження правил застройки города. Временный запрет касается территории, расположенной ниже объездной трассы Ялты – Южнобережного шоссе.

По информации пресс-службы мэрии Ялты, горсовет принял решение “О мероприятиях по регулированию земельных отношений на территории города Ялта”. Документ одобрили все 37 депутатов, участвующих в заседании.

“Фактически, это введение временного моратория на выделение земельных участков в собственность либо в аренду гражданам и юрлицам”, – отметили в пресс-службе.

Мораторий будет действовать до завершения разработки и утверждения на сессии горсовета правил застройки Ялты. Ориентировочно документ внесут на рассмотрение апрельского заседания 2009 г.

Депутаты рекомендовали горсовету Алупки и поссоветам Большой Ялты также ввести временный мораторий на выделение земельных участков до

разработки и общих правил застройки территории (*Новый Регион* (<http://www.nr2.ru>). – 2008. – 4.12).

* * *

Заместитель председателя Совета министров Автономной Республики Крым Н. Колисниченко предлагает в следующем году ввести запрет на вывоз сельскохозяйственной продукции за пределы Крыма.

Об этом Н. Колисниченко заявил на заседании комиссии по отбору инвестиционных проектов для оказания финансовой поддержки предприятиям Автономной Республики Крым в Симферополе.

По информации Н. Колисниченко, в настоящее время в Крыму ряд сельхозпредприятий сдает молочную продукцию на переработку за пределы автономии. В частности, по словам вице-преьера, свою продукцию из автономии вывозит Раздольненский молокозавод, объясняя это тем, что “так выгоднее” (*Новости Крыма* (<http://news.allcrimea.net>). – 2008. – 11.12).

* * *

В условиях тяжелой экономической ситуации в Крыму может начаться массовое разворовывание неохраняемых складов с пестицидами и агрохимикатами. Перепродажа на рынках автономии просроченных препаратов может привести к глобальной экологической катастрофе.

Об этом заявил председатель Республиканского комитета по охране окружающей природной среды Е. Бубнов.

По его словам, в Крыму находится 95 складов с 1 млн т непригодных к использованию агрохимикатов и пестицидов. 56 подобных складов не охраняются.

В Рескомприроды опасаются, что в условиях экономического кризиса неохраняемые склады агрохимикатов будут разворованы.

Кроме того, существует опасность сбыта непригодных пестицидов и агрохимикатов в розничной торговой сети автономии.

По мнению главы Рескомприроды, в дальнейшем бесконтрольное распространение агрохимикатов может привести «к глобальной экологической катастрофе» (*Новый Регион* (<http://www.nr2.ru>). – 2008. – 8.12).

Соціальна сфера

Працівники і профспілковий комітет управління “Укравтогаз” ДК “Укртрансгаз” вважають, що ініційована керівництвом НАК “Нафтогаз України” реорганізація підприємства призведе до тіньової приватизації компанії, й обіцяють протидіяти цьому всіма можливими способами, аж до страйку і звернення до суду. Проти реструктуризації виступив профільний

комітет Верховної Ради, в якому вважають, що в результаті створення “дочки” можуть бути втрачені державні активи (*Реорганізація призведе до тіньової приватизації // Голос України. – 2008. – 6.12).*

* * *

У Міністерстві внутрішніх справ України не виключають зростання рівня проституції та торгівлі людьми внаслідок економічної кризи.

Про це заявив начальник Департаменту по боротьбі зі злочинами, пов’язаними із торгівлею людьми МВС М. Андрієнко.

“Більшість жінок, які вже відмовились від заняття проституцією, мабуть, з настанням економічної кризи вийдуть на вулицю займатися проституцією. Звичайно, це буде проблема для органів внутрішніх справ, оскільки частина їх (жінок) у пошуках роботи буде вимушена виїжджати за кордон, де вони можуть потрапити у тенета торгівців людьми”, – сказав він.

Водночас чиновник зазначив, що “на даний момент статистика свідчить про відсутність росту злочинів, пов’язаних з торгівлею людьми” (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2008. – 10.12).*

* * *

В связи с кризисом украинцы начали активно скупать ножи, газовые баллончики и оружие. Повышенным спросом пользуются не совсем легальные немецкие и турецкие пистолеты.

Изначально, информация о массовом вооружении поступила из Мариуполя. Но, по словам директора одной из столичных сетей оружейных магазинов В. Литвинова, аналогичная ситуация и в других регионах.

Как рассказал один из “серых” продавцов оружия, наибольшим спросом пользуется немецкий RG-88 (до 300 долл.), а также турецкие пистолеты. “К нам их привозят, переделывают под стрельбу резиновыми пулями и продают по более демократичной цене (от 200 долл.). Уже вторую неделю работаем по записи – очередь”, – говорит торговец.

Правоохранители же отрицают, что криминогенная обстановка ухудшилась (хотя даже в Киеве, по данным МВД, вдвое возросло количество квартирных краж), а люди вооружаются (*Провокация (www.provokator.com.ua). – 2008. – 4.12).*

* * *

Крымская милиция прогнозирует рост преступности на полуострове из-за финансового кризиса.

Нападениям и грабежам уже сейчас подвергаются крымские почтальоны, которые разносят пенсии по домам, одного почтальона из-за денег убили, сообщил вчера на совещании в Симферополе начальник милиции Крыма

Н. Ильичев. Предприятиям “Укрпочты” стоит задуматься о дополнительных мерах по обеспечению сохранности денежных средств, считает Н. Ильичев.

Финансовая нестабильность повлечет рост преступлений в банковском секторе, приведет к созданию многочисленных конвертационных центров и фиктивных фирм, предполагает правоохранитель. Кризисные процессы, в первую очередь, отразятся на молодежи, которая может быть вовлечена в азартные игры и проституцию.

Рост преступности в Крыму также ожидается среди лиц, вернувшихся из мест лишения свободы – ныне таких 7,5 тыс. Определенную опасность представляют и нелегалы, которые работали на стройках у частных предпринимателей Крыма (*Начали грабить почтальонов // Киевские ведомости. – 2008. – 6.12).*

* * *

Зимой в столице будет патрулировать городской оперативный штаб помощи бездомным и беспризорным гражданам. Соответствующее распоряжение подписал киевский городской голова Л. Черновецкий.

Согласно распоряжению, на базе Дома социальной опеки будет создано три выездных бригады для осуществления социального патрулирования в зимний период. Среди услуг, которые будут предоставляться бригадами: обеспечение бездомных и беспризорных граждан питанием, обувью, одеждой, гуманитарной помощью. А в случае надобности, социальный работник выездной бригады должен оказать первую медицинскую помощь и при необходимости вызывать скорую медицинскую помощь.

Штаб будет функционировать с 1 декабря 2008 г. по 1 апреля 2009 г.

Распоряжением также утверждены мероприятия по обеспечению деятельности выездных бригад социального патрулирования и состав оперативного штаба.

В частности, с целью обеспечения благоприятных условий работы работников социального патруля в каждом районе столицы будет создан соответствующий штаб, на базе которого будет создаваться банк одежды и обуви для бездомных лиц. До создания таких банков будут привлекать спонсорские, благотворительные и меценатские средства, гуманитарную помощь от учреждений, общественных организаций, граждан (*Главред (http://www.glavred.info). – 2008. – 4.12).*

* * *

Ситуация с безработицей в Севастополе будет нарастать как снежный ком в I квартале следующего года, прогнозирует начальник управления экономики городской госадминистрации Э. Ахтемов.

“Просьба ко всем руководителям крупных предприятий без необходимости не снижать заработную плату, поскольку подоходный налог – это та основа

бюджета, которая позволяет платить нашим врачам и учителям”, – сказал он, выступая на президиуме Совета работодателей Севастополя.

Однако в городе, по данным Центра занятости, уже 2,5 тыс. человек переведено на режим неполной занятости. Налоговая же администрация отмечает тенденцию перехода выплаты заработной платы на систему “конвертов”.

Растет количество работников, уволенных с предприятий разных форм собственности. Причем только у 4 % в качестве причины увольнения указано сокращение. 24 % согласились уволиться по собственному желанию, еще 36 % – по согласию сторон (*Новый Регион (<http://www.nr2.ru>). – 2008. – 4.12*).

* * *

В утвержденном Верховной Радой перечне памятников культурного наследия, которые не подлежат приватизации, пропали многие выдающиеся памятники Крыма. В этом документе не упомянуты ни комплекс Ливадийского дворца, ни сооружения дворца Александра III, ни пещерные монастыри Шулдан и Челтер-Мармара, ни панорама Оборона Севастополя. “Ошибка” может дорого обойтись Украине. Все это может уйти в частные руки, и страна лишится значительной части своего национального богатства.

Это ошеломило многих. В том числе и Республиканский комитет по охране культурного наследия Крыма. Ознакомившись с перечнем памятников, крымский Реском обратился в Госслужбу по охране культурного наследия. Однако и после этого “ошибку” не исправили и перечень официально опубликовали в прежней редакции.

Еще больше удивил всех министр культуры и туризма В. Вовкун, сообщив, что “ставил перед Президентом вопрос” по Ливадийскому и Воронцовскому дворцам. Однако “сейчас, к сожалению, из-за кризисных процессов распоряжением правительства приостановлен процесс придания им статуса национальных”, – сказал министр. И добавил: такая ситуация временная, и эти вопросы будут решены. Но ведь хорошо известно, что нет ничего более постоянного, чем... временное. Выходит, снова готовится дерибан? Теперь уже культурного наследия (*Пасишниченко Е. Достояние готовят к продаже? // Рабочая газета. – 2008. – 5.12*).

* * *

На Прикарпатье будут реализовывать проект “Вместе к здоровью”. Как сообщили в облгосадминистрации, соответствующее соглашение о партнерстве подписано между Главным управлением здравоохранения Ивано-Франковской облгосадминистрации и проектом “Вместе к здоровью”, который финансирует Агентство США по международному развитию и учреждает институт исследований и тренингов JSI.

В Украине этот проект работает уже два года. На реализацию всего проекта выделено 10 млн долл. Главная его цель – улучшить здоровье женщин, мужчин и детей, поощряя их применять современные практики по репродуктивному здоровью, снизить уровень аборт, нежелательной беременности и инфекций, которые передаются половым путем.

На Прикарпатье проект будут внедрять в городе Ивано-Франковске, а также в Калушском, Коломыйском, Косовском и Рожнятовском районах (*Главед (<http://www.glavred.info>). – 2008. – 6.12).*

Події: експертні оцінки розвитку

Углубление экономического кризиса приведет к серьезным социальным катаклизмам, которые при пессимистичном сценарии проявятся уже в феврале – марте 2009 г. Такое мнение высказала директор Института демографии и социальных исследований, член-корреспондент НАН Украины Э. Либанова.

“Семьи перестанут платить за то, что они могут получить без денег. Продукты в магазине без оплаты им вряд ли дадут. А вот выселение из квартир или же отключение газа, электричества с завтрашнего дня не начнется, поэтому сначала перестанут платить за жилье”, – сказала Э. Либанова. За этим, по словам эксперта, последует крах в сфере услуг, поскольку “люди станут отказываться от услуг химчисток, прачечных, ресторанов. Кризис сильно затронет и финансовый сектор этой сферы: страховые, туристические компании, пенсионные фонды”.

“Если деньги закончатся в феврале – марте, и появится лидер, который организует и поведет людей, это грозит серьезными социальными катаклизмами. Тогда мы вспомним и шахтеров под Кабмином, и другие события из нашего недавнего прошлого, – прогнозирует эксперт. – Если же средства закончатся в конце весны, развитие пойдет по более мягкому сценарию. Люди будут заняты своими приусадебными участками и дачами, им будет не до протестов. Скорее всего, произойдет возврат к натуральному хозяйству” (*Страна движется к социальным катаклизмам // Вечерние вести. – 2008. – 8.12).*

* * *

Украинский фондовый рынок возобновится не ранее 2012 г.

Об этом говорится в отчете, подготовленном аналитиками Эрсте Банка.

Аналитики отмечают, что украинский фондовый рынок несколько оживился в ноябре и вырос на 14,8 %, при этом средний дневной оборот ПФТС увеличился до 1,85 млн долл. Рынок временно активизировался под влиянием роста мировых фондовых рынков, однако низкая активность и малые объемы

остаются основной тенденцией на рынке, считают они. Аналитики Эрсте Банка подтверждают прогнозы возобновления украинского фондового рынка не ранее 2012 г. по сценарию РТС 1998 г.

Как говорится в отчете, рынок металлургии начиная с октября 2008 г. значительно ухудшил свои показатели в результате падения цен на сталь. Металлургические предприятия, среди которых ИСД, Ferrexpo, Arselor Mittal (Кривой Рог), ММК им. Иллича, сократили объемы производства. “Низкие цены на сталь сохранятся в 2009 г., что спровоцирует активизацию слияний и поглощений на рынке в 2009–2010 гг. Более сильными из кризиса выйдут компании, консолидировавшие свой бизнес, обновившие производственные мощности, а также усилившие свою экспансию на новые рынки, например, западноафриканские”, – прогнозирует В. Стефанишин, руководитель группы аналитиков ОАО “Эрсте Банк”.

После периода активного развития, банковский сектор Украины под влиянием мирового финансового кризиса значительно охладился. В октябре ухудшение финансовой ситуации, а также изменения состава акционеров Проминвестбанка и банка “Надра” спровоцировали панику среди вкладчиков и массовый отток депозитов из банковской системы. По прогнозам аналитиков Эрсте Банка, самым сложным для банковской системы будет I квартал 2009 г., что связано с ростом невозвратов по кредитам. В 2009–2010 гг. на рынке состоится ряд сделок по слияниям и поглощениям, возможными покупателями являются российские, туркменские и греческие банки.

Сектор машиностроения является сильно зависимым от кредитных ресурсов – 60 % покупок всех новых автомобилей в Украине финансировалось за счет банковских кредитов. В результате, по прогнозам экспертов, продажи автомобилей в 2009 г. сократятся на 37 %, и только 10 % покупок автомобилей будет финансироваться за счет банковских кредитов. Кризис в меньшей мере повлияет на область вагоностроения, а машиностроение, обеспечивающее промышленный транспорт для энергетики и нефтяной промышленности, будет продолжать развитие в следующем году.

Сектор недвижимости сегодня находится в сложной ситуации, которая продолжится в 2009 г. По словам В. Стефанишина, из-за отсутствия спроса и увеличения объемов реализации залогового имущества цены на недвижимость в 2009 г. упадут еще на 40 %. Большинство строительных проектов будут заморожены. Некоторое улучшение ситуации начнется ближе к концу 2009 г. (*FINANCE.UA (<http://news.finance.ua>). – 2008. – 6.12*).

* * *

Народный депутат Украины Н. Азаров (Партия регионов) выступает против второго транша по кредиту Международного валютного фонда на условиях, закрепленных в Меморандуме об экономической и финансовой политике.

По его словам, МВФ ведет переговоры с Партией регионов, как с потенциальными представителями власти. “Мы их (представителей МВФ) предупреждаем, что если мы придем к власти, то мы поменяем эти условия (условия кредита от МВФ, закрепленные в Меморандуме). Нам дан только первый транш, 4,5 млрд долл., который мы бездарно уже растратили. Вы хотите, чтобы мы взяли на себя ответственность за это, если придем к власти – никогда не будем брать такой ответственности”, – сказал он.

Он утверждает, что “следующий транш нам дадут только тогда и только при тех условиях, если выполнены маяки, цифровые параметры, заложенные в Меморандуме. А это означает – отпустить курс, заморозить все социальные расходы, ограничить кредитование экономики и т. д. Мы им говорим, на таких условиях мы не будем брать второй транш”.

Н. Азаров также отметил, что Партия регионов в случае прихода к власти сохранит валютный резерв, и на базе валютного резерва и валютных поступлений по экспорту обеспечит стабильность гривни (*FINANCE.UA* (<http://news.finance.ua>). – 2008. – 7.12).

* * *

К Новому году курс снизится до 7,1–7,45 грн/долл. Такое мнение высказал директор казначейства банка “Хрещатик” А. Козырев, сообщает пресс-служба банка.

А. Козырев также прогнозирует, что на следующей неделе курс на безналичном и наличном рынке будет держаться в пределах 7,2–7,6 грн/долл., если НБУ не будет выходить на межбанк. “В противном случае, если Центробанк сможет удовлетворять большую часть заявок, курс должен немного снизиться”, – считает он (*FINANCE.UA* (<http://news.finance.ua>). – 2008. – 6.12).

* * *

Кредиты частным клиентам на суммы более 30 тыс. грн исчезли практически полностью. Эксперты считают, что такая ситуация продлится минимум до середины лета 2009 г.

Как сообщили в компании “Простобанк Консалтинг”, ни один банк из 50 лидеров на рынке кредитования больше не предлагает кредиты на ипотеку, а кредиты на авто теперь можно получить лишь в одном финучреждении – в “Индэкс-Банке”.

Единственное, на что может рассчитывать потенциальный заемщик, – это займы денег, средняя ставка по которым составляет 55 % годовых (сроком на два года в национальной валюте), а максимальная сумма кредита – 30 тыс. грн. По данным компании, такой продукт предлагают сегодня четыре банка: “Индэкс-Банк”, “Надра Банк”, “Сведбанк” и “Кредобанк”.

Эксперты при этом единодушно утверждают, что такая ситуация надолго. “Полноценное возобновление кредитования произойдет не раньше конца

второго – начала третьего квартала 2009 г.”, – считает начальник департамента развития розничных продуктов «VAB Банка» А. Шаперенков. Соглашается с ним и директор департамента ипотечного кредитования “Сведбанка” Е. Склеповой: “По моему мнению, на начальных этапах возобновления кредитования будет очень жесткий подход к заемщикам”.

При этом украинцев, которые успели взять кредит, ожидают как позитивные, так и негативные изменения в связи с Постановлением НБУ № 413. “Если до этого кредитование было ограничено Постановлением НБУ № 319, состоянием ликвидности банковской системы и изменениями экономической ситуации, то новое постановление обязывает банки обратить внимание на разрывы по срочности привлекаемых и размещаемых пассивов и активов, – объясняет Шаперенков. – Кроме того, банки обязаны пересмотреть стоимость обеспечения, что может привести к увеличению размеров резервов под кредитные операции”.

“Естественно, есть и позитивные стороны принятия 413-го постановления, ведь Нацбанк рекомендует стимулировать досрочное погашение кредитов (возможен отказ банков от штрафных санкций за досрочное погашение), также разрешена пролонгация кредитов”, – отмечает банкир (*Главред* (<http://www.glavred.info>). – 2008. – 10.12).

* * *

Согласно данным Госкомстата по социально-экономическому развитию Украины за январь – октябрь 2008 г., темп роста реальной заработной платы снизился по сравнению с аналогичным периодом 2007 г. на 2,6 % и составил 8 %.

“Реальный доход населения резко упадет, – такое мнение высказала аналитик Phoenix Capital Е. Ярына. – Это обусловлено прежде всего тем, что деноминированные в гривне зарплаты мгновенно отреагировали на колебания курса валют и общее ухудшение экономической ситуации в стране” – отмечает Е. Ярына.

Немедленным следствием падения реальных заработных плат стало снижение оборотов розничной торговли, темп роста которой замедлился по сравнению с аналогичным периодом предыдущего года на 4,9 % и составил 23,6 %.

“Учитывая тот факт, что волна увольнений пришлась в большей степени на ноябрь, по результатам текущего года следует ожидать еще более резкого снижения реальных доходов населения”, – считает аналитик Phoenix Capital (*DailyUA* (<http://www.daily.com.ua>). – 2008. – 6.12).

* * *

Согласно прогнозу Merrill Lynch, в следующем году нас ждут весьма низкие цены на нефть. На них будет давить снижение спроса практически во

всех энергопотребляющих регионах. Но весь вопрос в том, насколько глубоко они могут опуститься.

Merrill Lynch изначально исходит из средней цены в 50 долл. за баррель. Но она может упасть вдвое при неблагоприятном стечении обстоятельств.

“Главный риск снижения исходит от возможного спада экономики Китая. По нашему мнению, цены на нефть достигнут дна во II квартале 2009 г.”, – отмечает глава отдела исследований мирового товарного рынка Ф. Бланш.

Если рецессия распространится и приведет к снижению потребления топлива в Китае, средняя цена на нефть составит 25 долл. за баррель. В такой ситуации на сокращение добычи придется пойти в том числе странам, не входящим в ОПЕК. “Спрос на топливо окажется под угрозой дальнейшего снижения по мере того, как банки продолжают отказывать в кредитах потребителям и корпорациям”, – говорит Ф. Бланш.

До 25 долл. за баррель нефть опускалась в последний раз на нью-йоркской бирже в ноябре 2002 г.

Спрос на нефть падает в связи с тем, что развитые страны – США, Евросоюз и Япония – столкнулись с самой сильной рецессией со времен Второй мировой войны. Количество безработных в США по состоянию на 22 ноября возросло до 4 млн человек – наивысший показатель за последние 26 лет.

А между тем глава Международного энергетического агентства Н. Танака считает, что уже сейчас цены упали слишком низко. И перспективы также не радужные.

“В краткосрочном периоде рынок столкнется с катастрофическим падением спроса. Происходит замедление, поэтому рынок реагирует чуть сильнее, чем следовало бы. Цены опускаются ниже, чем должны”, – сказал Н. Танака. Но он не назвал цену, которая должна быть сейчас.

Н. Танака попросил добывающие страны и международные нефтяные компании не сворачивать свои проекты по развитию производства, чтобы после окончания рецессии не столкнуться с нехваткой предложения. По его словам, производство нефти, особенно в странах Ближнего Востока, гораздо дешевле, чем даже нынешняя цена на нефть (*ОЛИГАРХ.Net* (<http://oligarh.net>). – 2008. – 5.12).

* * *

Если сейчас банковская система под воздействием и содействием Национального банка не начнет кредитовать реальную экономику, это станет первым толчком к ярмарке-распродаже дисконтного имущества отечественного бизнеса. Украинский бизнес начнет за бесценок продавать свое имущество. Об этом заявляет народный депутат, глава парламентского Комитета по вопросам промышленной и регуляторной политики и предпринимательства Н. Королевская.

Глава комитета отмечает, что уже сейчас в Украине начинают активизироваться так называемые “черные инвестиционные фонды”.

“Из-за закрытия кредитных линий, отсутствия рефинансирования, отсутствия сбыта предприниматели будут вынуждены пойти на крайние меры и отдать за бесценок свои предприятия. Вина за то, что предприятия из-за отсутствия рефинансирования могут быть искусственно доведены до банкротства, за то, что спекулянты получают возможность купить за три копейки производства, которые стоят миллионы, целиком и полностью ложится на коммерческие банки и Национальный банк Украины”, – считает Н. Королевская.

Первыми, по ее мнению, от работы “черных инвестиционных фондов” пострадают строительные компании, так как именно у них сейчас наибольшее отсутствие спроса (*FINANCE.UA* (<http://news.finance.ua>). – 2008. – 10.12).

* * *

Стабилизация на инвестиционно-строительном рынке наступит в феврале – марте 2009 г. С этого момента могут возобновить ипотечное кредитование и кредитование строительных компаний.

Такой прогноз дал BUILDING генеральный директор компании ТММ Н. Толмачев.

“В этот период мы сможем получить реальные оценки состояния международного финансового рынка, так как 40 % украинского финансового сектора – это иностранный капитал”, – сказал он.

По словам Н. Толмачева, стабилизация не будет означать достижение дна.

Он отметил, что с февраля – марта 2009 г. банки могут возобновить финансирование реального сектора экономики.

“Деньги – это кровь экономики, она должна циркулировать, а с апреля 2008 г. промышленность не кредитруется. Поэтому должен начаться обратный процесс. Но финансировать будут тех, кто сможет деньги превращать в конкурентно способный продукт”, – сказал он (*Kanzas.ua* (<http://www.kanzas.ua>). – 2008. – 11.12).

* * *

Дальнейшая девальвация гривни существенно увеличит объем невозвратов по валютным кредитам, который на сегодняшний день уже составляет около 35–40 % совокупного кредитного портфеля банковской системы, считает глава правления “БГ Банк” (Киев входит в BOG Group) К. Полосков.

“При сегодняшнем курсе, где-то 35–40 % будут невозвраты. Если будет усиливаться (девальвационная тенденция) – эта доля может достигать 70–80 % портфеля”, – сказал он.

По его словам, наибольшие осложнения возникли с автокредитованием, ипотекой и инвестиционным кредитованием. При этом, отметил он, рынка жилья “как такового нет”, что затрудняет возможность определения реальной стоимости недвижимости.

Наиболее сложным для кредитно-финансовых учреждений, по оценке банкира, будет I квартал 2009 г.: кризис все еще не достиг “дна” (*FINANCE.UA* (<http://news.finance.ua>). – 2008. – 9.12).

* * *

Кризис в строительной отрасли заставляет участников рынка перейти на бартер.

Первыми о бартерной форме расчетов вспомнили региональные застройщики.

Так, строительная компания “Консоль ЛТД” перешла на бартерную форму расчетов еще в конце лета. В обмен на стройматериалы этот застройщик предлагает квартиры преимущественно в строящихся домах в Крыму. В свою очередь строители уже полным ходом получают строительную арматуру, швеллера и песок. “Под бартерный обмен в компании выделена определенная квота: за деньги продаются объекты с большей степенью готовности, а за материалы – меньшей (1,5–2 года до сдачи в эксплуатацию)”, – сообщил сотрудник специально созданного подразделения в компании “Консоль” – отдела бартерных операций.

Среди столичных застройщиков распространена информация об активном внедрении этой схемы “Киевгорстроем”.

Прибегать к бартерным схемам вынуждены и сами производители стройматериалов. Стесненные в средствах застройщики предлагают квартиры в обмен не только на стройматериалы, но и на услуги.

“В настоящее время бартерные сделки осуществляются по так называемой зачетной схеме. В счет погашения задолженности контрагенту передается жилье, если застройщик имеет построенные объект. Либо предоставляются имущественные права в строящихся объектах”, – сказал А. Говорун, заместитель генерального директора по стратегическому развитию и маркетингу компании ТММ.

При этом взаиморасчеты происходят по двум основным схемам. Старший юрист компании “В. Кисиль и Партнеры” Н. Доценко-Белоус рассказала о наиболее распространенной. “Речь идет об обмене товаров или услуг на имущественные права на будущую квартиру или на ценные бумаги, предоставляющие права на строящиеся квартиры”, – говорит она. При этом цена на квартиру, по ее словам, обычно фиксируется с дисконтом не меньше чем 25 %.

Есть и другая схема. Так, “Консоль ЛТД” идет на обмен по рыночным ценам либо и на жилье, и на материалы цены снижаются в одинаковой степени.

Этот застройщик предлагает своим поставщикам подписать бартерный договор, который отличается от обыкновенного долевого участия в строительстве только тем, что вместо денежного пая вносится пай материалами. “Цена квадратного метра – такая-то. Площадь планируемой квартиры – такая-то. Умножили, получилось в долларовом эквиваленте. По курсу НБУ на момент завершения сделки все это переводится в гривни”, – рассказали в бартерном отделе “Консоль ЛТД”.

Один из крупнейших отечественных производителей строительной арматуры отметил, что для них более предпочтительна не прямая схема обмена – через банк. Финучреждение выступает промежуточным звеном между застройщиком и производителем стройматериала: банку – квартира, производителю стройматериалов – деньги.

Многие производители строительных материалов не в восторге от перспективы бартерного обмена. “Взять кредит на металлопрокат под залог квартиры очень проблематично, если не сказать – невозможно”, – говорит С. Кучер, начальник отдела рекламы и PR Украинской горно-металлургической компании.

Многие готовы брать оплату квартирами у должников. Однако полностью переходить на такие схемы оплаты за продукцию поставщики стройматериалов не готовы, так как им нужно выплачивать зарплату своим работникам, рассчитываться за сырье и энергоресурсы.

Бартерный обмен практикует юридическая компания “В. Кисиль и Партнеры”. “Нам застройщики предлагают за услуги квартиры, и мы соглашаемся”, – говорит юрист. Движет юридической фирмой желание не потерять в кризисные времена клиентов. Что будут делать с бартерными квадратными метрами, тут пока не знают. Возможно, их продадут, когда закончится кризис.

Большинство девелоперов еще не перешли на бартерные схемы расчетов. В то же время никто из них не исключил такую возможность, особенно если кризисная ситуация усугубится.

Тем более, что бартерная схема в строительной отрасли уже применялась. “В 1998 г. меняли на все, начиная от газа, который применяется при изготовлении кирпича, и заканчивая хрусталем, который потом людям под зарплату отдавали”, – вспоминает О. Гладких. Так или иначе, а отсутствие реальных денег у девелоперов и строителей не дает им возможности рассчитываться за стройматериалы живыми деньгами. “Эта тенденция имеет устойчивый характер. Я не исключаю, что в будущем, чтобы купить металл, нужно будет купить сначала стадо баранов, обменять на что-то еще и только потом получить желаемое”, – говорит Г. Жуков, директор девелоперской компании DeVision.

А приведет это все к снижению цен на жилье. “В любом случае, когда начинается не прямая продажа, речь идет о больших скидках”, – отмечает

Д. Мороз, ведучий спеціаліст по комерційній нерухомості консалтингової компанії Канзас. По його словам, скидки на бартерні квартири повинні становити не менше 20 %. Так, бартерна квартира в Києві на Позняках на сьогоднішній день повинна коштувати 7–7,5 тис. грн за квадратний метр. “Компанія-застройщик віддає квартиру по бартеру, тому що вона не може її достроїти. Компанії-виробники (будівельні матеріали) теж розуміють, тому що виставляють її по зниженій ціні. Інакше в найближчому часі продати квартиру вони теж не зможуть, пояснює Д. Мороз (*Кризис в строительной отрасли заставляет участников рынка перейти на бартер // <http://korrespondent.net>. – 2008. – 2.12).*)

Коментарі спеціалістів на звернення громадян *

Пенсійне законодавство

Норми, методика та порядок нарахування пенсії

У якому розмірі фізичні особи – суб’єкти підприємницької діяльності зобов’язані сплачувати страхові внески від зарплатної плати своїх найманих працівників, які є інвалідами?

Відносини, що виникають між суб’єктами системи загальнообов’язкового державного пенсійного страхування, регулюються виключно Законом України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”.

Відповідно до підпункту 1 п. 8 Прикінцевих положень Закону до набрання чинності законом про спрямування частини страхових внесків до Накопичувального фонду страхові внески страхувальниками та застрахованими особами сплачуються в розмірах, передбачених Законом України “Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування”.

Законом України “Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування” встановлено, що фізичні особи – суб’єкти підприємницької діяльності, які використовують працю найманих працівників, сплачують страхові внески в розмірі 33,2 % від фонду оплати праці цих працівників.

Згідно зі ст. 4 Закону України “Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування”, ставка збору в розмірі 4 % від об’єкта оподаткування для працюючих інвалідів встановлена лише для підприємств, установ, організацій, де працюють інваліди, та для підприємств всеукраїнських громадських організацій інвалідів, де кількість інвалідів становить не менше 50 % загальної чисельності працюючих.

Таким чином, фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності від заробітної плати своїх найманих працівників, які є інвалідами, зобов'язані сплачувати страхові внески в розмірі 33,2 %.

Пенсійний фонд України

* * *

Який порядок проведення індексації пенсії працюючим пенсіонерам?

Відповідно до п. 4 Порядку проведення індексації грошових доходів населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 р. № 1078 (зі змінами), індексації підлягають грошові доходи населення в межах прожиткового мінімуму, встановленого для відповідних соціальних і демографічних груп населення.

П. 9 Порядку передбачає, що працюючим пенсіонерам у першу чергу індексується сума оплати праці. Індексація пенсії провадиться після індексації суми оплати праці на підставі довідки підприємства, установи, організації, де працює пенсіонер, в якій зазначається розмір оплати праці працюючого пенсіонера, проіндексована її сума й сума індексації.

П. 12 Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”, затвердженого постановою правління Пенсійного фонду України від 25.11.2005 р. № 22-1 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27.12.2005 р. № 1566/11846, передбачено, що в разі працевлаштування (навчання) особи, якій призначено пенсію, для проведення індексації пенсіонером протягом 10 днів органу, що призначає пенсію, надається довідка про прийняття на роботу (навчання). У подальшому подається довідка про розмір заробітної плати (стипендії) з урахуванням індексації.

Пенсійний фонд України

Податкова політика

Як регулюється питання надання права одержання податкового кредиту у зв'язку з компенсацією вартості середньої професійної або вищої форми навчання платника податку, іншого члена його сім'ї першого ступеня споріднення?

Згідно з п. 1.16 ст. 1 Закону України від 22.05.2003 р. № 889-IV “Про податок з доходів фізичних осіб” (далі – Закон № 889), податковий кредит – це сума (вартість) витрат, понесених платником податку – резидентом у зв'язку з

придбанням товарів (робіт, послуг) у резидентів – фізичних або юридичних осіб протягом звітного року, на суму яких дозволяється зменшення суми його загального річного оподаткованого доходу, одержаного за наслідками такого звітного року, у тому числі у зв'язку з компенсацією вартості середньої професійної або вищої форми навчання такого платника податку, іншого члена його сім'ї першого ступеня споріднення (чоловік, дружина, діти).

При цьому підпунктом 5.4.2 п. 5.4 ст. 5 Закону № 889 встановлено обмеження щодо неперевищення сум нарахованого платником податку податкового кредиту понад суму загального оподаткованого доходу платника податку, одержаного протягом року як заробітна плата.

Відповідно до пп. 1.1 та 1.3 ст. 1 Закону № 889, заробітна плата – це доходи, а також інші заохочувальні та компенсаційні виплати й винагороди, які виплачуються (надаються) платнику податку у зв'язку з відносинами трудового найму згідно з Законом.

Відносини трудового найму регулюються трудовим законодавством, зокрема Кодексом законів про працю України. При укладанні трудового договору з працівником працедавець видає наказ про зарахування його на роботу (у штат підприємства), на підставі якого робиться відмітка в трудовій книжці такого працівника про прийняття на роботу на відповідну посаду.

Таким чином, якщо студент у звітному році навчався, працював і отримував заробітну плату (як передбачено Законом № 889), а також до податкового органу в цьому ж році на нього надходила інформація за формою 1ДФ (ознака доходу 1), то він за наслідками вказаного року є платником податку з доходів фізичних осіб і має право на звернення за податковим кредитом за умови додержання ним усіх вимог п. 5.3 ст. 5 Закону № 889, саме він, а не члени його сім'ї першого ступеня споріднення (у т. ч. матір).

Якщо ж студент протягом звітного року одержував доходи від виконання договорів цивільно-правового характеру (разового договору, договору-підряду тощо), які не є трудовими договорами, то члени його сім'ї першого ступеня споріднення мають право на податковий кредит щодо сум, сплачених за навчання такого студента.

Державна податкова адміністрація України

* * *

Який порядок оподаткування доходів фізичних осіб – нерезидентів, одержаних у вигляді об'єктів спадщини в Україні?

Згідно з п. 2.1 ст. 2 Закону України від 22.05.2003 р. № 889 „Про податок з доходів фізичних осіб” (далі – Закон), платниками податку є: резидент, який отримує як доходи з джерелом їх походження з території України, так і іноземні

доходи, та нерезидент, який отримує доходи з джерелом їх походження з території України.

Відповідно до п. 3.2 ст. 3 Закону, об'єктом оподаткування нерезидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід із джерелом його походження з України, який підлягає кінцевому оподаткуванню при його виплаті.

Згідно з п. 1.3 ст. 1 Закону, дохід із джерелом його походження з України – будь-який дохід, одержаний платником податку або нарахований на його користь від здійснення будь-яких видів діяльності на території України, у тому числі, але не виключно, доходів у вигляді активів, що передаються в спадщину, якщо такі активи або джерело їх виплати містяться на території України.

Доходи з джерелом їх походження з України, що нараховуються (виплачуються, надаються) на користь нерезидентів, підлягають оподаткуванню за правилами, встановленими для резидентів, з урахуванням особливостей, визначених окремими нормами цього Закону (пп. 9.11.1 п. 9.11 ст. 9), зокрема такою особливістю є застосування до вказаних доходів спеціальної ставки, визначеної п. 7.3 ст. 7 Закону.

Відповідно до п. 7.3 ст. 7 Закону, ставка податку становить подвійний розмір ставки, визначеної п. 7.1 цієї статті, від об'єкта оподаткування, нарахованого як виграш чи приз (крім державної лотереї у грошовому виразі) на користь резидентів або нерезидентів, та від будь-яких інших доходів, нарахованих на користь нерезидентів – фізичних осіб, за винятком доходів, визначених у пп. 9.11.3 п. 9.11 ст. 9 цього Закону (проценти, дивіденди, роялті).

Оподаткування доходів фізичних осіб, одержаних у вигляді об'єктів спадщини (коштів, майна, майнових чи немайнових прав), регламентується ст. 13 Закону, нова редакція якої набрала чинності в редакції Закону України від 19.01.2006 р. № 3378 “Про внесення змін до Закону України “Про податок з доходів фізичних осіб” щодо оподаткування спадщини з 1 січня 2007 р. Так, пп. 13.2.3 п. 13.2 вказаної статті зазначено, що при отриманні будь-якого об'єкта спадщини будь-яким спадкоємцем від спадкодавця – нерезидента, такий дохід оподатковуватиметься за ставкою податку 15 % (п. 7.1 ст. 7 Закону). У цьому випадку спадщину було одержано у 2007 р. нерезидентом від спадкодавця – резидента.

Враховуючи наведене, а також те, що ст. 7 Закону є загальною і її п. 7.3 має застосовуватися у всіх випадках, де передбачено оподаткування доходу нерезидентів, у т. ч. при оподаткуванні спадщини, то вартість (сума) доходів, одержаних з джерел в Україні, у т. ч. у вигляді спадщини нерезидентом, має оподатковуватися за ставкою, передбаченою п. 7.3 ст. 7 Закону (30 % з 01.01.2007 р.).

Виходячи з положень Закону, фізична особа – платник податку, який одержав протягом звітного податкового року дохід у вигляді спадщини, зобов'язаний включити її вартість (суму) до складу загального річного

оподаткованого доходу та подати до 1 квітня наступного року річну податкову декларацію до податкового органу за місцем одержання доходу й сплатити податок за відповідною ставкою з вартості (суми) об'єктів такої спадщини, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких дала Верховна Рада України.

Не буде порушенням Закону, якщо нерезидент одразу при одержанні свідоцтва про право на спадщину (посвідченні договору дарування) подасть декларацію і сплатить податок, оскільки це спростить для нього процедуру виконання обов'язку щодо сплати податку в Україні.

Державна податкова адміністрація України

* * *

Який порядок оподаткування інвестиційних доходів фізичних осіб від операцій з облігаціями внутрішніх державних позик України, емітованих Міністерством фінансів України?

Згідно з п. 3 ст. 10 Закону України від 23.02.2006 р. № 3480-IV “Про цінні папери та фондовий ринок” (далі – Закон № 3480), облігації внутрішніх державних позик України – це державні цінні папери, що розміщуються виключно на внутрішньому фондовому ринку і підтверджують зобов'язання України щодо відшкодування пред'явникам цих облігацій їх номінальної вартості з виплатою доходу відповідно до умов розміщення облігацій.

Казначейське зобов'язання України – це державний цінний папір, що розміщується виключно на добровільних засадах серед фізичних осіб, посвідчує факт заборгованості Державного бюджету України перед власником казначейського зобов'язання України, дає власнику право на отримання грошового доходу та погашається відповідно до умов розміщення казначейських зобов'язань України (п. 1 ст. 11 Закону № 3480).

Емісія державних облігацій України та казначейських зобов'язань України є частиною бюджетного процесу (п. 6 ст. 10, п. 1 ст. 11 Закону № 3480). Відповідно до п. 1 ст. 11 Закону № 3480 погашення та сплата доходу за казначейськими зобов'язаннями України гарантується доходами Державного бюджету України, а витрати на погашення державних облігацій України та виплату доходів за ними здійснюються за рахунок коштів, передбачених на такі цілі в Державному бюджеті України.

Порядок оподаткування доходів фізичних осіб, одержаних у вигляді інвестиційного прибутку, регулюється п. 9.6 ст. 9 Закону України від 22.05.2003 р. № 889 “Про податок з доходів фізичних осіб” (далі – Закон).

Згідно з п. 9.6 ст. 9 Закону облік фінансових результатів операцій з інвестиційними активами ведеться платником податку самостійно, окремо від інших доходів і витрат. Інвестиційний прибуток розраховується як позитивна

різниця між доходом, отриманим платником податку від продажу окремого інвестиційного активу, та його вартістю, що розраховується, виходячи з суми витрат, понесених у зв'язку з придбанням такого активу, з урахуванням норм пп. 9.6.4 п. 9 вказаного Закону.

Згідно з пп. 9.6.6 Закону позитивне значення загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами за наслідками звітного року включається до складу загального річного оподатковуваного доходу платника податку (до його річної податкової декларації).

Підпунктом 4.3.3 п. 4.3 ст. 4 Закону передбачено, що до складу загального місячного або річного оподатковуваного доходу платника податку не включається (та не підлягає відображенню в його річній податковій декларації) сума доходів, отриманих платником податку від розміщення ним коштів у цінні папери, емітовані Міністерством фінансів України.

Державна податкова адміністрація України

Порядок застосування митного законодавства

Чи звільняються від оподаткування особисті речі, що ввозяться (пересилаються) на митну територію України в разі переселення громадян іноземної держави на постійне місце проживання в Україну?

Відповідно до ч. 12 ст. 8 Закону України “Про порядок ввезення (пересилання) в Україну, митного оформлення й оподаткування особистих речей, товарів та транспортних засобів, що ввозяться (пересилаються) громадянами на митну територію України” (далі – Закон) звільняються від оподаткування особисті речі, що ввозяться (пересилаються) на митну територію України в разі переселення громадян на постійне місце проживання в Україну, у тому числі й механічні транспортні засоби (крім транспортних засобів за кодами 87.01, 87.02, 87.03, 87.04, 87.05 Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності), у кількості однієї одиниці таких транспортних засобів за кожною товарною позицією на повнолітнього громадянина. При цьому, відповідно до ч. 13 цієї ж статті дозволяється ввезення в разі переселення на постійне місце проживання на кожного повнолітнього громадянина одного механічного транспортного засобу за кодами 87.01, 87.02, 87.03, 87.04, 87.05 Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності за умови, що він є власником такого транспортного засобу не менше року та за умови перебування такого транспортного засобу на обліку в країні постійного місця попереднього проживання не менше року.

При цьому п. 3.2.2. Правил митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються громадянами через митний кордон

України, затверджених наказом Державної митної служби України від 17.11.2005 р. № 1118 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 25.11.2005 р. за № 1428/11708, визначено, що підтвердженням права на надання пільг в оподаткуванні, передбачених ст. 8 Закону, у разі переселення на постійне місце проживання в Україну громадян іноземної держави, є паспортний документ громадянина іноземної держави на право виїзду за кордон з імміграційною візою на постійне проживання в Україну, виданою компетентним органом України, та/або посвідка на постійне проживання в Україні.

Державна митна служба України

Забезпечення житлом

Який порядок відшкодування вартості власникам житлових приміщень втрат у разі реалізації інвестиційних проектів реконструкції кварталів мікрорайонів застарілого житлового фонду?

Ст. 12 Закону України “Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду” визначено, що реалізація інвестиційних проектів комплексної реконструкції кварталів застарілого фонду за умови і повного вартості (мікрорайонів) житлового здійснюється за попереднього відшкодування власникам житлових приміщень втрат шляхом надання за їх згодою іншого житла або грошової компенсації.

Власникам нежитлових приміщень надається за їх згодою інше рівноцінне нежитлове приміщення або грошова компенсація. Таким чином, власники житлових і нежитлових приміщень можуть обирати, яку саме компенсацію отримати за свою власність під час здійснення таких проектів комплексної реконструкції. До того ж Законом встановлено, що стартові житлові будинки (ст. 14) для переселення мешканців повинні бути розташовані в межах кварталів (мікрорайонів), що реконструюються, або, як виняток, за рішенням органу місцевого самоврядування на вільних земельних ділянках у межах суміжних кварталів (мікрорайонів) відповідно до містобудівних обґрунтувань. Відселення власників (наймачів) житлових (нежитлових) приміщень будинків, що реконструюються, здійснюється за умови згоди цих власників (наймачів) відповідно до договорів, які інвестор-забудовник укладає з кожним власником (наймачем) цих приміщень. Відселення наймачів житлових (нежитлових) приміщень здійснюється за умови попереднього надання їм інших рівноцінних за площею та кількістю кімнат житлових (нежитлових) приміщень у межах кварталу (мікрорайону) комплексної реконструкції населеного в порядку, встановленому законодавством.

Власник (наймач) житлового приміщення, який не перебуває на квартирному обліку, має право отримати на умовах компенсації в межах території комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду інше житло, в якому кількість кімнат та житлова площа не менше кількості кімнат та житлової площі квартири будинку, що підлягає знесенню, незалежно від числа зареєстрованих у ньому осіб. Житлова площа, що пропонується, може бути безоплатно збільшена до 50 % житлової площі квартири будинку, що підлягає знесенню. Отже, інвестор-забудовник здійснює відселення власників (наймачів) житлових (нежитлових) приміщень лише за їх згодою та на підставі укладеного з ними договору.

Приміщення, яке їм надається, повинно бути розташоване в межах територій комплексної реконструкції та може мати розмір більший (до 50 %), ніж житло, що підлягає знесенню. Контроль за дотриманням вимог законодавства щодо надання житлового та нежитлового фондів на праві власності чи оренди власникам (наймачам), житловий (нежитловий) фонд яких підлягає реконструкції, відповідно до цього Закону, належить до повноважень органів місцевого самоврядування. До їх обов'язків належить:

- здійснення контролю виконання інвестором-забудовником своїх зобов'язань;
- виступ як позивача в судових спорах щодо переселення власників та наймачів житлових (нежитлових) приміщень із застарілого житлового фонду;
- оприлюднення в засобах масової інформації проектів забудови території комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду;
- залучення представників відповідних територіальних громад, громадських організацій до обговорення планів реконструкції застарілого житлового фонду;
- після прийняття рішень про розроблення містобудівної документації щодо реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду повідомлення через засоби масової інформації про порядок подання пропозицій щодо цієї документації та порядок її обговорення.

Питання проведення експертної оцінки майна врегульовано Законом України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” та відповідними підзаконними нормативними актами. Оцінку мають право здійснювати певні юридичні особи, які отримали відповідний сертифікат у Фонді державного майна, керуючись у своїй діяльності зазначеним Законом та підзаконними нормативними актами.

Положення ст. 16 цього Закону щодо заборони здійснення будь-яких дій, спрямованих на зміну власника об'єктів нерухомого майна, що розташовані на території комплексної реконструкції, або розширення його прав у разі переселення (після державної реєстрації рішення про віднесення об'єктів нерухомого майна до застарілого житлового фонду в установленому законом

порядку), дійсно впливає на можливість власників квартир продавати свої квартири.

Положеннями зазначеного Закону передбачено, що мешканці квартир житлових будинків (власники та наймачі) повинні переселятися до новозбудованих житлових будинків, відповідно до договорів з інвестором-забудовником, що придатні для використання за призначенням (проживання в них) без проведення будь-яких ремонтно-будівельних робіт.

Питання нормування будівельної діяльності віднесено до компетенції Міністерства регіонального розвитку та будівництва України.

**Міністерство з питань
житлово-комунального господарства України**

* Відповіді на запитання підготовлені за матеріалами
Департаменту комунікацій влади та громадськості Кабінету Міністрів України

Наука – суспільству

Міжнародне співробітництво в галузі науки і освіти

Міністерство освіти і науки України спільно з Німецьким товариством технічного співробітництва провели II Міжнародний форум “Трансфер технологій та інновацій”. У форумі взяли участь представники центральних та місцевих органів виконавчої влади, неурядових організацій, вітчизняні та іноземні фахівці. Цей захід сприяє поширенню досвіду та знань у сфері трансферу технологій. Учасники форуму обговорили пропозиції щодо розв’язання проблем комерціалізації об’єктів права інтелектуальної власності, інноваційної діяльності та розглянули можливості налагодження відносин у цій сфері між різними інституціями.

Під час роботи форуму учасники обмінялися досвідом, ідеями та думками щодо інноваційної політики, трансферу технологій і розглянули нагальні проблеми (*Міністерство освіти і науки України – офіційний сайт (<http://www.mon.gov.ua>). – 2008. – 21.11).*

* * *

У Києві відбулася IV Міжнародна конференція “Енергія з біомаси”, на якій представники наукових кіл та громадськості визначили проблеми розвитку біоенергетичної галузі та запропонували механізми їх розв’язання.

На сьогодні скорочення використання природного газу – одна з найбільш гострих тем для економіки України, тому, на думку організаторів, необхідно шукати альтернативні джерела енергії та впроваджувати енергоощадні технології. Одним з основних шляхів скорочення споживання природного газу може стати широке застосування технологій виробництва енергії з місцевих видів палива, зокрема – біомаси.

За оцінками експертів, біомаса – це паливо, якому належить четверте місце у світі за значенням. Воно дає понад 2 млрд т умовного палива енергії на рік, що становить близько 14 % загального споживання первинних енергоносіїв у світі (в розвинутих країнах – це більше 30 %, іноді до 50–80 %).

На сьогодні Україна споживає біомасу переважно у вигляді деревинного палива – близько 1 млн т у. п. на рік при традиційному спалюванні деревини для опалення приватних будинків, а також у більш ніж 1000 котлів, які встановлені на підприємствах лісової та деревооброблювальної галузей України.

Процес широкого впровадження біоенергетичних технологій потрібно починати з введення в експлуатацію сучасних котлів для спалювання відходів деревини, соломи і торфу. Інші технології виробництва енергії з біомаси (біогаз, рідкі палива, енергетичні культури) є не менш важливими та будуть пріоритетними в найближчому майбутньому.

На думку віце-президента Агентства з відновлюваних джерел енергії А. Конеченкова, одна з основних причин повільного розвитку біоенергетичних технологій в Україні – це відсутність державної програми з реалістичними цілями. Розробивши чіткий план розвитку цього напрямку з обов'язковими джерелами фінансування, держава отримає економію значних коштів та збереження свого довкілля (*Сектор біоенергетики потребує Державної програми розвитку // Запорозька Січ. – 2008. – 29.11. – С. 5).*

* * *

В Києве начал работу Институт энергоэффективных систем, учреждённый Международной организацией МАТЭК. Институт реализует как исследовательские, так и образовательные проекты.

Так, изюминкой выполняемых работ можно считать проведение паспортизации муниципальных энерго (тепло) сетей, без которых невозможно получить дотации (субвенции) из бюджета Украины на внедрение энергосберегающих технологий.

Среди образовательных аспектов следует отметить обучению методикам проведения энергоаудитов, внедрения энергоменеджмента на промышленных предприятиях и муниципалитетах.

Институт планирует проводить свою деятельность не только в Киеве, но и в регионах Украины. Проекты института принимаются международными организациями при получении инвестиций, грантов в сфере энергосбережения и

енергоменеджмента (*Украина промышленная* (<http://www.ukrindustrial.com>)). – 2008. – 23.11).

* * *

С мая 2008 г. (после старта проекта PESI – Pan-European Species-directories Infrastructure) ИнБЮМ является Национальным (Украина) и Региональным (Черное море) центром Европейского каталога морских видов (ERMS focal point).

В рамках этого проекта три основных Европейских списка видов (ERMS, Fauna Europaea and Euro-Med Plantbase) будут объединены в единый веб-портал.

Отвечает за работу ИнБЮМ по проекту – Лаборатория морских информационных систем Отдела биофизической экологии (Институт биологии южных морей им. А. О. Ковалевского (*Национальная академия наук Украины* (<http://www.ibss.org.ua>)). – 2008. – 2.12).

* * *

Запорізький інститут економіки та інформаційних технологій (ЗІЕІТ) уклав договір про міжнародне науково-методичне співробітництво з Вищою економічною школою Almater (Польща, м. Варшава). Спільна програма навчання надає студентам ЗІЕІТ прекрасну можливість одержання польського диплома магістра. При цьому під час навчання за програмою магістра ЗІЕІТ-Almater студенти проживають у комфортабельному студентському містечку в центрі Варшави, отримують практичний досвід роботи в Євросоюзі.

Магістранти ЗІЕІТ можуть пройти перший рік навчання за спільною програмою ЗІЕІТ-Almater, перебуваючи в Україні, продовживши потім навчання у Варшаві. ЗІЕІТ забезпечує узгодження програм навчання, гарантує відповідність програм навчання державним стандартам, сприяє в оформленні документів, організує навчання польської мові на базовому рівні.

Учасники програми ЗІЕІТ-Almater одержують багаторазову довгострокову шенгенську візу. Крім того, студенти, що навчаються за спільною програмою в магістратурі Almater, можуть претендувати на одержання стипендії Міжнародного фонду Visegrad Scholarship Program (*Міністерство освіти і науки України – офіційний сайт* (<http://www.mon.gov.ua>)). – 2008. – 24.11).

* * *

4 листопада 2008 р. під час урочистого засідання, присвяченого 75-річчю Науково-видавничої ради НАН України, президент Національної академії наук України академік НАН України Б. Є. Патон як головний редактор загальноакадемічних журналів “Вісник Національної академії наук України” і “Наука та інновації” підписав угоду з “Центральноєвропейським журналом соціальних і гуманітарних наук” (CEJSH)

про міжнародне просування і розповсюдження результатів наукових досліджень, виконаних в Україні.

За умовами цієї угоди редакціям журналів “Вісник Національної академії наук України” і “Наука та інновації” надається право безкоштовного розміщення на сторінках електронного журналу CEJSH англomовних резюме усіх опублікованих статей, що сприятиме посиленню інтеграції української гуманітарної науки у світовий інформаційний простір.

Угоду підписано на виконання рішення президії НАН України “Про організацію співпраці НАН України з академіями наук країн Вишеградської четвірки (Польська академія наук, Академія наук Чеської Республіки, Словацька академія наук, Угорська академія наук)” (постанова президії НАН України від 24 жовтня 2008 р. № 270) (*Національная академия наук Украины (http://www.nas.gov.ua). – 2008. – 11.11).*

Загальна характеристика наукової і науково-технічної діяльності

26 листопада 2008 р. відбулося засідання президії УААН з питання науково-методологічних засад функціонування аграрного ринку.

Заслухавши інформацію директора ННЦ “Інститут аграрної економіки” академіка УААН П. Т. Саблука «Про науково-методологічні засади функціонування аграрного ринку», президія УААН дійшла висновку, що науково-методологічне забезпечення функціонування аграрного ринку є важливою умовою успішної реалізації основних завдань аграрної реформи і сприяє утвердженню в аграрному секторі економічно заінтересованого, конкурентоспроможного виробництва та ефективних інститутів регулювання виробничо-торговельних відносин, реалізації науково обґрунтованої стратегії розвитку економіки аграрного сектору країни.

Наукові розробки з питань формування й розвитку аграрного ринку спрямовані на усунення негативних явищ, проте існуючі інституціональні умови не забезпечують адекватного сприйняття напрацювань аграрної економічної науки на практиці. Серед головних наукових проблем і науково-методологічних принципів розвитку аграрного ринку необхідно виділити: відсутність у суспільстві зрозумілої і прийнятної для всіх його громадян національної ідеї розбудови країни та усвідомлення ролі сільського господарства в забезпеченні соціальної стабільності й економічного зростання суспільства; невідповідність існуючої інституціональної системи вимогам ринкової економіки, що є головною проблемою несприйняття, у тому числі і в аграрній сфері, об’єктивних законів ринку; відсутність паритетних економічних відносин між аграрним сектором й іншими галузями економіки через некомплексність і непослідовність розв’язання завдань аграрної реформи в Україні, відставання створення відповідних економічних механізмів,

незабезпечення ефективної цінової та регуляторної політики, фінансового обслуговування виробництва, невирішення питання включення землі в економічний обіг і стимулювання інновацій, розвитку інтеграційних партнерських відносин в агропромисловому виробництві.

Усе це обумовлює необхідність подальшої концентрації уваги аграрної наукової спільноти на вирішенні пріоритетних завдань щодо:

- підвищення конкурентоспроможності вітчизняного аграрного сектору;
- розроблення механізму компенсації втрат сільського господарства від нееквівалентних міжгалузевих відносин;
- завершення формування інституціонального середовища розвитку і регулювання аграрного ринку (*Українська академія аграрних наук (http://uaan.gov.ua). – 2008. – 26.11).*

* * *

В Харькове выращивают уникальные кристаллы, с помощью которых в аэропортах Европы отыскивают запрещенные к перевозке грузы. Крохотная пластинка харьковского производства помогает, как рентген, увидеть любой багаж и обнаружить в нем запрещенный груз.

“Микрорентгены” выращивают в НТК “Институт монокристаллов”. Это пластинки из селенида цинка. Харьковские пластинки уникальны тем, что, в отличие от других подобных, служат почти вечно.

Обычная машина для досмотра проверяет около 200 единиц багажа в час. А оснащенная украинскими кристаллами – в 10 раз больше и, что особенно важно, без участия человека.

За два года оборудование с харьковскими кристаллами установили в крупнейших аэропортах Европы и Азии. В этом году его поставили в новом терминале аэропорта Хитроу близ Лондона. США тоже собираются купить 600 приборов.

В планах ученых института – создать кристаллы, которые будут распознавать, какой именно запрещенный груз находится в багаже: оружие, взрывчатка или наркотики. Пока четко определить, что везет пассажир-нарушитель, невозможно. Сейчас в аэропортах техника выявляет лишь подозрительные предметы, а после этого багаж проверяют вручную.

Разрабатывать запланированные кристаллы харьковские ученые будут специально по заказу НАТО. Заказчик хочет, чтобы новый прибор мог на 100 % определить, что в багаже везет пассажир (*Тесленко Ю. Выращивают рентген для НАТО // Сегодня (www.segodnya.ua). – 2008. – 3.12).*

Практичні впровадження науково-дослідних і проектно-технічних напрацювань

Вопросами феррогидродинамики (науки об МЖ) в Украине занимаются давно. Так, в Николаеве устройства с использованием МЖ стали применять в промышленности с начала 70-х годов – сразу после их синтезирования в США по программе НАСА в 1965 г.

Если сначала все делалось в рамках ВПК, то в 90-х на предприятиях химической, нефтеперерабатывающей, горнодобывающей, металлургической промышленности и др. внедрили более 3500 магнитожидкостных герметизаторов (МЖГ) – уплотнений. В настоящее время продукция работает более чем на 100 предприятиях Украины, России, Беларуси, Казахстана, Узбекистана, Молдовы и т. д.

Ряд разработанных герметизаторов выпускают серийно – электродвигатели серии ВАСО, ВАСВ, АСВО производства ЗАО «Завод крупных электрических машин» (Новая Каховка), ОАО «Сафоновский электромеханический завод» (Сафонов Смоленской обл.), Холдинговой компанией «Привод» (Лысьва Пермской обл.) производятся в двух вариантах (по желанию заказчика) – с традиционным уплотнением либо с МЖГ производства «Феррогидродинамики». Ряд угледобывающих и проходческих комбайнов ОАО «Горловский машиностроитель» также выпускаются с МЖГ (*Актуально // Газета 2000. – 2008. – 28.11–4.12).*

* * *

В Институте развития Киева разработали магнитный активатор топлива. Это устройство, по словам главного разработчика В. Мельниченко, способно почти вдвое сократить количество выбросов окиси углерода.

Основной причиной загрязнения воздуха является качество бензина. Современное топливо, как известно, не соответствует европейским стандартам. Для того чтобы увеличить октановое число низкокачественного бензина, используются различные добавки. В результате чего в городском воздухе фиксируется повышенное содержание вредных веществ и выхлопных газов.

Несколько лет назад в Институте развития было спроектировано устройство для фильтрации топлива. В качестве фильтра создатели использовали мощные магниты с противоположенными векторами магнитного поля.

Проходя через систему магнитов, у топлива разбиваются «комки» углеводородов.

Такое топливо полностью сгорает, выделяя в десятки раз меньше гари. Помимо снижения СО, как говорят исследователи, «магнитное» топливо повышает мощность двигателя и увеличивает ресурс его работы. Расходуется такое топливо экономнее обычного на 12–18 %. Поначалу предполагалось, что

магнитные активаторы пойдут «в тираж», а автомобилисты будут самостоятельно устанавливать это приспособление на своих машинах.

Разработчики решили пойти другим путем и предложили установить активаторы на станциях заправки. У городской власти есть полномочия, чтобы убедить владельцев бензозаправок оснастить их такими приборами.

Пока же предложение группы разработчиков устройства рассматривается в Главном управлении транспорта, связи и информатизации КГГА. Скорее всего, что первый магнитный активатор будет установлен на заправках коммунального транспорта (*Валерий Мунтиян: А нужен ли нам авиабилет ценою в 20 тонн кислорода? / Беседовала А. Рингис // Киевские ведомости. – 2008. – 9.12).*

Робота та діяльність науково-дослідних установ

19 листопада 2008 р. відбулося засідання Бюро президії УААН, під час якого розглянуто питання виконання Програми наукового забезпечення агропромислового виробництва Волинської області.

Президія УААН дійшла висновку, що Центром наукового забезпечення АПВ Волинської області на належному рівні проводяться наукові дослідження, випробування завершених наукових розробок, маркетинг, трансфер інновацій та наукове супроводження інноваційних проєктів, науково-консультаційне та інформаційне обслуговування агроформувань Волинської області.

До виконання програми залучені: Волинський інститут агропромислового виробництва, Поліська дослідна станція Національного наукового центру “Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О. Н. Соколовського” та шість установ і організацій інших відомств. Координує виконання програми рада з питань організації діяльності Центру наукового забезпечення агропромислового виробництва області. При раді створено й функціонують чотири науково-технічні секції та сім експертних комісій з питань землеробства, агротехнологій вирощування основних культур, кормовиробництва, селекції і насінництва, тваринництва, механізації, науково-інформаційної роботи.

Центром спільно з фахівцями Головного управління агропромислового розвитку Волинської облдержадміністрації розроблені та реалізуються регіональні програми: “Родючість”, “Підвищення якості та раціонального використання кормів”, “Льон Волині”, “Захист рослин”, “Цукор Волині”, “Програма селекції худоби Волинської м’ясної породи на період 2003–2012 рр.”, “Програма розвитку галузі м’ясного скотарства у Волинській області на 2004–2012 рр.”, “Картопля Волині 2007–2010 рр.”. Науковцями центру розроблена науково-обґрунтована система ведення землеробства у Волинській області.

Центром проводяться наукові дослідження стосовно 24 завдань 13 науково-технічних програм УААН. За результатами наукових досліджень підготовлена й видана у 2006 р. разом з Інститутом гідротехніки і меліорації технологічна інструкція з застосування елементів точного землеробства при вирощуванні ярого ячменю і конюшини лучної на осушуваних дерново-підзолистих глейових ґрунтах Волинського Полісся (база даних), занесено до Реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні, у 2004 р. диплоїдний сорт озимого жита Ірина, який нині районований у зоні Полісся та Лісостепу, передано у 2007 р. у Державне сортовипробування нові високоврожайні, стійкі до вилягання, посухостійкі сорти озимого тритікале Ратне, Волинський Ювілейний з потенційною врожайністю 65–70 ц/га, вмістом білка 13–14 %, клейковини 17–22 %, у 2008 р. сорт озимого жита Княже. За останні чотири роки валовий обсяг реалізації елітного та високорепродукційного насіння озимих та ярих зернових культур збільшився майже в три рази і становить у 2008 р. 1059 т. Досягнутий рівень забезпечує потребу області в елітному насінні цих культур на 75 %.

У базових господарствах протягом 2003–2007 рр. щорічно випробувалися та доводилися до рівня інновацій 16–20 наукових розробок, здійснювався трансфер та наукове супроводження близько 30 інновацій в агроформуваннях регіону, у тому числі в дев'яти базових господарствах.

Центром на належному рівні здійснюється науково-методичне забезпечення проведення осінньо-польових робіт у регіоні. У другому півріччі 2008 р. було проведено чотири семінари обласного та районного рівня, видано п'ять інформаційних листків (загальним тиражем 2,5 тис. екз.) та надано понад 500 консультацій з цього питання товаровиробникам регіону. Це сприяло тому, що за складних природно-кліматичних умов осені 2008 р. в області проведено зяблевий обробіток ґрунту, посіяно озимих культур під урожай 2009 р. на площі 159,9 тис. га, що становить 101 % від визначених для посівів площ (*Українська академія аграрних наук (<http://uaan.gov.ua>). – 2008. – 19.11*).

Біотехнології

Д. Мельничук, ректор Національного університету біоресурсів і природокористування України, академік НАНУ і УААН:

“За розрахунками виготовляти біодизельне паливо з рапсової олії не вигідно, поки ціна на нафту не перейшла межу 50–60 дол. за барель. Якщо ціна зростає майже до 150 дол., біодизель стає у два і більше разів дешевше від солярки з нафти. Те саме й зі спиртом – до певної пори не вигідно переводити цукор у спирт, а потім використовувати його замість бензину, але щойно зростає ціна на бензин, це стає рентабельно.

Вчені університету разом з машинобудівними заводами України сконструювали й побудували в навчальному господарстві університету невеличкий експериментальний завод з виготовлення біодизелю. Такий завод у кілька разів дешевший за імпортні і не поступається їм продуктивністю. Його можна побудувати в кожному районі або великому господарстві. Потужність – кілька тонн рапсу (насіння) за зміну. Вихід біодизелю – близько 33 %. Сьогодні собівартість продукту на ньому обходиться приблизно в 3 грн за 1 літр. Крім того, після отримання біодизелю залишається ще білкова частина – шрот – для годівлі худоби. Варто також зважити на бонуси, передбачені за Кіотським протоколом.

Як приклад – Бразилія. Інтенсивно переганяють цукрову тростину на біоетанол, а потім змішують з бензином. Сумішню етанолу з бензином і біодизелю із соляркою в певному співвідношенні можна без будь-яких присадок заправляти двигун, і він при цьому нормально працює. Якщо адаптувати двигун, то можна взагалі перейти на чистий біодизель. Якщо докласти до цього серйозних зусиль, Україна через кілька років змогла б набагато простіше вирішити завдання енергетичної безпеки і незалежності.

Для цього потрібно заздалегідь виробити певну політику і потім створити біоенергетичну інфраструктуру: побудувати нові заводи, модернізувати бензозаправні станції тощо.

Звичайно, у такого підходу є і зворотний бік – частина земель при цьому випадає з продовольчого кошика.

Зрештою, коли подивитися, як використовується українська земля, взята в оренду іноземними компаніями, побачимо, що здебільшого на ній вирощуються енергомісткі культури, насіння і біомаса яких іде на виготовлення або біодизелю, або біоетанолу – відновлюваних джерел енергії” *(Павлович О. Стратегічне завдання: стати рапсовим Кувейтом // Дзеркало тижня (www.dt.ua). – 2008. – 22–28.11. – С. 14).*

Освіта та кадрове забезпечення в Україні

Президент України В. Ющенко надав Івано-Франківському державному медичному університету статус національного.

Согласно указу, такое решение принято, «учитывая общегосударственное и международное признание результатов деятельности Ивано-Франковского государственного медицинского университета, его весомого вклада в развитие национального образования и науки» *(Главред (glavred.info). – 2008. – 27.11).*

Президент Украины В. Ющенко и Президент Республики Таджикистан Э. Рахмон подписали Общее заявление. Церемония состоялась в рамках государственного визита в Украину Президента Таджикистана.

Также в присутствии Президентов двух стран состоялась церемония подписания двусторонних документов.

Соглашение между Кабинетом Министров Украины и Правительством Таджикистана о сотрудничестве в отрасли туризма с украинской стороны подписал министр культуры и туризма В. Вовкун. Подписание настоящего документа имеет целью создание правовой основы для последующего развития туристических обменов между Украиной и Республикой Таджикистан.

Целью подписания межправительственного соглашения о сотрудничестве в отрасли культуры и искусства является, в частности, активизация обмена информацией о культурной жизни и культурном наследии; предотвращение незаконного перемещения культурных ценностей в Украине и Таджикистане; содействие налаживанию связей между музеями, библиотеками и архивами двух стран; обеспечение обменов художественными, фото- и книжными выставками; взаимодействие в сферах драматического, оперного и балетного искусства, музыки, сценической, цирковой и эстрадной деятельности; сотрудничество в рамках сохранения ценностей. С украинской стороны соглашение также подписал В. Вовкун.

Кроме того, был подписан договор о научном, учебном и культурном сотрудничестве между Киевским национальным университетом им. Тараса Шевченко и Таджикским национальным университетом. Данное соглашение предоставит возможность сторонам развивать сотрудничество в разных сферах университетской жизни, политики и управления; осуществлять обмены преподавателями, учеными, студентами, аспирантами и стажерами, учебно-методической литературой и научными материалами, информацией, учебными планами и программами и тому подобное. С украинской стороны документ подписал ректор Киевского национального университета им. Т. Шевченко Л. Губерский.

Стороны также подписали Мероприятия к Межгосударственной программе долгосрочного экономического сотрудничества между Украиной и Таджикистаном на 2009–2012 гг. Подписание настоящего документа дает возможность зафиксировать основные мероприятия, выполнение которых стороны должны обеспечить в течение 2009–2012 гг. для надлежащей реализации Межгосударственной программы долгосрочного экономического сотрудничества.

Реализация Мероприятий также будет способствовать расширению договорно-правовой базы, активизации сотрудничества в сферах энергетики,

ТЭК, промышленности, транспорта, АПК, гуманитарной, банковской и отдельных отраслях экономики. С украинской стороны документ подписал министр регионального развития и строительства Украины, сопредседатель Общей межправительственной украинско-таджикской комиссии по вопросам экономического сотрудничества В. Куйбида (*Хрещатик* (<http://www.kreschatic.kiev.ua>). – 2008. – 4.12).

* * *

Використання науково-технічного потенціалу України шляхом впровадження інновацій в економіку, стимулювання розвитку науки, винахідницької діяльності, зокрема у вищих навчальних закладах, має стати ключовою складовою антикризової політики держави.

Так вважають народні депутати України, керівники міністерств, академій, вищих навчальних закладів профспілок, наукової та науково-педагогічної громадськості та інші учасники круглого столу “Інноваційна діяльність у сфері науки і освіти України в антикризовому контексті”, який відбувся 9 грудня 2008 р. у Національному технічному університеті “Київський політехнічний інститут” за ініціативою Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

За словами голови Комітету з питань науки і освіти В. Полохала, державна політика у сфері вищої освіти має зробити акцент на організації передачі наукових розробок зі сфери одержання знань у виробництво, а досягнути цього можна шляхом створення ринку об’єктів інтелектуальної власності та інноваційної інфраструктури.

На жаль, сьогодні створенню інноваційної інфраструктури та цивілізованого ринку об’єктів інтелектуальної власності перешкоджає ряд проблем, ключовими з яких є розпорошення і дублювання управлінських функцій, відсутність механізмів уведення в господарський обіг об’єктів права інтелектуальної власності, нерегульованість питань з виплати винагороди авторам, творцям інтелектуального продукту. Як наслідок, за останні чотири роки показники впровадження інновацій в українській економіці залишаються незмінно низькими, або й навіть зменшуються.

В. Полохало наголосив, що не тільки в рішеннях Комітету з питань науки і освіти, а й на засіданні Ради національної безпеки і оборони України “Про право і захист інтелектуальної власності та посилення її ролі у формуванні національного багатства України”, яке відбулось 21 листопада 2008 р., констатувалося, що органи виконавчої влади, відповідальні за цю сферу, демонструють неспроможність ефективно реалізовувати державну політику у сфері інтелектуальної власності і не розглядають цю сферу як потужний ресурс розвитку та стабільності внутрішнього ринку держави.

Зокрема, під час круглого столу акцентувалась увага на тому, що причиною незатребуваності наукових розробок та інновацій у промисловості є

те, що власники та спеціалісти вітчизняних підприємств не мають достатньо повного уявлення про науково-технічні розробки, здійснені в навчальних закладах. Одночасно найвищою винахідницькою активністю відрізняються саме заклади Міністерства освіти і науки України. Найбільше заявок на винаходи було подано винахідниками Національного технічного університету “Київський політехнічний інститут”, Національного університету харчових технологій, Вінницького національного технічного університету, Київського національного університету технологій та дизайну, Національного університету “Львівська політехніка”.

Крім того, актуальною проблемою залишається також і те, що сьогодні більшість вищих навчальних закладів в Україні роблять акцент лише на викладацькій діяльності своїх співробітників, що призводить до домінування навчально-рутинного процесу над науково-дослідним.

Учасники круглого столу розробили рекомендації, спрямовані на ліквідацію вищезазначених прогалин, сприятимуть прискоренню виведення України з кризи (*Сайт Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (<http://kno.rada.gov.ua>). – 2008. – 10.12*).

* * *

Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти на засіданні 3 грудня 2008 р. своїм рішенням ухвалив Рекомендації круглого столу “Про виклики для вітчизняної науки і освіти в контексті світової фінансової та економічної кризи”, який відбувся 10 листопада 2008 р.

Рекомендації згруповано за розділами: стосовно галузі науки, стосовно галузі освіти: дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної та вищої.

У Рекомендаціях підкреслюється важливість ролі науки у вирішенні і реалізації основних напрямів розвитку держави та подолання наслідків фінансово-економічної кризи. Також ідеться про необхідність, починаючи з 2009 р., збільшення бюджетного фінансування науки та доведення його поетапно до рівня 1,7 % ВВП.

Пропонується створення нових робочих місць шляхом ефективного стимулювання інноваційної політики, зокрема поліпшення державної підтримки технологічних парків.

Зокрема, наголошується на недопущенні подальшого зменшення фінансування системи освіти у 2009 р. порівняно з поточним роком, закриття загальноосвітніх навчальних закладів, недопущення необґрунтованих витрат на підготовку незатребуваних ринком кваліфікованих робітників та збільшення кількості безробітних на ринку праці.

У Рекомендаціях пропонується підвищення конкурентоспроможності університетів, надання їм більшої автономності, у тому числі фінансової, а

також здійснення підтримки університетської науки з метою прискорення виходу країни з фінансово-економічної кризи тощо.

Згідно з рішенням комітету, Рекомендації круглого столу будуть направлені Президенту України, Кабінету Міністрів України, Міністерству освіти і науки України, Міністерству економіки України, Міністерству фінансів України, Міністерству праці та соціальної політики України, Міністерству охорони здоров'я України, місцевим органам державної виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, Національній академії наук України, галузевим академіям наук України та профспілковим комітетам відповідних галузей для використання в практичній діяльності.

Члени комітету визнали за необхідне надіслати матеріали круглого столу засобам масової інформації з пропозицією використовувати їх у підготовці матеріалів зі стратегічних питань розвитку науки, освіти та інноваційної діяльності.

Рекомендації круглого столу будуть розміщені на сайті Комітету з питань науки і освіти (*Сайт Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти* (<http://kno.rada.gov.ua>). – 2008. – 4.12).

Проблеми інформатизації

Матеріали Міжнародної наукової конференції “Проблеми гармонізації новітніх та традиційних бібліотечно-інформаційних ресурсів”

О. Ісаєнко, мол. наук. співроб.

Завдання, головні напрями та модель корпоративного бібліотечно-інформаційного обслуговування

Наведено огляд праць, в яких аргументовано необхідність розвитку, визначено особливості функціонування та наведено приклади з практичної роботи бібліотечних корпоративних об'єднань. В описовій формі подано модель корпоративного інформаційного обслуговування (ІО) в об'єднаному бібліотечно-інформаційному просторі (ОБІП). Відзначено, що бібліотечні об'єднання створюють новий вид ІО – корпоративний сервіс для користувача, головною перевагою якого є дистанційний доступ останнього до об'єднаних бібліотечних інформаційних ресурсів.

Питанням міжбібліотечної взаємодії завжди приділялася значна увага. Постійне збільшення приросту інформаційних ресурсів дедалі частіше спонукає бібліотечно-інформаційні установи шукати нові моделі, форми й засоби співпраці. Світове бібліотечне співтовариство накопичило вже багато різноманітних прикладів такої ефективної взаємодії.

“Досвід бібліотечного обслуговування дистантних користувачів і серед них насамперед управлінських структур, політичних організацій, науки, бізнесу свідчить також про об’єктивну необхідність об’єднання бібліотечних закладів у суспільні інформаційні центри, спеціальні і загального призначення, сполучені засобами сучасного зв’язку і пошуковими системами з потужним інформаційним ресурсом” [4, с. 48] – такий висновок робить В. Горовий, досліджуючи еволюцію бібліотечного інформаційного обслуговування.

Підтвердженням даної позиції є і погляди Є. Корнілової, яка, вивчаючи корпоративні технології у наукових бібліотеках, саме так сприймає сучасний етап розвитку бібліотечної справи: “Окремо взята бібліотека в сучасних умовах та з урахуванням сучасних інформаційних потреб не може повноцінно функціонувати як центр інформації, що дає ряд реальних і обґрунтованих передумов для створення єдиного інформаційного простору в рамках бібліотечного співтовариства” [8, с. 7]. Дослідницею визначено мету створення єдиного бібліотечного інформаційного простору, охарактеризовано найвідоміші корпоративні бібліотечні мережі та проекти України, Росії та Європи, а також запропоновано деякі принципи започаткування і організації бібліотечних корпоративних проектів в Україні.

Автори аналітичного огляду праць, присвячених становленню і розвитку корпоративних проектів електронної доставки документів (ЕДД), відзначають, що світовий досвід вважає саме інноваційні інформаційні технології основою для модернізації та якісного оновлення ІО користувачів бібліотек. Об’єднання ж бібліотек у консорціуми необхідне для ефективнішого впровадження цих технологій і є логічним доповненням першої тенденції. Головним завданням різноманітних бібліотечних об’єднань є інтеграція електронних науково-інформаційних ресурсів (ЕНІР) і створення єдиного інформаційного простору регіону, країни, а також міжнародні проекти [9].

Американські фахівці з бібліотеки Каліфорнійського університету виокремлюють такі напрями подальшого розвитку корпоративної взаємодії: розширення переліку послуг, що надаються користувачам через Інтернет, які розміщуються в різних бібліотеках; кооперування в процесі накопичення (купівля, передплата, створення тощо) ЕНІР; створення якнайкращих умов для спільного використання ЕНІР та широкого доступу до останніх усім зацікавленим користувачам та іншим інституціям [13].

Створення бібліотечних об’єднань передбачає різні рівні й форми співпраці їх учасників. Це може бути простий обмін інформацією про власні фонди та ЕНІР. Проте значно глибшою формою співпраці є робота з формування спільних фондів та ЕНІР, напрацювання зручних і дієвих механізмів доступу та обміну останніми між усіма учасниками кооперативної взаємодії.

В Україні з 1998 р. Національною бібліотекою України ім. В. І. Вернадського (НБУВ) та Інститутом проблем реєстрації інформації (ІПРІ) започатковано проект загальнодержавної реферативної бази даних (БД)

“Україніка наукова”, в якій інтегруються результати розподіленої аналітико-синтетичної обробки вітчизняної літератури, що здійснюється на засадах кооперативної взаємодії зі створення національних реферативних ресурсів. У 2007 р. учасниками такої співпраці були НБУВ, ІПРІ, Національна наукова медична бібліотека України, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, низка вітчизняних вищих навчальних закладів (ВНЗ) та редакцій періодичних і продовжуваних видань. Усі матеріали централізовано акумулюються в НБУВ.

У Росії в 1999 р. була започаткована корпорація з дев'яти бібліотек Сибірського регіону, основною метою якої було об'єднання спільних зусиль зі створення БД “Статті”. Головні завдання співпраці полягали в такому:

- раціонально використовувати наявні кадри і комп'ютерну техніку;
- уникнути дублювання в аналітичному розписі журналів різними бібліотеками;
- досягнути одноманітності в обробці інформації;
- підвищити кваліфікацію співробітників бібліотек-учасниць;
- напрацювання навичок колективної роботи, у тому числі спільно ухвалювати рішення і виконувати їх [6, с. 37].

В іншому корпоративному проекті МАРС (міжрегіональний аналітичний розпис статей) з 2001 р. беруть участь 34 бібліотеки Уралу. Оскільки головне завдання даної кооперації полягає у створенні якісного інформаційного продукту, який би задовольняв запити користувачів кожної бібліотеки-учасниці, особлива увага при створенні корпоративних електронних ресурсів приділяється забезпеченню методичної сумісності між учасниками проекту, а також питанню лінгвістичного забезпечення спільно створюваних БД. Автор статті також вважає розмежування праці й усунення дублювання в роботі головними складовими при організації корпоративної діяльності [7].

Таким чином, створення даних корпоративних проектів зменшує навантаження на кожен бібліотеку-учасницю, що, у свою чергу, стимулює співробітників якісніше і повніше опрацювати матеріали. А зменшення витрат на комплектування стимулюватиме бібліотеки до значно ширшого запровадження ЕДД.

Іншим напрямом корпоративної взаємодії є створення спільних інтернет-проектів, формування регіональних електронних ресурсів.

У 2001 р. найбільшими бібліотеками Луганська різних систем і відомств був створений корпоративний ресурс – зведений каталог періодичних видань. Крім того, ще з 1998 р. одним із пріоритетних напрямів роботи Луганської обласної універсальної наукової бібліотеки з електронною інформацією стала реалізація проекту “Інформаційний проект регіону”, у межах якого всі центральні бібліотечні системи області збирають інформацію на місцях і передають її в бібліотечно-інформаційний центр бібліотеки. Інформація, представлена на веб-сайті, структурована за кожним районом і містом [12].

Окреме місце у сфері кооперативної діяльності, формування та спільного використання електронних ресурсів належить бібліотекам ВНЗ, які швидше за інші бібліотеки реагують на зміни та тенденції в бібліотечно-інформаційній сфері. Аналіз досвіду роботи університетських бібліотек США, Великобританії, Франції та Росії показав, що при побудові масштабної розподіленої освітньої системи лише корпоративна модель об'єднання бібліотек навчальних закладів надасть користувачам якісно нові сервісні можливості оперативного доступу до наукових та освітніх інформаційних ресурсів. З метою обміну інформацією та створення єдиного інформаційного простору університетські бібліотеки повинні сьогодні реалізовувати стратегію координації та кооперації своєї діяльності через створення корпоративних бібліотечно-інформаційних систем [11, с. 144].

Н. Петрина визначає такі основні напрями корпоративної системи університетських бібліотек [там само; с. 145]:

- створення зведеного електронного каталогу (ЕК) бібліотек-учасниць;
- корпоративна каталогізація;
- формування зведеної повнотекстової БД публікацій ВНЗ;
- створення корпоративних служб міжбібліотечного абонементу (МБА) та

ЕДД.

Розробка ж концепції побудови корпоративної бібліотечної мережі авторкою передбачається через досягнення таких основних цілей [там само; с. 144]:

- інтеграція інформаційних ресурсів бібліотек та надання доступу користувачам до фондів усіх бібліотек-учасниць як до єдиного інформаційного ресурсу;
- каталогізація матеріалів відповідно до національних і міжнародних стандартів для уніфікації роботи з ними;
- створення центру корпоративної каталогізації та інших корпоративних сервісів і служб;
- ретроспективна конверсія каталогів бібліотек;
- ефективне функціонування системи МБА та ЕДД;
- запровадження системи організаційної, технічної та технологічної взаємодії бібліотек-учасниць у режимі реального часу.

Наведемо приклади діяльності різноманітних бібліотечних об'єднань, які працюють у різних напрямках і формах ІО користувачів.

У 1997 р. дев'ять латвійських бібліотек (академічна, національна та університетські) створили загальнобібліотечну мережу – консорціум з єдиним читацьким квитком (з 2001 р.), що відкрило значно ширші можливості для ефективнішого різноаспектного ІО користувачів [1].

У зв'язку з постійним підвищенням цін на журнали, у результаті чого жодна бібліотека вже не змогла розраховувати виключно на власні кошти і ресурси, був створений консорціум “Юпітер”, який об'єднав п'ять провідних

бібліотек Голландії для забезпечення копіями журнальних статей кожного його учасника [10].

У Білорусі передбачено створення консорціуму наукових та університетських бібліотек для одержання доступу до БД EBSCO Publishing [2].

У Росії з 2002 р. діє Національний електронно-інформаційний консорціум, засновниками якого стали Російська державна бібліотека, Російська національна бібліотека, Всеросійська державна бібліотека іноземної літератури та інші. Консорціум здійснює доступ до іноземних БД для своїх бібліотек-учасниць.

Наукова бібліотека Санкт-Петербурзького державного технічного університету є одним із засновників корпоративної мережі бібліотек Санкт-Петербургу, в якій діє зведений ЕК. Також бібліотечним об'єднанням здійснюється ЕДД та замовлення літератури через Інтернет (з 2001 р.) [3].

Іншим напрямом діяльності бібліотечних об'єднань, за оцінкою Ю. Гріханова, є тенденція, яка виникла в практиці зарубіжних бібліотек з 90-х років, – корпоративна організація маловикористовуваної літератури шляхом створення репозитаріїв, головним завданням яких є зниження видатків на зберігання і використання бібліотечних фондів. Так, у 90-х роках у США був створений Центр для наукових бібліотек, головними функціями якого стало кооперативне зберігання маловикористовуваної літератури, кооперативна купівля рідко використовуваних наукових матеріалів і загальна координація комплектування бібліотек для уникнення зайвого дублювання. У 1995 р. розпочав роботу Національний репозитарій у Швеції, який об'єднав усі публічні бібліотеки країни. У 1996 р. у Франції на базі Центру технічної книги для вищої освіти був створений репозитарій університетських бібліотек [5].

Таким чином, бібліотечні об'єднання створюють новий вид ІО – корпоративний сервіс для користувача, головною перевагою якого є дистанційний доступ останнього до об'єднаних бібліотечних інформаційних ресурсів. Також проекти, які спрямовані на розвиток розподілених корпоративних бібліотечних систем, дає змогу реалізувати стрижневий принцип, напрацьований міжнародним бібліотечним співтовариством, – доступ до фондів та інформації замість володіння. Впровадження й широке застосування інформаційних технологій у практику роботи бібліотек надає можливість віднаходити нові моделі й механізми для якіснішого, повнішого та швидшого ІО користувачів, пропонуючи останнім в одному місці доступ до інформаційних ресурсів міста, регіону, країни чи всього світу.

А тепер спробуємо в описовій формі представити модель корпоративного ІО в ОБІП.

Для початку визначимо – що таке корпоративне ІО в ОБІП. Ми розуміємо його як сукупність бібліотечно-інформаційних установ, що здійснюють свою діяльність на взаємовигідних умовах кооперації усіх виробничих процесів, кінцевою метою яких є створення найсприятливіших умов для ефективної

роботи користувачів та оперативного й найповнішого задоволення інформаційних потреб і запитів останніх.

У свою чергу можемо виділити кілька рівнів ОБІП: за відомчою (галузевою) ознакою, адміністративно-територіальною ознакою, а також об'єднання зусиль бібліотечно-інформаційних центрів держави.

Прикладами ОБІП за відомчою (галузевою) ознакою може бути мережа бібліотек науково-дослідних установ Національної академії наук України, мережа медичних бібліотек тощо. Підсистемами такого ОБІП у межах країни мають бути ОБІП області.

ОБІП за адміністративно-територіальною ознакою передбачає кооперацію зусиль бібліотек усіх рівнів будь-якої галузевої чи відомчої належності в межах одного міста. Доцільно говорити про створення такого ОБІП у районних та обласних центрах.

Якщо ж ідеться про завдання чи координацію роботи національного масштабу, то в такому випадку слід об'єднувати зусилля національних та державних бібліотек з усіх регіонів країни.

Складовими етапами і процесами корпоративного ІО є:

- комплектування документами, формування власних БД, організація доступу до ЕНІР інших установ і організацій;
- бібліотечне опрацювання документів та ЕНІР;
- обмін записами про документи та ЕНІР (або створення і наповнення зведеного ЕК);
- ЕДД є важливою складовою корпоративної взаємодії бібліотек різних рівнів підпорядкування й відомчої чи галузевої належності;
- формування документного електронного архіву (електронних копій документів);
- організація корпоративного виконання бібліотечної віртуальної довідки;
- формування електронного архіву виконаних довідок.

Кооперація бібліотек у комплектуванні документами є надзвичайно важливою й фактичною основою для створення бібліотечних об'єднань і корпоративного використання документально-інформаційних ресурсів. Логічним кроком при комплектуванні, до прикладу, міського ОБІП є розподіл за галузевою ознакою (якщо ж бібліотеки є галузевими чи спеціалізованими – за напрямками роботи, окремими питаннями тощо) між усіма учасниками кооперативної взаємодії. Такий підхід є актуальним як для комплектування книжкових і періодичних видань, так і при формуванні відповідних власних БД, а також організації доступу до ЕНІР інших установ і організацій. Звісно, усі бібліотеки повинні мати так зване ядро фонду та ЕНІР – набір документів та ЕНІР, які за своїм змістом є універсальними, загальними та мають найбільше значення на розвиток відповідної галузі чи напряму діяльності. Купівля чи передплата ЕНІР інших установ і організацій повинна відбуватися централізовано, оскільки це здешевлює фінансові витрати кожної з бібліотек

ОБІП, а також з урахуванням інформаційних потреб і запитів користувачів кожної з бібліотек ОБІП.

Бібліотечне опрацювання документів можемо умовно розділити на наукове (каталогізація, систематизація і предметизація, реферування тощо) та технічне (присвоєння шифру, штемпелювання, наклеювання штрихкоду та магнітних стрічок з метою захисту документів від можливого викрадення, укріплення оправи за потреби тощо) опрацювання. Усі дані операції мають бути стандартизовані і при їх виконанні усіма бібліотеками-учасницями повинна дотримуватися чітка логіка дій (при визначенні предметної рубрики до БД, місце наклеювання магнітних стрічок тощо). До опрацювання ЕНІР повинні висуватися такі ж вимоги.

Організація обміну записами про документи та ЕНІР між учасниками кооперативної взаємодії відбувається у формі наповнення зведеного ЕК. Адже саме створення такого дієвого пошукового інструменту є необхідною умовою ефективного функціонування бібліотечного об'єднання. Існування зведеного ЕК дуже корисно як для користувачів, так і для самих бібліотек-учасниць. Певна річ, одна з бібліотек повинна бути координаційним та методичним центром, в який би направлялись усі записи. Основні вимоги, що висуваються перед зведеним ЕК, є дуже простими – зручність користування, широкі та гнучкі пошукові можливості, дистанційне замовлення й резервування документів.

ЕДД є важливою складовою діяльності бібліотечного об'єднання. Адже оперативне отримання користувачем в одній бібліотеці необхідних йому статей з журналів чи газет, розділів підручників чи дисертацій тощо, що розміщені в різних бібліотеках, є надзвичайно зручним. Користь для бібліотек-учасниць корпоративного проекту – наповнення електронного архіву.

Формування електронного архіву (електронних копій документів) зі зручними та широкими можливостями довідково-пошукового апарату є одним з головних принципів інформаційної технології – одноразове введення і багаторазове використання інформації. Тобто, до прикладу, переведення журнальної статті в електронний вигляд (планово чи за запитом користувача) один раз, надає можливість користуватися потім цією електронною копією кожній бібліотеці об'єднання безліч разів, виконуючи запити своїх користувачів. Електронний архів доцільно розміщувати на сервері головної бібліотеки ОБІП із систематичним (наприклад, раз на квартал) створенням страхової копії.

Організація корпоративного виконання бібліотечної віртуальної довідки є наступним логічним кроком діяльності ОБІП. Беззаперечною перевагою такого сервісу як для користувачів, так і для всіх учасників бібліотечного об'єднання є формування електронного архіву виконаних довідок, який відкриває широкі можливості для швидкого й якісного виконання дистанційних запитів користувачів.

Формування електронного архіву виконаних довідок як і у випадку з документним електронним архівом, є необхідною умовою, результатом і перевагою подальшого впровадження та постійного вдосконалення й розширення сфер застосування інформаційних технологій у сучасній бібліотеці. Електронний архів повинен мати широкі й гнучкі пошукові можливості, з яким би могли ефективно працювати як бібліотечні фахівці, так і користувачі, що важливо саме для бібліотекарів, оскільки зменшить кількість зверень безпосередньо до бібліотек.

Доволі серйозною перешкодою для реалізації повноцінної та ефективної взаємодії бібліотечно-інформаційних установ є робота останніх на різному програмному забезпеченні (іноземні та вітчизняні програмні продукти спеціалізованих фірм, “кустарні” програми), а також паралельне існування в межах однієї бібліотеки різного програмного забезпечення (ділянка комплектування, діянка каталогізації, діянка наповнення та супроводу ЕК, формування внутрішніх БД тощо). Адже для подальшої співпраці бібліотеки повинні вирішувати, як правило, складні питання сумісності різнокаліберного програмного забезпечення та конвертації інформації, що, без сумніву, забирає час, значні людські та фінансові ресурси. Проте на сьогодні бібліотеки починають розуміти переваги і просто необхідність переходу на комплексний спеціалізований програмний продукт, який охоплює абсолютно всі виробничі ділянки та процеси бібліотечної роботи (комплектуювання, технічне та наукове опрацювання документів та ЕНІР, формування та функціонування внутрішніх БД та ЕК, довідково-бібліографічного обслуговування, у тому числі дистанційне виконання запитів, документне обслуговування користувачів у читальних залах та на абонементях тощо).

На сучасному, початковому, етапі розвитку вітчизняного корпоративного бібліотечно-інформаційного обслуговування на перший план виходять ЕДД та виконання віртуальної довідки. Дані сервіси є вкрай затребувані користувачами, однак наразі в Україні жодний з них не має повноцінного і масштабного втілення в практику роботи бібліотек.

Якщо ж говорити про ЕДД, то це має бути єдина спеціалізована програма з ЕДД, встановлена щонайменше в усіх національних, державних та універсальних і галузевих обласних бібліотеках, яка б давала можливість здійснювати замовлення, облік і перенаправлення запитів, сканування документів, формування локального (у кожній бібліотеці) та єдиного (у головній бібліотеці) архіву виконаних запитів і багатоаспектний пошук у ньому. Наступними кроками корпоративної взаємодії має бути корпоративне комплектування та відповідна робота зі створення та наповнення зведеного ЕК бібліотек-учасниць об'єднання.

Щодо функціонування такого сервісу як виконання віртуальної довідки, то в цьому напрямі бібліотеки України формально значно просунулись, проте, як вже зазначалось, йому дуже не вистачає оперативності і, взагалі, ефективності

функціонування даної послуги є вкрай низькою. Важливим питанням значного підвищення ефективності виконання віртуальної довідки є збільшення (у кілька десятків разів) учасників єдиного такого проекту. Також серйозних змін потребує організаційно-методична складова цього сервісу – закладення таких принципів роботи, які були б зручними і потрібними для бібліотекарів та цікавими і корисними для читачів. Не потрібно забувати і про популяризацію, рекламування, заохочення читачів бібліотек користуватися даною послугою. Звісно, надання даної послуги має бути забезпечене відповідною єдиною програмою для усіх бібліотек-учасниць проекту. Програма повинна давати можливість користувачу автономно звертатися до даного сервісу через веб-сайт будь-якої бібліотеки і оперативно отримувати відповідь на свій запит або мати можливість знайти потрібні йому відомості в архіві виконаних довідок, який має бути зосереджений на сервері головної бібліотеки і мати вільний дистанційний доступ.

Звісно, питання програмно-інформаційного забезпечення закладів культури необхідно розглядати на державному рівні. Стрімкий розвиток інформаційних технологій спонукає замислитися державні керівні органи в бібліотечно-інформаційній і архівно-музейній сфері та й усю українську бібліотечно-архівно-музейну спільноту над питанням розробки та найширшого впровадження вітчизняного *універсального* (для використання галузевими, багатогалузевими та вузькопрофільними бібліотеками; бібліотеками різних рівнів: шкільної, сільської, районної, міської, обласної, державної, національної та бібліотек ВНЗ, підприємств, установ, об'єднань тощо; для опрацювання документів різними мовами; для опрацювання усіх типів і видів документів, у тому числі рукописних, стародрукованих, архівних, музейних, різноманітних документальних пам'яток, а також різних ЕНІР) *комплексного* (охоплювало б усі ділянки, процеси та напрями роботи, у тому числі корпоративне комплектування та опрацювання документів і ЕНІР, наповнення ЕК та обмін записами про документи та ЕНІР, документне обслуговування в читальних залах та на абонементях, ЕДД, виконання віртуальної довідки тощо) *спеціалізованого* (для бібліотечно-інформаційних установ, архівів, музеїв) *програмного забезпечення*. Дане програмне забезпечення повинне розроблятися вітчизняними фахівцями з урахуванням різноманітних особливостей української бібліотечно-архівно-музейної сфери, яке передбачає (залежно від кількості та складу фонду установ, напрямів роботи, наповнення інформаційного сервісу тощо) багатомодульний принцип роботи.

Багатомодульність програми виявляється в її універсальності. Основний блок повинен мати мінімальний набір можливостей (облік документів; каталогізація – книжкові видання, журнали, газети; формування ЕК), необхідних для функціонування, до прикладу, сільської бібліотеки, до якого в будь-якому поєднанні можуть бути додані інші блоки (для роботи з рукописними документами чи музейними експонатами; для роботи з

документами мовою фарсі; для корпоративного комплектування; для ЕДД; для виконання віртуальної довідки – самостійно чи корпоративно тощо). Це має бути державна розробка, а усі бібліотеки, архіви та музеї, що перебувають у державній власності, зможуть безкоштовно отримувати необхідний їм набір модулів. Таким чином, можна вирішити одразу дві проблеми – повномасштабне забезпечення державних культурних установ сучасним програмним забезпеченням, а як похідна – собівартість програмного забезпечення для конкретної бібліотеки, архіву чи музею виявиться просто мізерною. Також потрібно передбачити дистанційне замовлення, отримання і оновлення модулів, а також дистанційну цілодобову технічну підтримку. Розробка, технічний супровід і постійна робота з вдосконалення такого програмного забезпечення вимагає створення відповідного державного центру з фінансуванням з державного бюджету окремим рядком.

Література

1. Авотиня М. Новые тенденции в обслуживании пользователей Латвийской академической библиотеки // Библиотеки национальных академий наук: Проблемы функционирования, тенденции развития: науч.-практ. и теорет. сб. – К., 2003. – Вып. 2. – С. 133–138.

2. Берьозкіна Н. Використання електронних ресурсів в інформаційному обслуговуванні вчених Білорусі // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2002. – Вип. 9. – С. 46–51.

3. Брежнева В. В. Информационное обслуживание: продукты и услуги, предоставляемые библиотеками и службами информации предприятий: учеб.-практ. пособие / В. В. Брежнева, В. А. Минкина; СПбГУКИ. – СПб.: Профессия, 2004. – 304 с. – (Сер. “Б-ка”).

4. Горовий В. Еволюція інформаційних запитів суспільства як фактор бібліотечної трансформації // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2007. – Вип. 18. – С. 36–48.

5. Гриханов Ю. А. Метаморфизм библиотеки и структурная реорганизация фондов // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества: 8-я Междунар. конф. “Крым 2001” : материалы конф. – М., 2001. – Т. 2 – С. 561–564.

6. Захарова Т. Б. Корпоративная работа по созданию сводной базы данных “Статьи”: технология и психология // Современные пользователи автоматизированных информационно-библиотечных систем: проблемы обслуживания, изучения и обучения: материалы 3-й науч.-практ. конф., 25–27 окт. 1999 г. / Рос. библ. ассоц., Рос. нац. б-ка. – СПб., 2000. – С. 37–39.

7. Зеленина Г. И. Методика создания сводной базы данных “Межрегиональная аналитическая роспись статей” (опыт межкорпоративного взаимодействия) // Современные пользователи автоматизированных информационно-библиотечных систем: проблемы обслуживания, изучения и

обучения: материалы 6-й и 7-й науч.-практ. конф. / Рос. библ. ассоц., Рос. нац. б-ка. – СПб., 2006. – С. 41–48.

8. Корнілова Є. Корпоративні технології у наукових бібліотеках // Бібл. вісн. – 2007. – № 4. – С. 7–12.

9. Красильникова И. Ю. Развитие МБА в современных условиях (региональный аспект) / И. Ю. Красильникова, Д. М. Цукерблат // Библиотеки национальных академий наук: Проблемы функционирования, тенденции развития: науч.-практ. и теорет. сб. – К., 2003. – Вып. 2. – С. 218–230.

10. Обеспечение копиями статей // Мир библиотек сегодня : науч.-информ. сб. – М., 1995. – Вып. 3. – С. 77.

11. Петрина Н. Інтеграція і партнерство університетських бібліотек як перспектива подальшого розвитку інформаційного сервісу // Покликання університету: зб. наук. пр. – К., 2005. – С. 143–148.

12. Рыбьянцева И. П. Новые информационные технологии и библиотека: эволюция развития // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества: 9-я Междунар. конф. “Крым 2002”: материалы конф. – М., 2002. – Т. 2 – С. 767–769.

13. Mitchell S. Enabling technologies and service designs for collaborative Internet collection building / S. Mitchell, J. Mason, L. Pender // Libr. Hi Tech. – 2004. – Vol. 23, №. 3. – P. 295–306.

До уваги держслужбовця

Л. Мацкевич, завсектору НБУВ

Нові надходження до НБУВ

Віднійчук-Вірван Л.А. Міжнародний бізнес: Українська бізнес-енциклопедія / Л.А. Віднійчук-Вірван, Н.В. Вірван; М-во освіти і науки України. – Чернівці: Наші книги, 2008. – 376 с.

BS 45961

Економіка та міжнародний бізнес, освіта та наука яскраво визначають суть сучасного економічного суспільства.

Інтерес до вивчення термінології та міжнародного бізнесу постійно утримується на високому рівні. Спеціальна термінологія відіграє важливу роль у міжнародному бізнесі, професійні терміни постійно удосконалюються, розвиваються, уніфікуються, запозичуються з іноземних мов.

Мета даного видання – допомога фахівцям міжнародного бізнесу засвоїти знання наукових основ міжнародного бізнесу, формування сучасного підходу до розв’язання проблем міжнародного бізнесу в режимі реального часу.

В енциклопедії матеріал згруповано за алфавітом назв статей. Для зручності в користуванні видання має перелік умовних скорочень, укладені опрацьовані матеріали зі статей провідних фахівців НБУ економіки і фінансів, список використаної літератури, перелік термінів.

Діячі науки і культури України: нариси життя та діяльності / За ред. А. П. Коцура, Н. В. Терес; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Книги-XXI, 2007. – 464 с.

ВА 701290

До збірника увійшли нариси про діячів культури і науки України, основна діяльність яких припадала на різні періоди ХХ ст.

Кожна біографія містить як особисте, так і типове суспільне. У нарисах подана різноманітна інформація про діячів науки і культури України: походження, освіта, інтереси та уподобання. Головну увагу приділено досягненням на творчій і науковій ниві. Поза політичним контекстом у житті видатних людей присутні такі риси характеру як наполегливість, працьовитість, захоплення творчістю, служіння народу й державі, причетність до справ, що змінили країну та суспільство.

Видання містить бібліографічний супровід: кожний нарис завершується коротким переліком праць про особу.

Посібник містить 110 нарисів. Матеріал розташовано за алфавітом осіб.

Ротань В. Г. Науково-практичний коментар Законодавства України про працю / В. Г. Ротань, І. В. Зуб, О. І. Сонін. – К. : Атіка, 2008. – 680 с.

ВС 45948

Принципи законодавчих актів – визначати напрями розвитку відповідної галузі чи інституту права встановлювати напрями для підзаконного правового регулювання, допомагати більш правильному розумінню змісту конкретних правових норм у процесі їх застосування. Трудове законодавство здатне вирішальною мірою сприяти побудові суспільства, якщо в науці і правотворчих органах вийде подолати уявлення про другорядну роль права в організації суспільства та управлінні ним, а трудового права – у системі національного права.

Даний коментар пояснює призначення Кодексу законів про працю України, Закону “Про колективні договори і угоди“, про трудовий договір, оплату праці, трудову дисципліну, працю жінок, індивідуальні трудові спори та ін.

Ст. 98 “Оплата праці працівників установ і організацій, що фінансуються з бюджету” пояснює, що оплата праці працівників установ і організацій, що

фінансуються з бюджету, здійснюється на підставі законів та інших нормативно-правових актів України, генеральної, галузевих, регіональних угод, колективних договорів, у межах бюджетних асигнувань та позабюджетних доходів.

У ст. 256 ідеться про пенсійне забезпечення, де вказано, що з 1 січня 2004 р. введено в дію Закон “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”. У Законі “Про пенсійне забезпечення” більшість положень суперечать Закону, а тому застосовуватися не можуть.

Скляренко В. Все об Украине: Общие сведения. История. Наука. Культура. Образование. Спорт. Достопримечательности. Полезные мелочи и советы / В. Скляренко, Я. Батий, М. Панкова; предисл. Ю. Макарова. – Х.: Фолио, 2008. – 570 с. – (Страны мира).

BC 45942

Назва “Україна” має давнє історичне походження. З’явившись у давньоруських літописах для означення частини Південно-Західної Русі, зокрема Середнього Придніпров’я, назва “Україна” в наступні століття поширилася на всі південно-західні руські землі, на яких сформувався український народ, і стала його національним ім’ям. Народна щодо свого походження назва “Україна” закріпилася у свідомості народу та відбилася в офіційних документах, літературі, історичних народних піснях і думках.

Україна надзвичайно красива країна. Та дивовижно різноманітна: ріки, гори, моря, ліси, степи – все є. Немає такого пункту, до котрого з Києва на авто неможливо добратися за світловий день. І вся ця не така вже й мала країна практично незвідана.

Прекрасне, багато ілюстроване видання пропонує вичерпну інформацію для майбутніх туристів. Розділ “Загальні відомості” дає відомості про природні зони України, заповідні місця, населення, статистику, органи влади. Знайомить з історією українських земель, видатними особистостями, ученими, літераторами, митцями.

Розділ “Визначні місця” змальовує Волинь та Поділля, Слобожанщину та Закарпаття, Полісся та Південь. Видання також містить корисну інформацію для туристів: валюта, час, митниця, реєстрація, транспорт, медичні послуги тощо.

В. О. Сухомлинський. Біобібліографія: 2001–2008 рр. / упоряд. Л. М. Заліток; наук. консультант О. В. Сухомлинська; Акад. пед. наук

**України, Держ. науково-педагогічна б-ка України ім. В.О. Сухомлинського.
– К., 2008. – 196 с. – (Серія “Видатні педагоги світу”; вип. 3).**

ВА 701769

Показчик є продовженням попереднього видання “В. О. Сухомлинський. Біобібліографія: 1987–2000 рр.” у серії “Видатні педагоги світу”, започаткований ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського у 2001 р.

Мета даного показчика: здійснення якомога цілісного зібрання праць В. О. Сухомлинського, задоволення інформаційних потреб науковців, аспірантів, педагогів, бібліотечних працівників, які вивчають творчу спадщину В. О. Сухомлинського.

До біобібліографічного показчика увійшли праці В. О. Сухомлинського, документи про життя та діяльність педагога як надруковані, так і на електронних носіях. Видання містить 1710 описів документів.